

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil

Emil PROȘCAN

FALS TRATAT DESPRE DINOZAUORI

Singuri împotriva nimănui

Fiecare din noi avem anumite preferințe. În modul de a ne alege hainele, mâncarea, filmele și chiar prietenii. Ne plac anumite flori, un anotimp, o culoare, un miros, o anume formă de relief... Preferăm ceea ce este apropiat de modul nostru de a gândi, de sufletul nostru. Nu ne întrebăm de ce, nu facem analize, nu căutăm motive sau cauze. Pur și simplu ne place ceva.

În fotbal este ca în dragoste: iubești, urăști, plângi, râzi, ierți, o iei de la capăt!... La vârsta de șase ani un unchi m-a dus la stadionul Giulești! Vocile, ardoarea susținătorilor, simplitatea cu care se construia bucuria marcării golurilor, scandările, felul prietenesc în care toți spectatorii relaționau și întreaga atmosferă, m-au impresionat. Numele **RAPID** însuma tot ce văzusem acolo! Așa m-am trezit susținătorul acestei echipe. Așa am cunoscut bucuria, așa am cunoscut tristețea, iar mai târziu nedreptatea!

RAPID nu era doar o echipă a unui cartier sau a celor ce lucrau la CFR! Era modul cel mai la îndemână prin care puteai să-ți manifesti anumite sentimente, trăiri care-ți aduceau, într-un mod uimitor de simplu, bucuria adevărată. Echipa din Giulești lupta pentru bucuria noastră, a celor mulți, cei care-i simțeam sufletul. Toți acei jucători luptau pentru noi, pentru puterea noastră de a zâmbi. O făceau necondiționat, cu dăruire totală. Dragostea era reciprocă! Sărăcia, simplitatea, poveștile adevărate, viața modestă a jucătorilor, întreaga sa istorie, demonstrează că **RAPID** era (și este) o echipă formată din oameni care simțeau ca noi, plângeau ca noi, se bucurau ca noi. Un fel de a fi al dorințelor noastre: **RAPID**. Nu jucau pentru bani, ci din plăcere și dragoste, pentru a împărtăși bucuria izbânzii cu noi.

Istoria clubului o demonstrează cu prisosință: În ziua de 25 iunie 1923, într-o sală a școlii primare din cartierul Grivița, lucrătorii de la Ateliere și jucătorii unei echipe (Excelsior) care deja activa în cartier au pus bazele „Asociației Culturale și Sportive CFR”. Președinte de club a fost ales **Teofil Copaci**, maestru la Atelierele Grivița, iar căpitan de echipă **Grigore Grigoriu**, strungar, dar jucător cu experiență, care mai activase și la alte echipe. Cu echipamente confecționate din pânză vișinie în casa lui Grigoriu și cu bocancii reconștigați la Ateliere, noua echipă a pornit pe drumul afirmării, incomodând pe mulți dintre greii fotbalului autohton.

Prima dată acest lucru s-a întâmplat în 1938, atunci când în semifinalele Cupei României giuleștenii întâlneau bogatul club Venus București, condus de generalul Gabriel Marinescu, partenerul de pocher al lui Carol al II-lea. În teren Rapidul câștigă cu 2-1, dar, imediat după meci, cei mai buni jucători rapidiști sunt arestați și eliberați doar după ce solicită... rejucarea finalei. Așadar învingătorii, nu învinșii, acuză... greșelile de arbitraj. Rejucarea, în ciuda presiunilor de tot felul, are același învingător - **RAPID**. „Nu credem că se va găsi cineva care să conteste că a asistat la cea mai grandioasă partidă din ultimii ani.” - scria ziarul „Curentul”. **RAPID** a câștigat al doilea meci, și mai clar, cu 4 - 2. Se naște astfel o rivalitate (Rapid - Venus) care va duce la un alt „meci” de legendă al fotbalului românesc: finala Cupei României din 1940, care se va desfășura pe durata a... 194 de zile. Primul meci (28 aprilie) se încheie nedecis: 2-2; rejucarea (27 octombrie) se încheie din nou nedecis. Deznodământul finalei din 1940 a avut loc pe 9 noiembrie: **RAPID** se impune, finalmente, cu 2-1 și își adjudecă trofeul.

Așadar, **RAPID** a cunoscut, încă de la începuturile activității sale (când Dinamo sau Steaua nici nu existau), ce înseamnă nedreptatea, dar și puterea de a lupta și de a învinge.

Însă, ceea ce i se întâmplă acum echipei din Grant depășește orice închipuire; este o demonstrație în forță a celor care pot face absolut orice, indiferent de legi, bun simț, indiferent de tristețea sau nedreptate pe care le provoacă!

Nu-mi propun să concep o listă a nelegiuirilor îndurate de club în ultimii ani și, implicit, de noi, cei care avem în suflet această echipă. Sunt multe! Munți de nedreptate s-au adunat, fără ca cineva să dea socoteală, fără ca cineva să apere Rapidul. Elocvent este episodul „bricheta” pe care refuz să-l comentez, amintind doar că arbitrul, protagonistul din teren al mascaradei, a fost decorat de președintele României pentru „curaj”!

Furată, lovită, nedreptățită, sărăcită, linșată..., echipa **RAPID** a rezistat. Enervați de acest lucru, cei ce conduc destinele fotbalului românesc

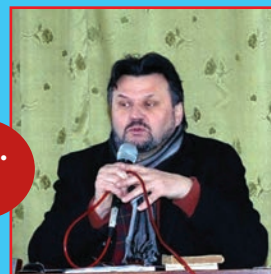
(Continuare în pag. 2)

SCRITORI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Maria Pilchin

Pag.
5

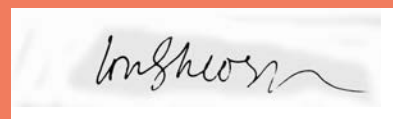
Pag.
3

Vitalie Răileanu

POETUL LUNII AUGUST

Ion Gheorghe

Pag.
9 - 10

Emil Niculescu

**François Villon,
Magister in aeternum**

Pag.
12 - 14

Viorel Savin

**Precum
căderea
puiului
din
cuib**

Pag.
25

Lucrări în concurs:

pag. 25 - 28

(Urmare din pag. 1)

Singuri, împotriva... nimănui

au hotărât să o desființeze. Așa, pur și simplu! Istoria, tradiția sau rezultatele din teren nu au contat! Nici noi suporterii, nici faptul că **RAPID** București este simbolul oamenilor simpli din această țară! Sau poate tocma de aceea!

Jucătorii au fost nevoiți să plece, nu la căpșuni precum mulți dintre românii aflați în diperare, ci la alte cluburi... Fără resurse, cu bugetul și patrimoniul furate fiind făcută și da-toare! Nu FMI a făcut toate astea, ci FRF!

Nedreptatea este atunci când ceva sau cineva intervine în mod artificial, cu intenția vădită de a perturba sau chiar de a rupe logica firească a sensului de a fi!

Anul acesta RAPID împlinește 90 de ani de la înființare! Nouăzeci de ani de existență! Ce aniversare!... Ce cadou i s-a făcut!!!!...

Am auzit că suporterii dinamovești și steliști au reacționat în fața nedreptății coalizându-se cu suporterii rapidiști! Extraordinar gest!...

Dumnezeu înseamnă starea de **normalitate**, firescul tuturor lucrurilor și tot ce există dincolo de el este **NEDREPTATE**!

Tăcerea poporului român este ca cea a Cerului!

La începutul vieții pe Pământ existau mai multe lumi! Lumea apelor, lumea copacilor, lumea animalelor, lumea norilor... Și multă lumină exista pe Pământ! Fiecare lume își avea viața ei, rostul ei și trăiau laolaltă în bună înțelegere. Omul nu exista, încă, decât în năzuințele Cerului de a desăvârși frumusețea vieții.

Ceva mai târziu în lumea animalelor a apărut nedreptatea și odată cu ea suferința. Animalele mai mari au descoperit plusul de putere, și l-au tapetat cu vicleșug, viclenie, răutate. Așa înfricoșau, supunea, devorau... Așa au apărut lipsa de înțelegere, nedreptatea. Așa s-au împărțit lumile în două: unele călăuzite de dragoste, altele de ură! Unele cu strădania agoniseli, altele cu furtul ei.

Cândva, pe Pământ au existat dinozaurii! Lumea dinozaurilor! Reptile uriașe ce monopolizau dreptul de a fi al celorlalte viețuți. Dispuneau de putere! De cea mai mare putere fizică. Cu mare ușurință mutau stânci uriașe din loc sau smulgeau copaci. Cu și mai mare ușurință ucideau tot ce le ieșea în cale. Un avertisment a ceea ce urma să fie ierarhizarea în viața ființelor. Animale în a căror fizionomie se întru-chipau trăsături din toate celelalte. Distrugau tot ce întâlneau, tot ce exista trăia sub teroarea acestor ființe ce nu cunoșteau nici un fel de sentiment, nici un fel de înțelegere. Dar unde există rău există și... Dumnezeu! Într-o zi dinozaurii au dispărut! Savanții au emis fel de fel de ipoteze!

Eu cred că dispariția dinozaurilor demonstrează existența lui Dumnezeu, a divinității care, într-un anumit moment, intervine pentru a stârpi răul! Nu din cauza schimbărilor climatice, a cataclismelor, a coliziunii Terrei cu me-

teoriți uriași, au dispărut dinozaurii! NU! Răul trebuia curmat! În tot și toate există o limită! În locul lor Dumnezeu trebuia să pună ceva care prin rațiune, dragoste și înțelegerea să armonizeze viața binelui între lumile existente. Dinozaurii au dispărut pentru ca să fie curmat **ră-ul**!

Pe Pământ a fost *adus* Omul! Cel care trebuia să facă din rosturile lucrurilor un singur rost! Parte din Dumnezeu, înzestrat cu dragoste, înțelegere, iubire, rațiune, spirit creator! Omul urma să se îngrijească de grijile Pământului, să facă să fie liniște, zâmbet, încredere. Animalele, păsările, apele, copacii, prin dragostea Omului, puteau să trăiască în bună înțelegere și să se ajute. Și omul, printre tot ce exista, urma să înobileze Pământul și viața de aici. Lipsa de înțelegere a uriașelor animale trebuia înlocuită de dragoste. Dinozaurii și omul nu puteau conviețui! Pentru binele și liniștea omului dinozaurii au fost mutați în gândurile Pământului! Așa a apărut libertatea de a fi a Omului... Cel puțin la început așa a fost! Omul mângăia cu dragoste tot ce întâlnea: pământ, ape, copaci, animale, păsări... Anotimpurile îi luminau zâmbetul fiecărei zile!

Timpul s-a scurs și spiritul dinozaurilor bănuie din nou pe planetă! Gândurile Pământului sunt în așteptare! O uriașă tăcere învâluie așteptarea! Dumnezeu înseamnă starea de **normalitate**, firescul tuturor lucrurilor și tot ce există dincolo de el este **nedreptate**! În tot și toate există o limită! Am convingerea că **CINEVA**, un alt Om poate, va veni din nou pe Pământ să armonizeze binele în lumea și în viața noastră!

Tăcerea poporului român este precum cea a Cerului!

La acest număr au colaborat:

◆ **Emil Proșcan** (pag. 1); ◆ **Vitalie Răileanu** (Optzecismul basarabean, pag. 3); ◆ **In memoriam Petru Ursache** (pag. 4); ◆ **Maria Pilchin** (Lecturi din literatura universală, pag. 5); ◆ **Cosmin Pârghie** (pag. 6); ◆ **Cosmina Cosma** (Eseu, pag. 7-8); ◆ **Ion Gheorghe** (Poetul lunii august, pag. 9 - 10); ◆ **Liviu Florin Jianu** (pag. 11); ◆ **Emil Niculescu** (François Villon, pag. 12 - 14); ◆ **Carla Schoppel** (pag. 15); ◆ **Geo Galetaru** (pag. 16); ◆ **Silvia Bîtere** (pag. 16); ◆ **Cosmina Cosma, Maria Postu, Oana Dugan** (cronici literare, pag. 17 - 18); ◆ **Octavian Mihalcea, Mihai Lovin Cașoca** (cronici literare, pag. 19); ◆ **Ion Roșioru** (cronică literară - pag. 20); ◆ **Alexandru Jurcan** (pag. 21); ◆ **Marian Dragomir** (pag. 21); ◆ **Sorin Lucaci** (pag. 21); ◆ **Anișoara Iordache** (pag. 22); ◆ **Corina Petrescu** (pag. 22); ◆ **Revista revistelor culturale** (Spații culturale, Pagini Românești în Noua Zeelandă, Cafeneaua literară, Actualitatea literară, Bucureștiul literar și artistic, Sintagme literare - pag. 23 - 24); ◆ **Viorel Savin** (proză în concurs, pag. 25 - 27); ◆ **Oana Mihaela Pop, Leonard Anuța, Sorin Vânătoru, Florina Isache** (Poezie în concurs, pag. 28)

Fotografie, prelucrare imagine și tehnoredactare: **Lucian Mănăilescu**

ISSN 1844 - 2749

Cele mai frumoase poezii

Magda ISANOS

Vis vegetal

Aș vrea să fiu copac și-aș vrea
să cresc

lângă fereastra ta, te-aș auzi
și-n voie te-aș privi întreaga zi.
M-aș apuca și iarna să-nfloresc,
ca să te bucuri. Păsările cele
mai mândre-ar face cuib pe creanga mea,
și nopțile mi-ar da cercei de stele,
pe care, ca pe frunze, ți le-aș da.
Prin geamul larg deschis, de-atâtea ori
m-aș apleca ușoară, să-ți sărut
când părul ce pe frunte ți-a căzut,
când buzele, cu buze moi de flori.
Spre toamnă m-aș juca, zvârlindu-ți mere
și foi de aur roșu prin odaie,
cu-a ramurilor tânără putere
ți-aș apăra obloanele de ploaie.
Și, cine știe, poate că într-o seară
de primăvară, când va fi și lună,
făcându-mă femeie să fiu iară.
Atuncea, sprijinindu-mi de pervaz
genunchiul ud de frunze și pământ,
cu părul încă doldora de vânt,
cu rouă și cu lună pe obraz,
eu ți-aș sări în casă, și senină
(uitând de-atâta vreme să vorbesc),
cu câte-un cuib în fiecare mână
întinsă, aș începe să zâmbesc.

№: 7 (79)
ANUL X
AUGUST 2013
pag. 2-11

FEREAȘTRA

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil

REDACȚIA Revista Fereastră

Publicație editată de:
**Asociația Culturală
„AGATHA GRIGORESCU BACOVIA”
- MIZIL -**

Cod fiscal: 230324460; Cod IBAN:
RO60RZBR0000060010080523,
deschis la **RAIFFEISEN BANK**
- Filiala Mizil -

DIRECTOR:

Emil PROȘCAN

REDACTOR ȘEF:

Lucian MĂNĂILESCU

CRITICĂ LITERARĂ:

Emil NICULESCU

CORRESPONDENȚI:

Mihai Lovin Cașoca

PROZĂ: Florin Ursuleanu

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Agatha Grigorescu Bacovia,
nr. 13A;

TELEFOANE: 0244251144;
director - 0722653808;
redactor șef - 0769210763

E-mail: lmanailescu@yahoo.ro

Vitalie RĂILEANU

Optzecismul basarabean: mal du siècle sau marele start?

Vitalie Răileanu a absolvit Facultatea de Litere a USM, promoția 1986 și a susținut doctoratul la Catedra de literatură română contemporană a aceleiași universități (1992-1995). În prezent este cercetător la Institutul de Filologie al AȘM, Sectorul literatură contemporană, și profesor la alma mater. Este și director al Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu”, din Chișinău.

Pentru înțelegerea postmodernismului din Republica Moldova trebuie să luăm în considerație tendința sincronizării ce a venit odată cu explozia informațională de după căderea hiperlandului sovietic și odată cu perimarea vechilor forme valorice. Noii creatori, un fel de *homo novus* postcomunist, și-au propus să elimine orice hotare, să submineze vechile idealuri și autorități (ideologice, culturale, artistice).

Or, postmodernismul basarabean se înscrie în recenta teorie post-colonială. În care s-ar înscrie și statele ce au făcut parte din țara sovietică sau au aparținut fostului lagăr socialist, statutul lor fiind într-un fel asemănător celor coloniale, ele depinzând, o bună perioadă, de Uniunea Sovietică. Un lucru la îndemîna scepticilor este cel că textele teoretice despre postmodernism și despre optzeciști postmoderni premerg realității concrete din literatura estică.

Conceptul de generație optzecistă este unul determinat de fireasca periodizare cronologică a literaturii, făcută, de multe ori, și din comoditate, pe decade. Există diferite păreri în acest sens, fapt ce conturează o situație literară complexă. Important pentru istoria literaturii române din Basarabia este faptul că e vorba de o primă „generație de iconoclaști” ce scrie o „altă poezie” și de care este legat viitorul literaturii noastre în formula lui Eugen Lungu.

Despre orientările optzecismului basarabean au scris inițial Emilian Galaicu-Păun, Nicolae Popa, Mihai Cimpoi, Vasile Gârneț, Nicolae Leahu. Putem vorbi despre o generație ce își scrie și textele teoretice, de manifest. Ne referim la „Poezia la Post-Restant” de Emilian Galaicu-Păun, „Momentul poetic - 90” de Nicolae Poapa, „Generația '80” de Vasile Gârneț, „Fețele și măștile optzecismului din Basarabia” de Nicolae Leahu. Novator în epocă a fost și numărul special al revistei Sud-Est dedicat în întregime fenomenului postmodernist ce conținea în paginile sale nume ca Jean-François Lyotard, Matei Călinescu, Magda Cârneci, Mihai Cimpoi, Ioana Em. Petrescu, Sergiu Pavlenco. Revistele *Contrafort* și *Semn* au fost și sunt, în acest sens, două bastioane ale optzeciștilor basarabeni.

Galaicu-Păun creionează un portret al literaturii basarabene de la sfârșitul secolului și chiar mileniului trecut: „pe de o parte, s-a desfășurat - în cursa contracronometru - recuperarea generație '80, pe de alta, s-au închis într-un bastion al tradiției, sub steagul „iubirii de moșie”, poetaștrii momentului '89”. Dar, dacă poeții generației șaizeci și șaptezeci, în urma dislocărilor sociale ce au pornit latent a se înfăptui prin anii '80, au declarat spiritul cetățenesc drept o „datorie” poetică, poeții ce

debutau în acea perioadă au urmat un alt vector artistic, care se sincroniza cu tendințele universale ale fenomenului literar. Motivele patriotice și poezia patriotardă e minoritară în rîndurile acestei generații. O confirmă însuși poeții: *mă desprinsesem de multe noțiuni / cum ar fi patrie / sau popor* (Grigore Chiper, „imagini negre”) sau *există și un comerț ilicit / cu versuri lungi / despre Patrie* („Nodul Gordian”, Eugen Cioclea).

Eugen Lungu ne anunță că „numele Moldovei a fost imnizat la nesfârșit, creîndu-se astfel o imagine fals paradisiacă a plaiului nostru. Epitetele festive se învîrtejeau ca ciocîrliile în văzduh și era firesc ca de la această înălțime să se vadă doar pitorescul și fastul, crăpăturile țarinei scăpînd ochiului survolant”, căci „Moldova nu-i un șir de nunți / cu tîmbălău și turci ca-n teatru - / ea ți se arată cînd renunți / să i te guduri idolatru” (Eugen Cioclea, „Charta magna”, volumul „Numitor comun”, 1988).

„Titulatura de optzecist nu e nicidecum una de glorie, consideră Eugen Lungu - conotațiile care o însoțesc vin mai curînd din spre semnul minus al axei; unii poeți, deși împărtășesc teoretic ideologia optzecistă, se lasă parcă mai mult atrași de fulgurațiile aureolate emanate de precedentă emanație, pusă acum bine în onor și slavă poetică”. Aceeași voce le reproșează optzeciștilor că nu și-au făcut intrarea în forță, în grupuri compacte așa cum au făcut-o cei din Țară, ci au mers pe afinități tematice sau de clan, nu și de ideologie estetică.

Totuși, Andrei Țurcanu observă, pe bună dreptate că „Acești autori, firește nu mai sunt în refugiu, iar trecerea frontierei de la Prut nu le mai suscită nici un fel de frisoane. Nici la Chișinău, nici la București ori în vreun alt colț din România sau RM ei nu au sentimentul de Țară. Acesta e înlocuit de un complex de senzații tulburi și reprezentări obscure, care, toate la un loc, formează o învolburare cu chip de *Tzară*. Nomazi ai postmodernității în căutarea unei afirmări rapide, ei sunt ghidați de oportunități, nu de sentimente sau vise. Tot ce ar putea să trezească interesul, să stârnească o vîlvă oarecare, un zgomot publicitar cît de neînsemnat în jurul lor este luat în calcul și folosit cu un pragmatism cinic”.

În literatura basarabeană, textele postmoderniste sunt și pe post de cumularzi culturali, înglobând și avangardele, care au lipsit la vremea lor. Or, vorbim despre o mișcare artistică a unei societăți post-industriale, cu mass-media, computerul, societatea informațională, cultura spectacolelor și cu (sub)cultura boemelor.

În pofida scepticismului unora (firește și argumentat, de cele mai multe ori), noua literatură interriverană a intrat în postmodernism, răspunzînd următoarelor condiții definitorii: 1. O literatură a cotidianului, a trăirilor minore, o scriitură de-metaforizată (E. Lungu), demistificată (Nicolae Manolescu) și de-liricizată (Mircea Martin), orice convenție asupra purității lirismului fiind abolită; 2. O scriitură autoreferențială (textul se referă la text, dar și autorul ce se referă la sine - biografismul, care presupune perspectiva prozaică și transcrierea cotidianului, însă un eu liric depersonalizat și de-responsalizat, chiar dezindividualizat); 3. Texte ce exploatează ludicul, ironicul, hilarul, dialogul cultural în registru parodic. 4. Intertextualitatea (citate, aluzii, reminiscențe, mitologeme, sim-

boluri,), moartea ideii de operă literară și impunerea celei de fragmentarism (colaj, puzzle, mozaic); 5. Hypertextul, (varianta electronică a romanului „Țesut viu 10 x 10” de Emilian Galaicu Păun este un exemplu de hypertext produs la modul cel mai tehnicist posibil); 6. Cititorul este cel ce dictează multiplele lecturi plurale, neexistînd posibilitatea unei lecturi unice; 7. Oralitatea, antiretorica, prozaismul, „noua poezie” (Ion Pop).

Nicolae Popa prezintă o galerie de portrete în dependență de temele și dimensiunile stilistice ale poeziei generației sale: 1. Ermetizare (Grigore Chiper, Vasile Gârneț); 2. Interiorizarea reflexivă (Teo Chiriac); 3. Atitudine ironică (Vsevolod Ciornei); 4. Pseudosentimentalism (Lorina Bălțeanu); 5. Inovație (Emilian Galaicu-Păun).

La Nicolae Leahu găsim o altă clasificare: 1. Poezia prozaismului existențial, ironia și bufoneria iconoclastă (Eugen Cioclea, Vsevolod Ciornei, Constantin Olteanu, Dumitru Crudu); 2. Poezia tragicului mesianic și apocaliptic, parabola mitico-biblică (Andrei Țurcanu, Emilian Galaicu-Păun, Teo Chiriac, Valeriu Matei, Vlad Neagoe, Aura Christi, Ghenadie Postolache, Alexandru Corduneanu); 3. Sentimentalismul manierist și erotic (Nicolae Poapa, Lorina Bălțeanu, Irina Nechit, Leo Bordeianu, Angela Plopii); 4. Poezia rafinamentului livresc și a rafinamentului programatic (Grigore Chiper, Vasile Gârneț, Călina Trifan); 5. Fantesismul eclectic și esoteric (Ghenadie Nicu, Mircea V. Ciobanu, Boris Grigorescu, Gheorghe Chiuc).

Criticul Andrei Țurcanu în cartea sa „Arheul Marginii și alte figuri” constată faptul că „după 1989 mai mulți tineri din Basarabia „trec Prutul”, ducîndu-se în România la studii. Dintre aceștia din urmă, pe parcursul a numai unui deceniu și ceva, de cum s-au deschis hotarele, în noua literatură română din Basarabia s-a afirmat un grupuleț zgomotos de basarabeni, unii situîndu-se chiar, sigur și pe merite, în rolul de „deschizători de drumuri”.

Într-adevăr literatura basarabeană s-a sincronizat cu literatura din România începînd cu anii '80 și a continuat pînă astăzi. E vorba de înainte-mergătorii: Emilian Galaicu-Păun, Aura Christi, Irina Nechit, Teo Chiriac, Vasile Gârneț, Grigore Chiper, Dumitru Crudu, Mihai și Alexandru Vakulovski, Iulian Frunțasu și alții. Emilian Galaicu-Păun în „Poezia de după poezie” se referă la „bunele maniere „optzeciste”. Cum s-ar zice, după binețele (textualiste) ale desantului '80”. Același autor numește printre achizițiile poeziei basarabene optzeciste „conștiința parodică a textului, conștiința ironică a realului, asumarea corporalității umane, asumarea culturală a civilizației postindustriale, însușirea formelor panlingvistice și transliterare ale neoavangardismului anilor '60-'70, luciditatea elaborării textuale, enciclopedismul, eclecticismul, conștiința critică, antimimetismul, democratizarea discursului, textul (cu toate derivațiile posibile, de la „pretext”, „context”, „intertextualism” la „text în text”)”.

Una din dimensiunile determinante ale acestei generații de poeți este cea a ironiei și a detașării parodice de literatura socialismului realist, dar și de literatura făcută de cele mai apropiate generații ('60 și '70). Ludicul acestei poezii exprimă o imperfecțiune colectivă care re-

(Continuare în pag.4)

(Urmare din pag. 3)

Optzecismul basarabean

clamă corectarea imediată, este un anumit gest artistic, care subliniază și reprimă o anumită distragere specială a oamenilor și a evenimentelor. Or, asistăm la căderea voalului de pe fața „mi-resei”, acea naivitate cultivată de partid și ideologie.

Spre deosebire de optzeciștii de peste Prut, în poezia basarabeană observăm un amestec dintre vechi și nou, nu putem constata o ruptură categorică de generațiile precedente. Dialogul se datorează și revizităților intertextuale a trecutului literar, căci, după opinia lui Umberto Eco „răspunsul postmodernului dat modernului consistă în recunoașterea că trecutul, de vreme ce nu poate fi distrus, pentru că distrugerea lui duce la tăcere, trebuie să fie revitalizat: cu ironie, fără candoare”.

Din toate ideile expuse mai sus, putem deduce una latentă și determinată, aceea că postmodernismul românesc și cel basarabean s-a manifestat în mare parte în poezie. Explicația o găsim la Alexandru Burlacu care ne atenționează că „nu întâmplător, mai ales în poezie, care este mai mobilă, mai flexibilă decât proza, se adoptă modele superioare, avansate, care, în ultimă instanță, stimulează crearea unui fond propriu, în cazul dat specific basarabean”. O poezie prin care literatura basarabeană se occidentalizează pentru prima oară.

Totuși, există un „postmodernism moldovenesc”? Dacă există unul central și est-european (întârziate și ele), dacă există unul românesc, atunci există și unul de dincoace de Prut. Unul al poezilor anticomuniști postcomuniști! Un fapt este cert, nu e nevoie să insistăm pe românesc, moldovenesc, basarabean, așa cum postmodernismul e transnațional *ab ovo*. Putem vorbi despre sincronizări ale culturilor din est cu această mișcare globalizantă. De unde și noțiunile adiacente de transmodernism (Cristian Livescu, I. Bogdan Lefter) și neomodernism (H.-R. Patapievici). Irina Petraș, însă, consideră că sincronizările românești, credem că și cele basarabene, de multe ori au fost rapide și localiste ca forme fără fond, manifestate ca o copiere mecanică și sterilă a unui concept. E vorba de faptul că după '89, românii (și nu numai ei) s-au dovedit foarte dornici să schimbe, să răstoarne, să iasă din trecut și să intre rapid și fără traume în „viitorul luminos” - lucru nicio dată posibil.

Or, neclaritățile care apar din încercările de a defini termenul de postmodernism basarabean se nasc chiar din specificul mișcării literare în sine, care nu poate fi descrisă în afara postmodernității din care face parte și nici în afara modernității pe care o înglobează prin prefixarea *post*. Definirea postmodernismului în estul european nu s-a produs într-o manieră cuminte sau inocentă. Autorii nu au preluat artificial simple date estetico-artistice venite din vest. Postmodernismul estic a fost, de fapt, un instrument de opoziție față de comunism, ca ideologie și față de realismul socialist, ca ideologie artistică. Aceste direcții noi în literatura basarabeană au stat sub semnul unei revolte prin scris.

Postmodernismul basarabean a apărut, astfel, determinat de dominația unui regim totalitar, ca cel sovietic, ca o încercare de eliberare artistică de cenzură în propria țară sau propria limbă. Or, putem vorbi despre un postmodernism specific, produs după modelul celui din vest, dar diferit de el. Un lucru e cert, poetul postmodernismului interrerveran și-a dat seama că pentru a ocupa un capitol în istoria literaturii, e nevoie să ocupe un loc în istoria ludicului (licențios, parodic, ironic etc.)

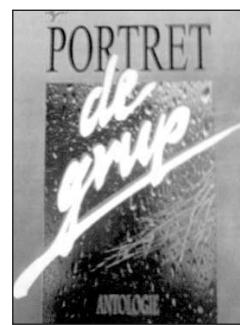
Putem vorbi astăzi despre o modă a generațiilor, a grupărilor estetice în literatura basarabeană din ultimele decenii ale secolului trecut, de „o demonie a răsturnărilor valorice cu orice preț, a plasamentelor ierarhice autoritare și subiectiviste, determinate de „criterii” conjuncturale, partizane, generaționiste” după cum consideră Mihai Cimpoi. Totuși, literatura are limite și determinări istorice, argumentul unei abordări de generație ține de faptul că fiecare generație are un glas al ei, inimitabil, care facilitează apropierea criticului și istoricului literar de textele produse de scriitorii ce țin de o anumită perioadă literară și asta în pofida „suspiciunii cam exagerate a unora pentru clasificarea pe generații”, în formula lui Eugen Lungu.

Argumentul ne vine de la Horia-Roman Patapievici care consideră că potrivit mecanismului de generare a postmodernității (multiculturale și corecte politic), omul bine situat (*corect*, din punct de vedere politic) este omul aderent *fără rest* la individualitatea grupului său de apartenență identitară (etnică, religioasă, sexuală etc.). Altfel spus, dacă modernitatea clasică situa individuația la nivelul individului, modernitatea postmodernă tinde să o situeze la nivelul colectivităților cu profil identitar omogen - negînd individul.

Dacă e să ne referim la generația literară optzecistă din Basarabia, atunci vom menționa încercarea de a fixa un „portret de grup” în 1995 într-o antologie omonimă. Aceasta va veni ca o continuitate pentru „Antologia generației '80” (1993) a lui Alexandru Mușina. Antologia „Portret de grup. O altă imagine a poeziei basarabene” apărută la Editura Arc din Chișinău încearcă să adune sub stindardul postmodernismului poeți din cele două generații '80 și '90. Optzecismul basarabean, consideră Eugen Lungu, e și un „salt mongol”, o ardere a etapelor, o accedere spre modernitate și o evadare din baladism. Inițial delimitarea de generațiile precedente se face prin atitudine, ulterior și prin procedeele poetice. În 1997 e publicată antologia „Une anthologie de la poésie moldave”, antologator fiind Sorin Alexandrescu. În paginile acesteia apare și Mircea V. Ciobanu, care debutase în 1996.

Nu e de ignorat și activitatea cenaclului *Luceafărul* de la ziarul *Tinerimea Moldovei* condus de Andrei Țurcanu, mediu propice, după Nicolae Leahu, unde „începe din interior asediul optzecist, afirmînd, implicit, conștiința apartenenței la o sensibilitate ce curtează atitudinile antiidilice, depoetizante și deretorizante”. Academicianul Mihai Cimpoi, în „O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia” recunoaște generația '80, reproșîndu-i acesteia „defecțiunea de sincronizare cu optzeciștii de pe malul drept al Prutului”.

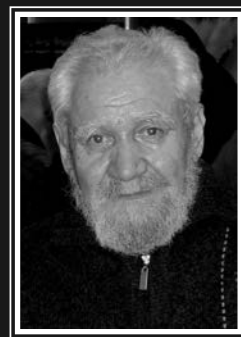
Întrebarea firească este care a fost relația dintre cele două generații basarabene postmoderniste, cel puțin cu numele? Mircea Cărtărescu face un portret de grupuri în „Postmodernismul românesc”, imagine valabilă și pentru cel basarabean. Cărtărescu menționează faptul că deși zgomotul și furia nu au lipsit, mai cu

seamă la sfîrșitul anilor '80, deși conceptul, însoțit de manifeste și liste, a fost fluturat prin reviste, uneori în numere triple ale acestora, deși nu lipsesc activiștii, resursele și spațiile de publicare, existența unei generații „nouăzeciste” rămîne controversată.

Călcați pe urme de o nouă „generație”, a anilor '90, care anunță un statut estetic diferit, optzeciștii recunosc că ei nu reprezintă decât momentul de lansare al noului „curent”, dezvoltarea lui aflîndu-se abia la începuturi. Unica certitudine, care persistă, pe lîngă încercările de a clasifica generațiile și poezii, este cea că trăim literar o consecință a unei noi vârste a umanității, o nouă sensibilitate și, mai mult decât atît, un nou spirit al secolului (poate *un mal du siècle*).

IN MEMORIAM PETRU URSACHE

Miercuri, 7 august a.c. a încetat din viață etnologul, esteticianul și istoricul literar, profesor dr. **Petru Ursache**. Născut la 15 mai 1931, în comuna Popești (Iași), a urcat, treaptă cu treaptă, către orizontul unor idealuri nobile, pe care mulți le-au ignorat, urmărind doar ascensiunea profesională.

După absolvirea Liceului Național (1951) și a Facultății de Filologie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași (1952 – 1956), a fost: bibliotecar la Biblioteca județeană (1956 - 1958), preparator-asistent (1958 - 1960), lector (1960 - 1977) și profesor la Catedra de Literatură Română și la cea de Literatură comparată a Universității din Iași.

Desigur, este greu, acum, să vorbim despre Domnul Profesor. Despre scripura de bunătate și vis, pe care știa să o aprindă, întotdeauna, în privirile ce cuprindeau înțelesurile lumii.

O bunătate „fără frică și fără prîhană”, care și-a asumat cel mai mare risc posibil, în lumea în care trăim: acela de a spune, întotdeauna, adevărul.

Așa cum scria Andrei Vartic (2006): „Îi datorăm profesorului Petru Ursache meritul de a fi demonstrat puterea metafizică a oralității românești, comparată și cu alfabetizarea recentă a lumii, și cu globalizarea ei (...) Fiindcă el dă noi dimensiuni spiritualității românești, mult mai veche decît recentul enciclopedism bucureștean, nihilist și demoralizator. Fiindcă tradiția românească, susține Petru Ursache, crește viguros din rădăcinile misticului primordial, ea ni se relevă acum și prin artă profesională, și prin gura unor geniali anonimi, pentru a nu se pierde în urâciunea luptei politice și a nesațului globalizator frumusețea ei europeană.”

Îi suntem și îi vom fi mereu datori!...

Maria PILCHIN

LECTURI DIN LITERATURA UNIVERSALĂ

Barbarie glaciară & Occident nordic în cartea „Cum simte domnișoara Smilla zăpada” de Peter Høeg

S-a întâmplat să citesc un text plural, polifonic cumva, o monografie literară despre zăpadă, gheață și frigul nordic. Un frig pe care îl simți, fără a utiliza un termometru, un rece care te face să înțelegi că gheața, zăpada și viața au multe în comun. Această lectură era, circumstanțial, însoțită de o discuție paralelă a mea cu cineva din Vest despre barbarie și civilizație. În acest context, **Cum simte domnișoara Smilla zăpada** este o carte ce pune în discuție tema identității personale (elementul național, cultural, gender, general-uman), chiar dacă până la urmă fiecare este nimic altceva decât ceea ce este!

Am citit în rusă, a fost o alegere reușită, căci traducerea din daneză într-o limbă a ținuturilor siberiene îmi sugera existența fericită a echivalențelor lexicale pentru o lume a nordului și o limbă care conține atâtea nuanțe semantice pentru gheață și ninsori. Totodată intuia ințonațiile intraductibile ale originalului, acea tentantă lume a gloticului groenlandez.

Nu pot afirma că citeam despre personaje excepționale, erau simple personaje de roman polițist, aparent simple ce urmau un subiect clasic al genului. Conturate după un cronotop de detectiv, dacă acesta poate exista în așa tip de scriitură, ele trezeau în tine capacitatea de a-ți ancheta propria viață, astfel romanul se transforma în unul ce pune și problema psihologicului. Smilla Jaspersen, personajul central din roman, născută în 1956, specialist în morfologie glaciară, va spune despre sine: „*multe mi s-au dat și spre multe am tins*”. Smilla trăiește într-o singurătate produsă de neacceptarea civilizației în care este adusă să trăiască (un copil dintr-o mamă, o femeie vânător inuit, dispărută la o vânătoare din Groenlanda și un tată, un celebru medic danez). Chiar și apartamentul personajului este echipat ca o cameră de hotel, personajul e într-o stare nomadă, într-o așteptare permanentă de plecare, căci nu poți face „*nimic mai mult decât o cale parcursă*”; e calea spre ghețarii copilăriei, spre Paradisul de nea, din care a răpit-o tatăl, pentru a-și aminti de cea pe care a iubit-o nebun, așa cum se întâmplă să iubească cineva venit din civilizație într-o lume primitivă până la magnetizare. Smilla citește din **Elementele lui Euclid**, ea se pare să urmeze îndemnul lui Umberto Eco de „*a citi lumea ca pe o mare carte*”, doar că ea „*citește zăpada ca și cum ar asculta muzică*”, ea preferă iubirii gheața, căci doar glaciara, zăpada și cifrele o pot face cu adevărat fericită într-o lume în care nimeni nu poate să promită ceva celuilalt. După o iubire trădată, căzută în cap ca omăturile în toamnă, învață să trăiască mai departe, filozofând glaciara într-o manieră specială.

Isaia, copilul care moare, moartea în general, această pândă de fiecare zi, sunt doar niște catalizatori ce dezlănțuie furtuni glaciare pe tărâmurile ale solitarului feminin, care realizează cât de „*înfricoșătoare este doar ideea morții, căci fenomenul însuși se produce cu atâtea naturalețe ca un apus de soare*”. Smilla simte matern dispariția copilului Isaia, mort din cauza avariției umane de celebritate, putere și bani (e vorba de o expediție ilicită în Groenlanda în care a fost implicat și tatăl copilului), dar și din cauza unei mame neglijente, cufundate

în viciul alcoolului. Prezența acestui copil îi dă un sens existențial Smillei, vecinei solitare de aproape 40 de ani. Cu vaste cunoștințe în morfologie glaciară, topografie, statistică și matematică și cu splendide amintiri dintr-o copilărie fragedă, petrecută printre eschimoșii din Groenlanda, Smilla cumulează în sine conflictul dintre civilizație și barbarie.

În viziunea Smillei, întinericul trebuie tratat cu respect, așa cum trebuie de respectat orice nu îți e cunoscut. Dacă lumea Occidentului creștin se așteaptă la o Apocalipsă prin foc, lumea nordului barbar, diferit de civilizația eurocentrică, își imaginează un sfârșit ca o iarnă, un „*fimbulvetr*”, ca o cufundare în noapte. Abolind cronometrarea, timpul este tratat de un eschimos ca o ficțiune occidentală. Gheața este indicele unui timp oprit, iar totul se măsoară în popasuri și visări nocturne. E timpul mării disperări, al supraviețuirii de azi pe mâine. În Groenlanda se bea monstruos de mult. Se bea din sărăcie, din marginalizare. Un eschimos, un inuit trăiește cu ideea latentă a unei catastrofe inevitabile, căci zăpada ne învață faptul că în cotidian există ascunsă ideea unei catastrofe.

Izbitor de curajoasă este ideea că orice popor, evaluat după vreo scală axiologică stabilită de științele naturale europene, va fi privit drept o cultură a unor primat superioare. Meteoritul, personaj celest de „science fiction”, spre care se îndreaptă cele 3 expediții ilicite, produce pe pământ un vierme polar, acel „*Dracunculus Borealis*”, care poate distruge o omenire întreagă, o armă biologică venită din tărâmurile de gheață, e arhetipul marginalului distrugător de centrisme, e simbolul unui centru ce știe să folosească marginalul pentru a manipula, distruge parțial ceva, chiar și o parte din sine. Se pare că acel vierme ar fi încercarea de a explica și înțelege totul, interpretarea: „*dorința de a înțelege duce la orbire, ascunde o brutalitate în-născută, care anihilează ceea ce încerci să înțelegi*”. Numai trăirea personală sensibilizează.”

Or, romanul este un roman despre alteritate. Când înțelegi diferența, dispărește necesitatea de a o explica, o explicație e posibilă doar prin distanțare. Diferența, acea gheață conceptuală are însă tot dreptul să existe. Cu gheața poți încerca să trăiești, dar nu poți trăi cumva progresist împotriva ei sau în locul ei, ca un prozelit al științei. Căci ceea ce găsim în lumea ce ne înconjoară demult nu mai este ceea ce o constituie, ci e ceea ce putem noi percepe. E vorba de acele teorii pe care suntem în stare a le formula, teorii care e important să sune frumos. În încercarea de a cuantifica și contabiliza totul, cultura occidentală trebuie să ia în considerație faptul că „*gheața nu poate fi învinsă*”, nici teo-

retic și nici practic. De unde și ideea că „*fericirea și ghinionul nu sunt repartizate pe baza unui simplu calcul matematic, a unei împărțiri normale*”. E posibilă însă o cedare a gheții, o cedare deloc de compromis, o a doua perioadă glaciară, cu ghețari alunecând spre sudul civilizator!

Problema occidentală este faptul că „*avem cu toții o încredere oarbă în cei ce iau deciziile. Avem încredere în știință, deoarece universul nu poate fi pătruns în toate profunzimile lui, iar pe informații nu te poți baza sută la sută. Acceptăm existența unui glob pământesc rotund, acceptăm existența nucleelor atomice ținute laolaltă, ca picăturile, de către un univers curbat, precum și necesitatea de a interveni în materialul genetic. Și nu fiindcă am fi convinși de corectitudinea tuturor teoriilor, ci fiindcă avem încredere în cei ce ni le prezintă. Suntem cu toții, prozelești ai științei, dar, spre deosebire de adepții altor religii, prăpastia dintre noi și preoți nu mai poate fi desființată*”.

Am citit la Peter Høeg o geografie sălbatică, întunecată, pusă față în față cu una oficială, civilizată, canonizată. Spre marea mea descumpănire, ca cititor, tentația, care îți rămâne după lectură, este cea a Groenlandei, Danemarca hamletiană și progresistă, rămâne undeva într-un con de umbră, ce ține de propriile mele muzee imaginare, căci pustiul de nea este

cumva condiția întâlnirii cu infinitul. Fenomenele gheții sunt un spectru de reflecție pentru uman!

În acest sens **Cum simte domnișoara Smilla zăpada** de **Peter Høeg** nu e o lectură dificilă, dificilă este starea postlecturală...

Boileau, ninja

Dacul zidește metodic cetatea zilei de ieri. Când se surpă zidul, cade cortina.

Orgoliul regizorului, iată cauza tuturor relelor... Deus ex machina!

Dacul aruncă pietre și ele se întorc bumerang!

Fiecare artă marțială e o artă poetică, ars martiandi.

Boileau, ninja nocturn, dispărește în noapte. Escapadă în monolog.

E timpul să adunăm pietre... E timpul să le-aruncăm...

Omul în negru

Omul negru tace în colț. E omul meu. Pentru mine stă. Lângă mine vine. Pe mine mă paște. Pe mine mă doare. Ochii trădează... Omul întunecat cu ochi calzi. Frumos era omul Meu negru. ***

Omul lui Esenin ce ochi avea?!

Maria PILCHIN

Cosmin
PĂRGHIE

PO
E
ME

nu știi ce ne-a venit să vorbim și de poezie

am stat la o bere cu emil pe o terasă din Bronx
am vorbit de proiectul lui genial de a construi
laboratorul viitor-
poate să aibă și forma pământului
și de capsulele chinezești sau poate
cuști chinezești
pentru lume

am vorbit de visul lui de a face tot felul
de experimente pe om
(am uitat să vă spun că emil are de gând
să inventeze și un ser
care descompune oamenii nefericiți în atomi
și o mașinărie de creat din atomi
oameni fericiți după un program hipermodern)
de a obține cândva premiul nobel
de a-și construi un ozn din banii pentru operație -
poate să aibă și forma unui sicriu

am vorbit de chelneriță ca de o curvă -
cel puțin unul dintre noi ar fi vrut s-o iubească
cât timp durează o călătorie de la Los Angeles
la San Francisco
într-un hyperloop

am vorbit de multe alte chestii gen mafie
contrabandă sărăcie poezie
nu știi ce ne-a venit să vorbim și de poezie
când puteam să vorbim despre orice altceva
din lumea asta
poftim puteam să vorbim de sângele
lui osama bin laden -
adevăratul sânge al revoltei
care curge șiroi pe lângă venele noastre
neîncăpătoare
puteam să vorbim de cartea lui Lucian Boia
sfârșitul occidentului sau
de chelia lui emil
despre câte nu puteam să vorbim
și noi am vorbit de poezie ca despre
o plăcintă cu spanac
când de fapt lucrurile nu stau tocmai așa

la final doi oameni care din cap până-n picioare sunt numai o iederă otrăvitoare cu boboci de singurătate

după fiecare ceartă purtată
între noi distanța se măsoară în kilometri
iubirea devine o piatră de încercare
care tocmai a fost aruncată la plesneală
singurătatea ca o iederă otrăvitoare
începe să crească și să cuprindă cât mai mult
din trupurile noastre

la final vom fi doi oameni care din cap
până-n picioare
sunt numai o iederă otrăvitoare cu boboci
de singurătate.

bobocii vor înflori
va fi grozav de greu să ne mai recunoaștem

tu cu mine și lumea din jurul nostru

ia-mă de mână - îmi spui - că se uită lumea la noi
și lumea se uită la noi și după ce te iau de mână

și corpurile noastre care se strâng
unul lângă celălalt
mai greu ca șuruburile ruginite
amândoi purtăm pe față un zâmbet
ca o halcă de brânză frământată-n mâini
amândoi știm că fericirea ține cât ține
covorul roșu
amândoi ne ținem de mână cu greutatea
cu care un bebeluș reușește să meargă
singur pe piciorușele lui de la ușă
și până la sobă
amândoi facem eforturi mari să (a)părem
în public un cuplu perfect

în spatele nostru nepotrivirea de caracter
miroase tare ca brânza cu mucegai

be a man not a mouse / be a killer not a poet

fiul meu când va crește mare vrea
să se facă terorist
pentru că prin venele lui ca niște căblușoare
curge încă de pe acum
sângele lui osama bin laden

azi m-am gândit să-l învăț pe fiul meu
jocul acela de-a pădurarul pe care
îl jucam eu în copilărie
m-am dus în magazia din spatele casei
și am adus două puști de lemn
cu rumeguș pe ele

când le-a văzut fiul meu mi-a zis
bun tată da cu pușca asta de lemn
nu te pot ucide
nici tu pe mine și atunci ce joc e ăsta
uite tată hai să jucăm counter strike
cu arme adevărate dacă vrei să devii bărbat
și mama să fie mândră de tine
și să nu te mai înșele cu prietenul
tău cel mai bun
când de fapt tu ești la servicii

hai să devenim criminali în serie
că lumea de acum n-are nevoie de poeți ca tine

be a man not a mouse /
be a killer not a poet - mi-a zis fiul meu
pe un ton de lider islamist

mașina perfectă: omul

pot să mă strecor ca un vierme
în poezie - e ca în mină
poți să sapi tuneluri mari
sau poți să dărâmi totul în câteva clipe

pot să mă strecor ca un vierme
în mentalitatea oamenilor - risc să fiu
călcat în picioare
și omorât

în viața sufletul defilează înaintea omului

sunt un bărbat căruia îi place ca sufletul
să fie în pas cu moda
aranjat spițat să poarte un *frank muller* să aibă
grupele de mușchi la vedere
să nu aibă riduri cearcăne mizerie sub unghii
să nu aibă crăpături mari în palme și nici
șanțuri umplute cu lut în călcăie
să nu aibă fire albe de păr - important e
să nu aibă fire albe de păr că se-mpute treaba
mai ales în zilele noastre

lumea are ochi de pisică /
numai ochii de pisică pot să vadă totul

azi când mi-am pieptănat sufletul parcă
deasupra urechii un firicel alb
ca o imperfecțiune mică în lumina
reflectoarelor.

numai un firicel alb din părul îngerilor
extratereștrilor aproape insesizabil.
ascultă se-mpute treaba
știi eu bine ce spun
se-mpute treaba
ce mă fac ? /
ce ne facem?

lumea are ochi de pisică /
numai ochii de pisică pot să vadă totul

lucrurile vechi au coaja groasă și tare / numai miezul curge ca mierea din faguri pe mâna cu care scriu

seara ne punem în pat
și adormim bușean
mama vine și ne sărută pe fiecare pe frunte
și sărutul ei se duce
ca un arc voltaic la inimă

când pierzi un pariu nu e chiar atât de rău

la facultate băieții mi-ai spus să le vorbesc
de libertate

da nu așa dictare sau sporovăială
ceva mai delicat ca o prezență feminină.
da. un discurs-femeie care știe să-și facă
grozav de bine treaba.
un discurs-femeie care lasă urme dăre
în mintea fiecărui bărbat.
un discurs-femeie construit după simțul practic
al fiecărui bărbat.
regula de bază: nu plictisește niciodată;
* * *

libertatea e o femeie înaltă frumoasă
pe gustul fiecărui bărbat
numai dacă o privești în ochi și mintea ta
de bărbat liber
ca o butelie cu gaz scăpată de sub control
o ia razna -
ea te așteaptă cuminte să-i descopciezi rochița
ea știe să se facă dorită știe cum să te (a)tragă
în bratale ei poliforme
ea e de fapt libertatea toată care te înghite
ca un puhoi-
tu, cel care vrei să fii liber cu adevărat
să nu o privești niciodată în ochi oricât de multă
libertate stăruie în ei.

să nu-i dai curs chemării. ochii ei nu sunt
ca ochii celorlalte femei pe care le cunoști
și pe care nu le cunoști dar ești dispus
să te întâlnești cu fiecare la câte o cafea.
ochii ei (a)par două bule de săpun în care
libertatea strânge cu precizia unui patent.
* * *

când pierzi un pariu nu e chiar atât de rău.
e ca atunci când ea îți spune pe șleau
adică dureros de tare
că între voi nu poate fi decât o relație
de amicitie și atât.
și tu privești peste umărul ei la domnișoara
care stă la masă
își bea cafeaua și din când în când îți vorbește
cu ochiul.

când pierzi un pariu nu e chiar atât de rău -
îmi zice unul dintre băieți
la finalul seminarului

ESEI

Cosmina COSMA

EU SAU STATUL?

Când sunt întrebați despre America, în general, majoritatea oamenilor se opresc la perioada 1940 - 1960, sau altfel spus, se raportează la contracultură, iar în cele ce urmează îmi propun să ofer o explicație asupra acestui fenomen, din prisma relației eu și/sau statul.

Din punct de vedere istoric, această perioadă reprezintă una din puținele epoci ale secolului XX care a produs efervescență la cele mai înalte cote. După încheierea războiului, americanii, îmbătați de succes, sunt mândri de forța lor militară (oamenii tineri, veniți din război, începeau să-și întemeieze propriile familii) și industrială (datorită fondului financiar rămas, 6% din populația mondială ajunge să consume 2/3 din consumul total). S-ar zice că anul 1946 generează o epocă de vis, ideea de belșug fără sfârșit fiind promovată inclusiv la nivel media, premisa sub care se „vindea” (în special femeilor casnice) fiind aceea conform căreia poți să fi mai bun, cumpărând cât mai mult. Așa a început frenezia cumpărării, a face cumpărături devenind o activitate competitivă, care clasa oamenilor în funcție de noile achiziții. Astfel, producătorii de marketing reușesc să provoace o pseudo-impresie, conform căreia, prin cumpărarea unor articole, se cumpără practic un nou stil de viață.

În ciuda unei industrii hiperorganizate și estetizate, aceasta capătă totuși o altă fațetă, pe care marea majoritate nici nu o observă: perspectiva asupra timpului (timpul câștigat prin lipsa efortului fizic se transformă într-un timp petrecut în încercarea de a depăși tehnologicul, la locul de muncă). **Herbert Marcuse**¹ observa foarte bine trecerea de la mentalitatea ce promova o societate artizanală, la una ce pune preț pe tehnologic, afirmând că trecerea de la munca manuală la munca de serie constituie cel mai bulversant mod de alienare. Dar cum e posibil așa ceva? Doar nu am afirmat mai sus că cel mai bun e cel care cumpără mai mult? Și ce e rău în a avea acasă un aparat care să întreprindă o muncă de tip casnic poate chiar mai bine decât ai face-o personal? E adevărat, nu e nimic rău în asta. Singurul lucru asupra căruia am o obiecție rămâne totuși, gestionarea timpului. Logica merge pe principiul că un timp excesiv acordat odihnei poate constitui un lucru negativ: odihna nu aduce niciun folos financiar. Aici cred eu că intervine ruptura, deoarece, atâta timp cât munca ajunge să devină o obsesie socială, alternând percepția asupra vieții, generând chiar moartea (prin raportare la tehnologie, din perspectiva propriei imperfecțiuni), putem să vorbim despre o ruptură, nu-i așa?

Mi se pare foarte interesantă această trecere de la o societate ce ar putea părea leneșă (având la dispoziție multitudinea de aparate electrocasnice), la una de tip robotizant, în care tehnologicul pare-se că se transformă în principalul dușman al omului, caracterizat acum de anxietate, frustrare și dezechilibru în ceea ce privește relația de familie (golul produs între timpul liber și timpul acordat). Totuși, această schimbare pare inexistentă în ochii guvernului. Ceea ce îi interesează pe ei este însă consumismul (oamenii ce cumpără în cantități exorbitante ajung să nu mai producă, acest factor urmând să ducă în scurt timp la o producție bazată doar pe import, ceea ce ar putea genera un real dezechilibru). Aici intervine frica, o frică ce vizează

în primul rând scăderea puterii și, implicit, a controlului, sau, de ce nu, decăderea. Așa se explică, poate, orchestrarea subtilă, „din culise”, menită a regla unele disfuncționalități sociale și psihologice interne. Așa se explică, poate, și motivele pentru care americanii salvează un popor ce nu vrea să fie salvat, idealul „nobil” de salvare al Vietnamului de Sud devenind din ce în ce mai greu de mimat și datorită actelor doveditoare, ce ies mai târziu la suprafață și arată că, de fapt, Vietnamul nu era manipulator, ci manipulat (ex. *Pentagon Papers*). Așa cred că se justifică și aroganța sau ignoranța manifestate cu privire la cultura vietnameză, sau imaginea negativă hiperbolizată, pe care cultura americană a creat-o mai mult pentru a se oglindi antitetic pe sine, apariția celebrului „Red Scare”, în care băătăia adevărată nu era între comuniști vs democrați, ci între SUA vs URSS. Totul a ținut de un mecanism de propagandă foarte rafinat, ce și-a propus să restructureze societatea americană, prin hiperorganizare. Însă nu toți oamenii par să observe acest lucru. Societatea se divizează astfel în două: cei care consideră corespunzător spiritul epocii și cei care se răzvrătesc împotriva unui stat care pare să nu răspundă la interesele individului. Acel „movement” (termen folosit deseori de americani pentru a descrie „trezirea” individului la realitate) punctează direct aspirația la propria individualitate, îngrădită de instituțiile care încercă să scoată doar produse de serie.

Conștienți de faptul că productivitatea înseamnă distrugere, că știința contribuie la apocalipsă, oamenii nu uită nici faptul că organismul uman este obligat să se adapteze pentru ceea ce îi este oferit. De aici pornește alienarea, cauză directă a inutilității răzvrătirii împotriva conformismului. Cei ce nu se dau însă bătuți, sunt reprezentanți de noua generație *baby boom*, care se reunesc sub forma unui grup ce manifestă cu ardoare dorința de a elibera exprimarea sinelui și de a respinge convențiile clasei de mijloc, de a îmbrățișa viața, dar viața așa cum o vedeau ei, iar modul în care o vedeau era pentru mulți de-a dreptul șocant: *generația beat* (termenul, folosit pentru prima dată de **Jack Kerouac**² pentru a ilustra o viață boemă, plină de extaze explozive și călătorii maniace, ajunge să fie folosit de orice tânăr rebel, care se îndepărta de viața clasei de mijloc). În anii '60 însă, revoltele pasive se transformă în revolte politice agresive, manifestate în două direcții: Noua Stângă (reprezentată de studenții care luptă în special împotriva războiului din Vietnam) și contracultura (prin care generația beat «anii '50» și hipsterii «anii '60» manifestă atracția eliberării, act încurajator și în ceea ce privește minoritățile rasiale «negrii» sau de gen «emanciparea femeii»). Oamenii ajung să-și piardă încrederea în guvern (în special ca urmare a lipsei de sinceritate a acestuia în prezentarea motivelor pentru care SUA s-a implicat în conflictul din Vietnam). Așadar, logica dominației pierde teren, datorită acestor „explozii” de indignare, în care societatea refuză a se lăsa încapsulată. Statul apare astfel ca un fascist, iar

gândirea EU (societatea individuală) vs EI (statul colectiv) adâncește conflictele, în loc să le rezolve.

Visul unei societăți mărețe se spulberă, degenerând în acte de violență. Acest lucru este sancționat de către stat, prin arestări și pedepse acordate protestatarilor, sub pretextul ce ia numele „delicvenței juvenile”. Revolta devine așadar sinonimul delicvenței, catalogat a fi rezultatul disconfortului pe care mulți adulți îl manifestă față de copii. Statul mușamalizează din nou, aruncând vina pe părinții din ce în ce mai ocupați, care nu mai au timp să-și educe copiii într-un mediu propice. Din nou apare panica (cuvântul care îi neliniștește cel mai mult) și din nou (la fel ca în cazurile anterioare), prin persuasiune, statul reușește să convingă o societate destul de suspicioasă la ideea de manipulare.

O altă strategie folosită în scopul restructurării societății americane a fost „contaminarea” Americii cu acte comuniste, împotriva cărora trebuie luate măsuri urgente, pentru a se continua apoi cu isteria anticomunistă, condusă de **J. McCarthy**. Spaima datorată de un război de tip comunist ce ar putea apărea din moment în moment, atinge uneori limita ridicolului, în care oamenii ajung chiar să își construiască buncăre, ferindu-se de un război donquijotesco, ce nu avea niciun fel de concretețe materială. În aceste circumstanțe, istoria ne apare ca fiind una instrumentalizată, folosită îndeosebi pentru a „corecta”, în favoarea responsabilității și a patriotismului.

Problemele epocii sunt tratate însă și la nivel artistic. De exemplu, în mainstreamul muzical, apariția unui filon generos de cântece dedicate vieții, nu își propun să celebreze *tine-rețea americană*, ci reflectă aceleași probleme cu care se confruntă societatea. Războiul Rece, rasismul, conflictul din Vietnam sau confuzia tinerilor în raport cu valorile americane, reprezintă teme predilecte abordate de industria muzicală, festivalul de la **Woodstock**³ fiind un exemplu elocvent în acest sens.

În altă ordine de idei, și ecranizările sunt inspirate de delicvența juvenilă și de lupta dintre generații, punând accent în special pe puterea de regenerare a suburbiilor, în care sălăluiește sufletul american autentic. Să ne gândim de pildă la *Rebel Without a Cause*⁴, supranumit filmul iconic al adolescenților deceniului 6 și la setul de simboluri (culoarea roșie, șorțul purtat de figura paternă, imaginea psihopatului, delicvența juvenilă, moartea lui Plato etc.) ce reușesc să îmbine sensibilități ale unor epoci diferite. Cu toate acestea, filmul a fost întrerupt pentru o perioadă, pe motiv că intenția regizorului ar fi fost aceea de a glorifica băutura, fumatul și gangsterismul. Așadar, din nou statul e cel care schimbă direcția, de data aceasta cu ajutorul cenzurii, prin care le oferă producătorilor o „șansă”. Astfel, filmele ajung să nu mai aibă de-a face cu lucruri ce i-ar putea influența negativ pe americani, promovând în schimb o societate americană energică și triumfalistă, care-i îndeamnă pe spectatori să se identifice cu pozitivismul comportamental al protagoniștilor (ex. *A Screen Guide for Americans*⁵). Cert e că acesta a fost cel mai ușor mod prin care statul își putea infiltra ideile, având filmele de partea sa.

Tineri dezamăgiți, care vor să depășească regulile impuse, se găsesc și în subiecte din literatură, scrisul devenind un adevărat exercițiu de meditație, și, de ce nu, un generator al soluțiilor virtuale. Intelectualii americani văd în

(Continuare în pag. 8)

(Urmare din pag. 7)

EX SAU STATUL?

cultura de masă o cheie de a înțelege societatea, unii autori lăsând în urmă scrieri valoroase nu doar pentru tinerii generației '50-'60. Cenzura apare însă și pe acest palier, încercând să le demonstreze părinților că evenimentele din cărți (ex. crimele) reprezintă principalul factor ce incită mințile copiilor. Astfel, unii autori se confruntă cu refuzul în a li se tipări asemenea cărți, din cauza violenței temelor propuse. Un susținător înfocat al acestei idei, se dovedește a fi **Fredric Wertham**, care vede cărțile ca pe o realitate a altei mass-media, dorința lui fiind aceea de a interzice copiilor sub 15 ani accesul la cărțile de acest gen. Cu toate acestea, cărți care au avut un mare impact asupra publicului, schimbând chiar cursul literaturii americane, au existat. Așa se întâmplă de pildă cu romanul lui **Jack Kerouack**⁶, supranumit „romanul generației beat”. Prin relatarea unui mod de viață specific, care surprinde o lume a libertății și a extazului, opusă unei societăți convenționale, autorul reușește să creeze un șablon, o „etichetă” a unei epoci, alături de alți scriitori de prestigiu, precum **A. Ginsberg**, **W. Salinger**, **K. Kesey**, **W. Burroughs**, **L. Ferlinghetti** etc.

Dintre toți aceștia, mi-ar placea să mă opresc la Kesey, trasând în linii mari elementele ce fac din romanul acestuia o variantă a eternei tragedii americane, reactualizată în condițiile agravante ale societății postbelice. Personal, am asemănat structura romanului **Zbor deasupra unui cuib de cuci** (titlul original **A Flew Over the Cuckoo's Nest**) cu o structură de tip păianjen, ce are în centru o națiune care manifestă abordări diferite. Cert e că se observă în toată această luptă dintre cele două tabere (personalul vs bolnavii internați) o miză politică, dacă corelăm simbolurile ce împânzesc romanul cu situația vremii.

Povestea se derulează într-un spital psihiatric, în care personalul spitalului ierarhizează bolnavii, pentru ca aceștia să poată fi supravegheați mai eficient. Astfel, avem de a face cu o așa-zisă clasificare a bolnavilor, în „activi” (internați cu stări ușoare, dar care trebuie să se supună aceluiași reguli ce funcționează cu precizia unui ceas) și „cronici” („activi” transformați de către personal, datorită neîncadrării în regulile impuse și dați ca modele actualilor „activi”). La fel stau lucrurile și în cazul situației politice din acea perioadă: avem de a face cu o categorie de oameni ce nu văd sau nu vor să vadă (presați de teamă), situația în care se află și cu o altă categorie - cea a răzvrătiților împotriva sistemului, categorie blamată și sancționată. Peste toată tevatura plutește o atmosferă neclară, plină de contradicții și îndoieli, la fel ca mașina de ceață ce funcționează regulat în spitalul psihiatric, adevărată uzină de readaptare a indivizilor la societatea americană programată. Grupul opus (cel pe care îl voi corela cu statul) e reprezentat de angajații spitalului, figura tutelară rămânând cea a sorei șefe, conștientă de puterea cu care a fost înzestrată, chiar și atunci când pierde teren în fața noului pacient, McMurphy: *Mai pierd din când în când câte-un metru de teren, dar știu s-aștept, să fiu calmă, răbdătoare și încrezătoare, căci am aflat că pentru mine nu există înfrângere cu adevărat.*⁷

McMurphy reprezintă figura răzvrătitului proaspăt venit, neprelucrat încă de sistem, singurul deci care le poate da celorlați salvarea. De aceea el pătrunde în sanatoriu benevol și refuză să-l părăsească, chiar și atunci

când i se ivește o asemenea oportunitate (nu evadează după planul propus și nu își dă osteneala să plece nici atunci când, din neatenția supraveghetorilor, plasa rămâne întredeschisă). Autorul induce destul de subtil însă, ideea de predestinare, personajul principal fiind unica sursă ce poate modifica aspectul fortificării celor puternici prin sfășierea celor slabi, schimbând variabilele. Cu toate că în final nu reușește să înfrângă sistemul, în ochii colegilor lui, acesta devine un „super-psihopat”, caracterizat serio-comic, cu mijloacele moderne ale comicsurilor americane, începând cu aspectul fizic (ce trimite înspre un cowboy afișat pe o peli-culă de film) și continuând cu biografia ante-rioară („cazierul” ce îi pune eticheta de delic-vent), sau cu modul său vital, agresiv și extrovertit de comportament (e de apreciat inventivitatea și agerimea minții, a căror armă principală devine râsul persiflant).

Metafora dată de Mc Murphy este menită să explice realitatea din imediata veci-nătate: *Cîrdu-ăsta descoperă o pată de sînge pe vreunul din pușori și sar cu toții s-o ciu-gulească, pînă-l sfîșie pe pușor în bucățele, cu oase și fulgi cu tot. Dar în chip firesc, alți cîțiva din stol se mînjesc cu sînge în îmbulzeală, și atunci vine și rîndul lor. După care alți cîțiva ajung să se mînjească și-s sfîșiați în bucăți, și apoi alții și alții. Ehei, un chiolhan din ăsta de ciuguleală poate să înghită un stol întreg în doar cîteva ceasuri.*⁸ Este vorba despre exact aceeași metodă aplicată în activitatea de zi cu zi, în cazul celor care sunt acuzați pe nedrept de simpatii comuniste. E interesant însă că aproa-pe întotdeauna, cei ce stau pe banca acuzaților sunt imigranți veniți aici, paradoxal, tocmai pentru a scăpa de „mania” comuniștilor, pedeapsa dată deseori fiind aceea a retragerii cetățeniei americane. În mod surprinzător, cel care iese triumfător în finalul romanului este tocmai un imigrant, singurul care reușește să „zboare deasupra cuibului”, după moartea lui Mc Murphy.

Cu timpul însă, vor reuși să „zboare”, dezîncorsetându-se de reguli și refuzând a se încorpora în sistem și cei ce luptă în favoarea aceluiași țel: dorința de a schimba o situație nefavorabilă, revolta și protestul fiind elementele caracteristice care fac trecerea înspre anii '70.

NOTE

- Herbert Marcuse, Scrieri filozofice**, traducere de Ion Herdan, Sorin Vieru, Vasile Dem. Zamfirescu, Ed. Politică, București, 1977.
- Jack Kerouack, Pe drum**, traducere de Cristina Felea, Ed. Polirom, Iași, 2003.
- Joel Makover, Woodstock. The Oral History 40th anniversary Edition**, Excelsion Editions, State University of New York Press, New York, 2009.
- Rebel Without a Cause**, film apărut în 1955, sub efigia lui Nicholas Ray.
- A Screen Guide for America**, film apărut în 1947, sub efigia lui Ayn Rand.
- Jack Kerouack, Pe drum**, traducere de Cristina Felea, Ed. Polirom, Iași, 2003.
- Ken Kesey, Zbor deasupra unui cuib de cuci**, traducere de Marcel Pop-Corniș, Ed. Univers, București, 1983, p.123.
- Idem, p.69.

ALT FEL DE ALICE (Fragmente)

Unul dintre cele mai atractive lucruri este acela de a te juca cu imaginația, într-un loc pe care matematicianul **Charles Dodgson** (devenit celebru sub numele de **Lewis Carroll**) îl oferă atât copiilor, cât și adulților cărora nu le e frică să viseze cu ochii deschiși - Țara Minu-

nilor. Vizitându-i pe domnul Omidă, Pălărier, sau Iepurașul de Martie, mascându-ne propriile temeri și având speranța de a găsi drumul, cu ajutorul Iepurelui Alb, voi încerca să arăt o altfel de Alice, o Alice incipientă, ce urmează a se desfășura fără rezerve în continuarea călătoriei din Țara Minunilor (Țara Oglinzilor), folosindu-mă tocmai de replica pe care, în ciuda siguranței de sine, manifestată pe tot parcursul călătoriei, o spune cu reproș, în repetate rânduri: *Nu sunt eu însămi.*

Filmul ce l-a inspirat pe regizorul **Tim Burton**, în 2010, prezintă, prin filmarea cadrelor de la distanță, această miniatură, ca pe un joc de șah, în care sunt implicați cu toții, pentru bătălia ce are un scop precis - câștigarea coroanei. Cred că acest cadru ar putea explica întreaga luptă pe care Alice încearcă să o dea cu ea însăși, situându-se mereu la granița dintre protecție și intimidare, la fel cum visul ajunge să devină un pretext evident, folosit pentru a delimita imaginația de realitate. Și decorul gândit de regizor ajută la formularea acestei ipoteze (toate cadrele care vizează poziția solului, începând de la podeaua cu care are contact Alice, atunci când aterizează din neant și până la spațiul în care urmează a se desfășura lupta pentru tron, au același element comun - pământul-tablă-de-șah). Ba mai mult, pe parcurs, vom vedea că există personaje implicate în mod direct în funcția șahului, cum este, de pildă, armata Reginei Albe, prezentă exact în aceeași oridinea ca pe oricare altă tablă de joc...

Dar dacă vom încerca să privim dincolo de suprafață, jucându-ne cu cheia mate-maticii, am putea vedea în Alice un pion ce face slalom printre personaje evadate din real și construite după realități proprii, considerate absolute. De pildă, atunci când fetița își simte teritoriul invadat, reproșându-i-se permanent că nu înțelege discrepanța ce domnește în Țara Minunilor, sau atunci când i se refuză un loc la masă, alături de Iepure și Pălărier, negația poate semnifica atât iritarea lor de a primi în spațiul tuturor posibilităților intruși precum Alice, cât și încercarea de a construi o Alice care nu întru-nește calitățile necesare pentru a fi acceptată. Ba mai mult, nici chiar personajul principal nu e sigur de propriul eu, atunci când Porumbelul o aseamănă cu un șarpe, sau atunci când domnul Omidă îi adresează banala întrabare *Cine ești tu?*, acest lucru contribuind la crearea unui personaj ficțional, perfect încadrabil celorlalte personaje. Pierderea identității și introducerea în anonim mă face să o aseamăn pe Alice cu un pion care ajunge a fi „sufletul poveștii”, transformându-se, când în personaj real, când în personaj fictiv, când în fetiță vulnerabilă, când în figură tutelară, jocul oferindu-i posibilitatea ca finalmente să fie transformată în regină...

Rămânând în această sferă, explicația pentru care Alice e mai întâi un pion, care se transformă în regină, are în vedere și perspectiva pe care cea din urmă o oferă în ceea ce privește șahul: regina nu trebuie mutată într-un stadiu incipient. Astfel, cu statutul de pion, prietena noastră reușește să se acomodeze cu un spațiu în care, abia după ce se va simți în siguranță, va începe să se desfășoare, ajungând până la a decide soarta celorlalte personaje - păstrarea lor (prin proiectarea Țării Minunilor ca lume actuală, ce va ajunge să conducă lumile secundare), sau renunțarea la acestea (prin trasarea unor limite ce vor face diferența dintre lumea reală și lumea posibilă, realitatea fiind o variabilă, în funcție de care urmează a fi conturată o altă lume).

Poezia lunii august - Ion Gheorghe

Ion Gheorghe nu a fost poet de curte și nici nu s-a bucurat de o existență prea roză sub regimul cEAUȘIST. Dimpotrivă, dincolo de unele „închipuiri” ciudate, Ion Gheorghe este, în textele sale, cel mai coroziv poet antidictatorial, descriind atrocitățile comuniste cu o pastă grea, incendiară și vitriolantă, stârnind oroarea și spaima precum Capriciile halucinante ale lui Goya. Prin angajarea sa vizionară acută, poezia lui Ion Gheorghe a avut un efect cathartic răscolitor asupra contemporanilor atinși de o amnezie bizară. Sunt convins că timpul răbdător va netezi asperitățile deocamdată insurmontabile dintre bibliografie și operă (...)

(Marin Mincu,

Poezia română actuală, vol. II, Ed. Pontica – Constanța, 1998, pag. 923-959)

ZOOSOPHIA

(București, Ed. Tineretului, 1967)

Cocoșul

Cucurigu gagu -
cocoșul lui Moș Neagu
a-nghițit briceagu.

În pipotă
mare grecolege -
s-antâlnit c-o liotă
de cuțite și bricege;

Fii mei și-ai nimănuia,
ascultați la taica
lui Gruia;
afară a-nflorit orzoaica
și-a fâtat iepuroaica
trei viței și-un ou -
că mâine se deschide Drăgaica
în târgul Buzău.

Acolo moșul
se duce să-și vândă cocoșul...

... Hocus
pocus -
balalaică,
coadă de ursoaică -
mâncător de săbii în Drăgaică...

Dă-te-aproape, neamule,
Spirache și geangule,
să vezi oaia țeapănă
care stă și deapănă,
omul beldie,
să te dea-n comedie;
babamoși făcând ciorap
cu picioarele la cap;

Ursul-vulpea la gherghef,
convorbind cu Kiselef,
cămiloil și cămila
stând la masă cu Atila,
caloboul bând tutun
cu Nerone cel nebun;

Struțo-barza sugând vin
de la Mateiaș Corvin,
pe deasupra crocodilu
care plânge ca copilul -
că ce este scris pe gard
înăuntru-i leopard...

Dă-te-aproape, neamule,
Spirache și Geangule;
hai la moșu
cu cocoșu
care face oul roșu...
Ala,
bala,
taică,
maică - multă lume la Drăgaică;
turcii cu salepul
frigând berbecul;
grecoței cu fesuri
dau boia și dresuri;
cu cearșaf

în cap -
vânzând pilaf
de berbețap -
tuslamaua și sarmaua
pentru toată pușlamaua.

Creierul
la pergament
pentru greierul
de sub continent;
tăurașul hopa-tropa
luînd-o pe Miss Europa.

Dă-te-aproape, neamule,
Spirache și Geangule!

... Și se adună turco-turci
de nu mai poți să-i descurci -
numai muc și sfârc
de turco-turc;
turcalăii
cu turcaleții,
cu popândăii
și poponeții -
în două picioare
s-o vadă pe arătare.

Zboară cocoșul
din brațe de la moșul
și deodată varsă
din gușa întoarsă
cuțitele
de se mirau turcitele,
bricegele
de se mirau turcegele.

La al treilea cotcodac
iese și Baba Novac
și Gruităgruia
și toți copiii nimănuia
Corbea - Corbac
îi omora cu-n bobârnac,
Iancu Jianu
lua sultanele de la sultanu,
Ioniță și Ioviță
îi tăvălea prin halviță;
Aldea din Vădeni
îi părpălea prin coceni;

Miu zglobiu
le turna pe gât rachiu
din prună de Unguriu.

Păunaș-gură bună
le rupea papainoagele
și-i zvârlea-n țuică de prună
de Pătrârlagele;
Codreanu diliu
îi bătea cu mere de Siriu -
Tot bătaie de haiduci,
ca la fasole și nuci;
pe muchia țancului
ca strugurii din Valea Teancului...

Băiat bun pe-atunci și eu,
născut tot pe la Buzeu,
dădeam cu prune gâtlănești,
cu vișine de la Scurtești;

cu gutui din Sărățeanca
pentru alde tranca-fleanca.

Mizilice
din Mizil
și popice
de copil -
crema și cu vaxenu
din comuna Maxenu,
amnarul și iasca
de la Simileasca;
horca, porca
din Cotorca;
bob de mei
din Frecăței -
numai din Florica
nu dădeam nimica.

De-acolo sînt eu-plocon
Elevul Gheorghe A. Ion
care-a scris Zoosophia
cu multă parigoria...
Mare comede -
mai mincinos cine nu crede.

Vine iarba

(Editura pentru Literatură, 1968)

Acolo șezum...

La izvoarele Styxului spală mama
și plânge;
pe două pietre, albia
de scâldat grâul,
mocirla de pleavă și mălură
încearcă să țină lotca,
rațele se mușcă una pe alta alegând
ce mai e de mâncare:
ce nu s-a mai putut lupta cu apa.

Roșu, ca picioarele de lebădă
grâul e uscat în pielea goală
pe rogojină,
ca un mort frumos, acoperit
cu pânza de lacrimi;
i se zbicește mustața de haiduc;
îl duc țărani în racla de sticlă
a silozului
sau îl lasă pe câmp, ca pe-un cal
la păscut;
ceea ce scapă de șoareci și păsări
se-ntoarce acasă de zece ori
înmulțit.

N-are timp să-și mai tragă sufletul
pe-o lespede,
în aceeași albie spală mama
purceii și oile,
apoi o stropește cu zeamă de piatră
vânăta

și-n fiecare sâmbătă pune
căldarea cu apă pe foc
fierbe o strachină de cenușă
de floarea-soarelui
și când se dă clopotul bisericii
peste cap
schelălăind cu piciorul rupt

și omorât de furcile țăranilor
stăm pe mal cu ulcioarele
frecate cu nisip.

Aceste lucruri îmi pare
că nu se mai întâmplă;
la izvoarele Styxului e casa
de nașteri a satului;
după femei aruncă cineva
cu bolovani
le lovește în mijloc și le face
să umble-n patru labe;
mama le ridică pe lespezile
de piatră de var;
două nopți urlă-n fața cișmelei;
prind în brațe magaziile
cu porumb.
Nu ne luați pâinea, urlă
către cine știu ele.

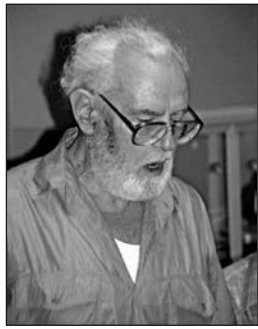
Bărbații se ascund pe după burțile
cailor,
răstoarnă mesele la-ntrunire
și fug prin pădure,
dimineața le cere cineva iertare
și e trimis în altă parte
să muncească;
mama azvârle în ape căldarea
legată
le spală oasele învinețite, în albia
dispensarului,
și-a doua zi încep să se nască
frații mei
lovind-o pe mama cu călcăile
gata bătute...

Unii vor fi mai fericiți decât mine;
la căpătâile altora n-au mai venit
ursitorile
de durerea pământului și-a pâinii
țăranului;
toți sunt frații mei de scâldătoare
dar numai eu m-am prins
de funiile parului,
de hârzobul țărăncii
și-am ieșit pe lume din ape -
de departe, de mii de ani cântând
pe fluierul de os
al țăranului omorât de muncă.

Vor fi copii harnici, aducându-și
aminte de părinți;
o țarancă tânără și nepricepută
a fost mama,
plângând a-nvățat să spele
primul copil;
ce-a fost mai greu a deprins cu mine
cel puțin atâta lucru ne datorăm
unul altuia...

Ei stau pe mal la izvoarele
Styxului,
mai departe lotca sparge apa
de drum -
și-acolo șezum și plânsem.

(Continuare în pag. 10)

POETUL Lunii AUGUST

Ion GHEORGHE

25 VII. 2005
Sănăteanca
Ion Gheorghe

Mai mult ca plânsul – icoane pe sticlă
(București, Editura Eminescu, 1970)

Prinderea

Isus, bărbos ca un sihastru
poartă doar un anterior albastru.
Iuda, ca un negustor de coloniale
are două rânduri de țoale,
o lungă rasă de purpură
și-o manta de mătase ce se tulbură,
lovită de șold și de pulpe -
ca o coadă verde de vulpe,
își sărută-nvățătorul pe mustață
spre mirarea celor de față.

După cum se uită Mesia mahnit
pare că celalt a duhnit
îl sprijină pe păcătos și-l ține
să nu-i facă-nvățătura de rușine -
să nu creadă soldații romani
că ucenicii lui ar fi bețivani.

Iată-i pe soldați,
leit patru frați:
și-au pus toga cu gura la spate
c-au fost grăbiți și luați pe nemâncate -
unul ține-n stânga felinar
unde stă lumina-nchisă ca un canar -
cât pe pielea vânzătorului s-au ridicat porii -
după chipul și pofta lipitorii;
prinzându-se de carnea lui Hristos
se-aude sorbul vijelios
și suptul devorator
al fiecăruia por...

În vreme ce un șarpe iese Iudei din picior
adormit, ca râma, din pământul ogor -
trădătorul viermănos
cade la picioarele învățătorului Hristos.

Acesta șade-n îmbulzire
lăsându-l să-și împlinească nenorocita menire.

Îl iau apoi plângând soldații drăgani
să-l măie două mii de ani -
pân-or ajungă să-i facă vânt,
a doua oară - pe pământ.

Elegii politice
(Editura Cartea Românească, 1980)

Înghețul

Iarna țaranii trăiesc pe schele,
Negri de ger, le crapă ouăle de corb
Ale oaselor; dar astfel pot să vadă și ei lumea:
Saliva li se face piatră; pe oraș
E grindină...

Numai păsările legate de-acest pământ
Le cunosc viața; hălăduiesc alături

Țărani și ciocârlii; femele și bărbați
Cu creasta ca peana la cujmă;
Zgribulindu-se și ciugulind iarba
Îndemnată prea devreme la creștere,
Pe la gurile canalelor termice -
Pe unde suflă aburii de armăsar
Al babilonului.

Ciocârlii, femele și bărbați
Mâncând iarbă înghețată -
Pe fâșiile de țărână caldă
Prin care orbecăie conductele;
Își încălzesc ghearele rupte de zăpadă,
Adună semințe de buruieni -

În jurul șantierelor, și ele;
Țărani, femei și bărbați
Pe lângă focul de scânduri -
Din tiparele de beton:
Își bagă mâinile în flacăra șchioapă
Ca lupoaica împușcată pe zăpadă; frig
Slănină și-și dezgheață pâinea.

Dar tu, soare schimbător și forța
Conducătoare a planetei tale de pământ,
Tu astru, forță diriguitoare;
Și tu, al dreptății și tu, al împărțirii
Egale-a bucuriilor și nenorocirilor. -

Tu nu mai frânga pâinea-n
Două părți egale -
Pentru ca fiecare clasă primordială
Să se-ncălzească, să nu mârâie una
La alta? Tu astru purtător al tuturor!

Țăranii se-ncălzesc pe-o parte
Iar pe alta-și bagă gerul botul
În burta lor; le linge sângele, ca fiara -
Într-un codru nevăzut își fac ei focul
Încercând să supraviețuiască.

Sutrele țaranului Iancu Arsene

(Editura Rafet - 2010)

Elixirul uitării

De-ar avea țaranii pâine cât alcool fabrică
Rafinăriile lor artizanale, ceaunele de aramă
Pline ochi de prune putrede; zoburi de râncede
Fructe viermuind, drojdii ale strugurilor
Cei pătați, și vinurile bolnave, lături
În care zeul și-a vopsit odăjdiiile lepădate.

Asemeni tipografiilor clandestine,
Cu prese și mașini, tipărind manifeste, broșuri,
Lucrează pe tăcute distilăriile țărănești
Prin pivniți și prin șuri, butiile de fag
În care șerpuiesc serpentinele de alamă
În multă apă rece poartă aburii
Și-apoi urinează ulei tare, cu mirezme arzând -
Sunt împinși cu scop să se piardă, simulând
Supravegherea, reaua întocmire a legii instigă
La nedreptate și rău neoprit.

Ascunse fumurile și-încălcite prin poduri,
În fânării, cu tot soiul de vicleșuguri bine
Alcătuite, cu tâlc lucrând, cu prudență,
Aburind cu multă fereală prin tot
Soiul de coșuri, jgheaburi, de teama
Agenților care părăsc, și-a strângătorilor
De bir.

Însă mireasma de boască fiartă, boarea
De rachiuri nu se lasă pusă cu botul pe labe
Nici de lătratul câinilor, nici de fum de ulei
De tractor, motorinele mașinilor de la fermă;

Curgând leneș ca picurii de clei,
o spermă năzdrăvană
Vine din capătul de sus al lumii, zgâlțâie
Prunii friguri turbate; atinse prematur
De coacerea boabelor, de viermele interior
Grăbite, fructele se-mbujorează și emană
Ațăătoare mirosuri: cad singure merele
Sau cu de-a sila scuturate, când vin țaranii
La pomi și-i apucă de umeri și-i clatină
Într-o parte și-n alta ca pe niște datornici
Că nu-și plătesc dajdia: de la orânduire
Deprins-au știința bruftuluielilor și arta
De-a scutura omul de ultima împotrivire...

Ce rămâne necăzut, nescuturat, se bate
Cu prăjini de alun, precum în zugrăviile
Antice argintiile livezi de măslini și martirii:
Îi duce mintea, cunosc și ei cât seamănă unui
cu alții

Pomi bătuți și scuturați, cu țaranii puși
La tot felul de impozite și dări către
Stat: astfel culese-n coșuri și-n găleți ruginite,
Cu praf de jos bine sărate, cu pulberile
Cerului de vară-ndulcite de cenușile
Stelilor, fructele seamănă oamenilor,
Oamenii seamănă fructelor,
Adunate-n vase
Largi de lemn, lăsate-un timp să zacă
În fierbințeala bolii, învelite blând
Cu un strat de pământ și nisip
Asemenea locului de folosință tras
Ca pânza de cort peste toată viața omului
De la țară: o săptămână nu umblă nimeni
La ele: forfota destrăbălaților curenți,
Foiala-n tot mai ridicată febră, vânzoleala
De bolnav fără scăpare, zvârcoleala de tânără
Femelă fătând și ruptă de făt, scăldată
În crâncena-i sudoare; lehuza și palidă plămada
De fructe, cu coapsele înflăcărate și pantecele
Bosumflat, latră și scheaună
Să zămislească: Pomona este istoria lor.

Forța conducătoare nu se-ndură de ei; Iancu
Arsene să taie cu sapa căița
De pământ ars de căldura din adâncurile
Fructelor: suflecându-și mânecile cămășii
De fibră de tei, cenușie, să afunde brațele
Printre șoldurile de juncă ale putinii
De borhod, să tragă-n găleți, cu smalțul
Spart, nămol de fructe: măsură
De-un vițel greutate, de-un mânzat mulțumire.
Boască estimată cu greul de carne de șapte vite -
Încât orânduirea scăpat-a din brațe
Boul de jertfă al țărănimii: l-a sleit
De toate puterile și n-are unde să-i ascundă
Hoitul. Bântuie duhoarea uriașului
Și n-o mai țin puterile să-l îngroape.

La foc mult și ne-nterupt se coace terciul
De poame opărite în propriile-i ape,
bine moarte,
Stoarse-n călduri; de ultimul picur de must
Și zeamă; sâmburii sunt strânși în coșuri
De răchită, epuizați de cel din urmă strop
De sudoare, de cea mai slabă moleculă
De mireasmă: până noaptea se-aude scrișnetul
Hârlețului în pământ; sub grămezile
De sâmburi sapă gropi, fântâni fără apă
Ascunzând boștinile fierte, semințele -
De parcă au făcut moarte de om.

Seamănă cu cei ce-au dat fărădelegea drept lege:
Să repare și mai rău strică năpăstuiților;

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 10)

Să nu se afle fapta lor necuvenită: de prigoana Judecății nu se tem: o ambiție-i înflăcărează;
Se știu mai puternici decât judecătorii
Pe care-i cumpără cu o canistră de rachiu.

Însă dreptatea se uită-n oglindă, își dă
Cu alifie roșie pe buze, părul și-l leagă;
Beau laolaltă, jefuitorii cu cei jefuiți
Încearcă o împăcare: iertând unul altuia
Opresorii se îmblânzesc, năpăstuiții uită.
Se-nseninează țărani, glasurile li se schimbă,
O mulțumire nepăsătoare dinspre treburile
Țării: îi stăpânește veselie trecătoare
Pe cei bătrâni; cei în putere se pătrund
Încet de harță, dar nemulțumirea
Lor de vremuri și de lipsuri, până seara
Se stinge: oboseală istorică
Și-o lăuntrică sfâșiere a speranțelor toate;
Își dau seama că dreptatea s-a-ntors
Cu spatele la ei: elixirul frăției
Omului către om s-a stricat
Basamacul luptei de clasă a pus drojdii
De-un lat de palmă în potirul de cristal...

Trezindu-se la cea dintâi cântare a cocoșului,
Se-mbracă iute, aruncându-și pe față doi pumni
De apă, ies grăbiți pe porți, să prindă
Autobuzul cenușiu: dau fabricii de sârmă
Tot ce-a mai rămas din ei viu, bun de muncă.

O amăgire de veacuri până-n cap de veac
A lenevit limba; doarme, nu mai zice câte
Sunt cele de zis: sângele în rătăcire
Nu mai izbândește s-avânte pumnul
Țărănesc trântit în masa vieții cu blidul
Nespălat de linte și o copită de porc,
Iar alături paharul de rachiu bălos de apă,
Legat la ochi, pipăind pereții lumii
Scriși cu vorbe murdare și desene spurcate.

Ei au pierdut bătăliile toate când li s-a luat
Pământul, cu vorbe lungi amăgiți; s-au părăsit
Unii pe alții cu bună știință lepădându-se omul
De om, dezbinați de tot felul de chemări
La luptele altora: eu unul nu mai știu pe nimeni
Care să vină să pună umărul zicând:
Ține-te bine și ia-mă pe după grumaz,
Mergem la noi, îți facem o cafea tare,
Te speli pe față și te limpezești
În frățietate și fără să-ți vinzi sufletul.

*Generația mea a avut mari poeți, cum s-a spus ade-
seori că sunt și eu. Dar ne deosebim mult, pentru că
eu aparțin clasei mele arhaice dar și înnoitoare, prin
nașterea succesivă a lumilor. E clasa de origine, pe
care cei mai mulți scriitori au pierdut-o, trecând de
partea micii bur-ghezii proletare, a țăranului
«sărăcit», devenit iubitor de manele.*

*Vremurile pe care le trăim acum? S-a trecut de la
minciună la un adevăr odios. Scapă cine poate, dar
eu nu vreau să mă salvez. Eu am sindromul Cotigă,
un țăran pe care l-a târât vaca și a murit, nu din
cauza rănilor ci pentru că a fost umilit. Tocmai de
aceea n-o să mă las, niciodată, târât de vaca vieții...*

Sărăceanu *10 iulie 2010* *Ion Ionescu*

PROZĂ SCURTĂ ÎN CONCURS

Liviu Florin IANU

POVESTEA

A fost odată un om care cânta frumusețea vieții, într-o groapă de pământ. Pentru că învățase, din urât în urât, să cânte frumusețea, și o cânta atât de frumos, încât plângea deseori, ascultând-o.

Și o cânta acolo, unde nu o auzea nimeni, și nici o literă a ei, măcar, nu răzbătea până afară.

Cu cât trecea timpul, cu atât omul o cânta tot mai adânc, tot mai necuprinzător, tot mai senin, tot mai neputincios. Până când a murit, în groapa în care cântase o viață întreagă.

Dar pământul nu a vrut nicidecum să îngroape frumusețea. Și au răsărit din groapă flori, și iarbă, și păsări, și pomi, și cer, și albine, și stele, și nori, și ape, și oameni. Și toate au învățat mai departe, din urât în urât, să cânte frumusețea vieții, pe care omul o cântase într-o groapă de pământ.

APROBAT

MOTTO: *Doamne,
Este o onoare să mă înrolez
Sub cerul liber
Al cauzei Tale pierdute...*

Vestea s-a răspândit ca fulgerul. Dumnezeu și-a deschis un Birou de relații cu publicul... Într-o țară nici prea mare, nici prea mică. Într-un oraș nici prea mare, nici prea mic. Într-un cartier nici prea bogat, nici prea sărac. Într-o clădire nici prea luxoasă, nici prea sărăcăcioasă. În acest birou, numit **Cere, și ți se va da**, Dumnezeu primea cereri de la populație, le analiza, și le acorda rezoluția: aprobat, sau neaprobat.

Interiorul era modest. O cameră. Un scaun. Pe o masă, un calculator, la care solicitantul redacta cererea. Și o imprimantă, la care era tipărită rezoluția lui Dumnezeu.

Din primele zile, biroul **Cere, și ți se va da** a fost luat cu asalt. Cozile se întindeau pe zeci de kilometri în jurul lui. Și un lucru curios a ieșit la iveală tot din primele zile. Pe toate cererile înaintate de solicitanți, Dumnezeu punea o singură rezoluție: **APROBAT**. Nu exista nicio cerere să fi fost refuzată. Ceea ce spunea totul despre bunătatea lui Dumnezeu.

Totuși, tot din primele zile au apărut și necazurile. Un cetățean solicitase un teren ultracentral. Dumnezeu a aprobat cererea. Același spațiu avea, însă, deja, un alt proprietar. Acesta a stat la coadă și a solicitat și el terenul care îi aparținea. Dumnezeu a aprobat. Și cazuri din acestea erau cu miile. Un cetățean a solicitat scutire de toate taxele de stat. Dumnezeu a aprobat. Statul a solicitat și el, prin avocați voluntari, obligativitatea impozitelor pentru toți cetățenii. Dumnezeu a aprobat. Alți cetățeni au solicitat bunurile altora. Dumnezeu a aprobat. Cei afectați de această hotărâre, au solicitat bunurile înapoi, ba chiar bunuri aparținând altor concetățeni, ca daune morale. Dumnezeu a aprobat. O femeie îndrăgostită de o alta a cerut oficializarea relației lor, prin căsătorie. Dumnezeu a aprobat. Biserica a reacționat prompt, și a cerut anularea căsătoriei. Dumnezeu a aprobat. S-a cerut legalizarea tuturor păcatelor. Dumnezeu a aprobat. Biseri-

cile l-au amenințat pe Dumnezeu cu caterisirea, și au cerut abolirea păcatelor. Dumnezeu a aprobat.

Statele și-au zis că este momentul să ceară. Și au cerut: dominație economică, supremație mondială, acces unilateral la resurse. Dumnezeu a aprobat. Văzând ușurința cu care le-au fost îndeplinite cererile, opoziția din fiecare stat a supralicitat. A cerut supremație economică universală, putere universală, puterea tuturor universurilor paralele. Dumnezeu a aprobat. Puterea nu s-a lăsat nici ea mai prejos, și pentru a-și asigura voturile, a cerut puteri și supremații Dumnezeiești.

Dumnezeu a aprobat. Nu a durat mult însă, și statele, ca și cetățenii, au realizat că au în mână o simplă hârtie. Pe care era redactată simplu și citeț cererea, și sub care era scris un singur cuvânt: **APROBAT**. Și semnătura lui Dumnezeu. Atât. Niciun atu. Nicio garanție.

Indignarea guvernelor și statelor a fost mare. Și mai mare, indignarea opozițiilor. Și mai mare, indignarea cetățenilor. Cu pietre, cu ciomege, cu praștii, cu sticle, cu revolve și puști, cu flote de portavioane și armade aeriene, cu divizii de arsenale nucleare, biroul **Cere, și ți se va da** a fost înconjurat, și Dumnezeu somat să iasă afară, în fața mulțimilor și armatelor reunite și dezlănțuite. Ca să dea socoteală de bătaia de joc la adresa supremei creații divine: omul.

La prima somație, din birou a ieșit un bătrânel care de-abia se ținea pe picioare. Cu o bască cenușie pe cap. Aplecat de șale. Cu tenul pigmentat. Cu mâinile ușor tremurânde. Cu ochii mici, pe care îi ținea cu oarecare dificultate deschiși, ca un pui de găină, sub soare.

„În numele omenirii, explicați-vă!“, au urlat megafoanele.

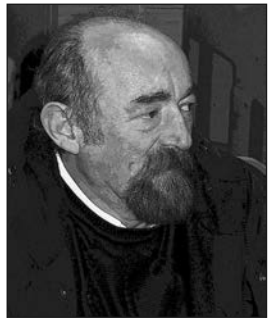
„Dragii mei, a rostit cu dificultate bătrânelul, nu am avut, și nu am inima, să vă refuz nimic. Un cetățean, pe nume Pavel, pe care mi se spune că l-am cunoscut, a spus: «Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos».

Am aprobat omucideri. Întreb: V-am pus eu vreun pistol la tâmplă ca să uciideți? Nu. Ați avut, și aveți toată libertatea. Am aprobat minciuni, furturi, toate păcatele. Am trimis eu diviziile de care sunt acum înconjurat, ca să le comiteți? Nu. Ați avut, și aveți toată libertatea. Am aprobat suferința. Ați fost solidari cu ea, sau nici nu v-a păsat? Se mai spune undeva, unde nu îmi aduc aminte, cândva: «Cele ce vreți să vi le facă vouă oamenii, acelea să le faceți și voi, lor». Am aprobat totul, ca să mi se aprobe tot?... Nu. Doar ca să fiți mulțumiți... Dar voi, când cereți, știți ce ați cerut? În dauna cui? V-ați pus vreodată în locul meu? Dacă iubiți din tot sufletul, și din tot cugetul, pe cineva, i-ați refuza ceva? Eu nu pot să refuz niciun om. Pentru că o singură viață de suferit, e destul.“

Și bătrânelul a intrat, încet, încet, în birou. Blocada s-a retras, oarecum dezarmată.

A mai existat și o continuare. A doua zi, au venit pe Pământ toate puterile cerești. Au stat la coadă zile întregi în fața biroului lui Dumnezeu. Apoi, fiecare înger, serafim, heruvim sau arhanghel, a colindat întreaga lume, și a lăsat la ușa fiecărui om, câte un mănunchi gros de cereri, aprobate de Dumnezeu, în alb.

Emil NICULESCU

François Villon, Magister in aeternum

Arestat, împreună cu prietenii de chef, pentru înjunghierea notarului pontifical Ferrebouc, François Villon e condamnat la moarte prin spânzurătoare, sentință împotriva căreia scrie Balada apelului; i se comută pedeapsa în surghiun pe 10 ani. Pe 8 ianuarie 1463, părăsește Parisul și dispăre. Nimeni nu știe când, unde și cum a murit. Primise un scurt răgaz înainte de plecare, cum rezultă din „Lauda lui Villon către Curtea de Divan”: *Trei zile, Doamne, doar mă mai amână./ Să iau de la ai mei un ban la mână./ Și-apoi să mă despart de ei în plângeri./ Biruitoare Curte, așa rămână./ Mă de buni și soră de blânzi îngeri!* (traducere de Dan Botta). În orice caz, justiția pariziană trebuie să fi răsuflat cumva ușurată, după demersuri de impunere a legalității ce l-au premers și urmat pe poetul „Baladei spânzuraților”; o inventariere a acestor onorabile tentative a fost făcută, prof dr. Nicolae Minovici, împreună cu doi colegi, (Le vagabondage, Bucurest, 1937): *În Franța s-au publicat diverse ordonanțe. Cea din 1350 stabilește că: „Asemenea oameni lipsiți de ocupație, sau jucători de zaruri, sau hoții sau cerșetorii din orice stat și orice condiție ar fi, cu sau fără meserie, bărbați ori femei, sănătoși la trup și la membre, vor fi puși la stâlp și însemnați în frunte cu firerul înroșit și alungați din acele locuri”. Astfel de ordnanțe: aceea din 1439, care organizează Poliția pe marile drumuri, ce din 1478 reprimă vagabondajul studenților desfrânați și hoți*¹.

Din acea vreme, poetul începe să bânțuie posteritatea, cu „călcări” din ce în ce mai îndrăznețe, ajungând, în a doua jumătate a secolului trecut, și aici, la Dunărea de Jos, invocat, pentru început, de rafinatul autor la „Fal-sului tratat de vânătoare” (1872), anume în „Bas-mul bisoceanului”. Între cei care au relevat acest pionierat se află și Emilian I. Constantinescu (născut la Râmnicu Sărat, autorul unui incitant studiu interbelic, „Anarhismul poetic”, în care pleda tocmai împotriva îndrăzelilor modernismului; acesta învedera faptul că *Literaturizarea datelor folclorice se vede la Odobescu direct, chiar prin citatele sale. (...) „Doamnă a inimii mele, de ce m-ai părăsit? Unde te-ai dus? Ah, unde?”, exact ca îndrăgostitul din „Tresoro de los Ropmanceros espanoles al lui Eugenio de Ochoa” sau acela din „Ballade de dames des temps jadis” a lui François Villon*².

Un cănuțism estetic face, totuși, ca Magistrul să fi intrat în „slăbiciunile” de lectură ale celui care îl parodia pe Macedonski/Macabronsdchi. *Poezia a fost mai puțin gustată de Caragiale* - nota Georgeta Ene - *și faptul că lui Eminescu îl prefera pe Coșbuc, spune multe despre refuzul - oare programat?! - al lirismului, atât în viață cât și în creație. Cu atât mai mult, în cazul de față, poezia romanticului Heine, cu care cea eminesciană se înrudește spiritual, nu-l putea seduce pe clasicul și raționalistul Caragiale, care gusta însă poezia epică și robustă a lui Fr. Villon*³.

Care ar fi unul dintre secretele longevității faimei poetului medieval francez se întreabă, la vreme de insecuritate - ofițer ger-

man pe frontul din Caucaz, în al doilea război mondial - , și Ernst Jünger: *De ce un vagabond ca Villon continuă să fie familiar, în vreme ce nenumărați oameni de onoare care aveau un nume în aceeași epocă au căzut pradă uitării? Pricina trebuie poate căutată în măsura de vitalitate nediferențiată care se ridică la fel ca seva din rădăcini, în fapte și opere - o forță în care ne recunoaștem pe noi înșine, dincolo de orice merite și orice morală, căci este partea noastră comună de moștenire*⁴.

Într-un volum colectiv de dezbateri al unor tineri scriitori, se întrezărea, ca metodă alternativă sinuciderii, soluția Diogene, Villon, Dostoievski. *Să trăiești josnic, să fii respingător ca o rană deschisă, dar în contact nemijlocit cu lucrurile. Să pierzi sentimentul constrângerilor sociale, așa anulându-le. Ajungi la o scârbă răscolitoare, la o dragoste dureroasă pentru lucruri, pentru tot de e trecător și în același timp infinit. Ca Villon și Dostoievski, găsești o punte de umilință către ceva mare și pur sau, ca Diogene, rămâi lucid în josnicie și deschizi un drum*⁵.

Funcționează, semnala Mircea Mihăieș, lecturând jurnalele unor scriitori cu propensiuni spre autoanihilare o situație cumva paradoxală: *O dramă vizibilă mai ales la scriitorul intelectual: de la Virginia Woolf la Radu Petrescu, jurnalele consemnează lamentourile celui care se descoperă nepregătit să înfrunte greutățile luptei cu bibliografia. E vorba, în fond, de un complex Villon: „Hei, Doamne! Dac-aș fi-nvățat/ În tinerețile-mi nebune,/ Și bine de m-aș fi purtat/ Aveam culcuș și mese bune!”*. Un complex care, de foarte multe ori, se transformă într-un mecanism al inspirației creatoare⁶.

Sunt, s-ar spune, oarecari motive ca la comemorarea, suspectă și aceasta, a „derbedeului de geniu”, să așez împreună niște fișe de lectură, ulterioare unui volum despre „Balada doamnelor de altădată”(2007)⁷, însoțite de un studiu despre „altoirile” și reverberațiile lui Villon în literatura română.

Micul Paris – o lume la picioare

Încă înainte ca Bucureștiul să devină Micul Paris, în timpul războiului pentru independență, „ultima cruciadă în Europa”, cum s-a mai numit, Paul Anghel imaginează în ciclul romanesc „Zăpezile de-acum un veac”, între preocupările unui june cărturar transilvan, Lucrețiu Parva, ajuns dincoace de munți, în Capitală, și pe acelea de, apud corifeii Școlii Ardelene, „versuini”:

Printre hârtii, un alt poem, în endecasilabi, suna ca o reminiscență din Catul. (...) „Nos amare deceret cana nive/ Opus igitur esset nobis hieme.” Apoi a căutat o formulă în românește: „În casa mea ar trebui să ne iubim/ Dar am avea nevoie de o iarnă”.

Această formulă, deși frumoasă, nemulțumea. Poate că Parva nu s-ar fi oprit la ea, cum nici nu s-a oprit; se vede că-l persecută acest motiv - candoarea, puritatea, cana nive - pe care l-a reluat ulterior, într-o variantă asoci-

indu-i și un accent din François Villon, care suna tulburător în latină: „Velim nive, ah, casta te complecti/ Sed ubi nobis tam promissa hiems?” A tradus: „Aș vrea să te iubesc în neaua castă,/Dar unde-i iarna mult promisă nouă?”

*Bogdana și-a spus că, pentru a fi poet, aceste două versuri erau de ajuns. Parva trecuse și prin această vămă, avându-i la dreapta și la stânga pe Catul și Villon*⁸.

Nici în perspectiva mileniului trei, această flancare nu este mai puțin onorantă, cum denotă o imputațiune adeseată de un exeget al poeziei române contemporane cu deschidere către ironie, Mircea Doru Lesovici, unui coleg francez destul de reputat și repauzat: *La Th. Gautier termenii grotesc și burlesc sânt aproape sinonimi. Ca trăsătură comună a poezilor pe care-i comentează, Gauthier acordă tuturor situația de „poeți de mâna a doua”. Afirmatia poate fi pusă pe socoteala gustului, însă ne e greu să admitem această situație pentru un poet ca François Villon*⁹.

Generația scriitorilor interbelici, „trăiriști” sau nu, a început, în pofida patentei noastre francofone, să traducă și să-l evoce pe Villon prin unele dintre cele mai subțiri condeie ale sale. Dintre seniori se cuvine amintit Ion Pillat, care, într-un studiu despre „Actualitatea lui Baudelaire”, observa: *Tema scurgerii implacabile a vremii, tema bătrâneții care dislocă formele cele mai suave, tema cântată de Villon în „La Belle Heaulumiere” și care se găsește într-o poezie „LesPetites vieilles”, o relică și o desăvârșire. (...) în „Lea Petites vieilles”, el aduce în tratarea subiectului imortalizat de Villon, fiorul ce-l regăsim în mila demonică a lui Dostoievski*¹⁰.

Una dintre marile promisiuni ale tinerilor epocii, sfârșit în temniță comunistă, avea, după depoziția lui Eugen Simion, certe afinități cu lirica fostului condamnat la spânzurătoare:

Din „Sokrateion” deducem pe Mircea Vulcănescu îl interesa și literatura și, în afara comentariilor pe care le-a publicat, a tradus pentru bucuria lui, poeme din Villon, Rilke („Cartea a treia despre sărăcie și despre moarte”), Peguy („Rugă Fecioarei”). (...)

S-a pierdut se pare o versiune românească din Balada Doamnelor de altădată. Nu s-a păstrat, în amintirea prietenilor, decât versul „Dar unde-i neaua de mai an.” Barbu Brezianu (iau informația din cartea lui Ștefan I. Fay,) îl socotea „cea mai desăvârșită traducere a unui vers dintr-o limbă străină în limba noastră”¹¹.

În deceniul patru al secolului trecut, Petre Pandrea supranumit, ca avocat al apărării în numeroase și dificile procese „doctorul leproșilor”, profesa, în Bănie, un mod de viață destul de riscant, cu peceti villonienă certe, după mărturia târzie a lui Ovid S. Crohmălniceanu: *Un tăbăcar calafatian prins cu 25.000 de perechi de bocanci furnizați clandestin spre Polonia contra aur, eliberat provizoriu la tribunalul craiovean de Pandrea, furniza volens nolens baza materială a cenacului literar, plătea restanțele la tipografie și conciliabule la restaurantul periferic, neuitata „cameră a lorzilor” a ardeleanului Onuț, cameră semiconspirativă și loc de discuții artistice, cu „trageri de sfori” la Curtea Marțială, pe șest, în atmosfera François Villon și elevație doctrinară de belferi*¹². Petre Pandrea, și el, mai apoi deținut politic, și „mandarin valah” în memorii, se îngrijea, pe atunci, de apariția revistei literare „Meridian”, cu mijloace, nu întotdeauna, exce-

(Continuare în pag. 13)

(Urmare din pag. 12)

François Villon...

siv de avuabile.

Pe vremea juneții, înainte de a deveni critic proletcultist și, mai apoi mentor al textualiștilor, era un spirit destul de ludic și experimentalist, expediind la „Revista literară” și câte o pasișă, gen în care excelam și, ca să pun puțină sare con-versației, obligam pe amica mea să suspecteze paternitatea versurilor recitate de mine. O „Baladă a cartofilor” (greu de găsit, atribuită lui Villon, nu era rău întoarsă din condei: „Dicte-moy où n'en quelle saison/ Mûrissent les pommes qu' Hyppomène/ A la belle Atlante fit don,/ Eve, mangea si sereine/ Pour que le bon Dieu nous fit guerre,/ Et où est cette pomme de la haine/ Mais où sont les pommes de terre?” Rezon, America (cartofieră?!)) a fost descoperită la 1494, dar acesta nu era, pardon, un capăt de țară, inadvertența istorică fiind cu schepsis.

Franchetea, spiritul de frondă ale fostului „escolier” deveniseră deja un brand, aplicabil nu numai liricii, ci literaturii în general; Cella Delavrancea, pianista, recenzând un roman al Georgetei Mircea Cancicov, nota, sub titlul „De la Villon la Silly Symphony”: Eroii trec de la bunăvoie la supărare. Sunt susceptibili și gata la trântă. Sar înjurăturile și amenințările ca din praștie. Sunt zgomotoși la joc și rezervați la durere. Perspectiva dialogurilor are siguranța măiestriei unei satire. Contrastele se strâng până la contorsiune, iar destinderea aduce parcă o mângâiere în care se simte îndurare.

La această frescă, de o minunată putere de evocare, găsim toate argumentele pentru care „Poieni” apar ca un pas armonios între poezia lui Villon și un bun „Silly Symphony”, iar calitățile sale excepționale ne întrepătesc să afirmăm că această carte își găsește locul printre cele mai bune bucăți din tezaurul literaturii române.¹³

Barbizantul poet Simion Stolnicu devenise întârziat/tomnatic student bucureștean din motive care îl priveau și pe autorul versurilor în jargon, cum aduce mărturie Pericle Martinescu: *El nu venise cu gândul de a se pregăti pentru vreo carieră profesională sau din vana dorință de a obține o diplomă universitară, ci, doar din intenția de a-și consolida cunoștințele în domeniu limbii și literaturii franceze - în special și aproape exclusiv al poeziei - adică să-și completeze, cum singur spunea, ucenicia „la școala muzei franceze”.* Această școală se rezuma pentru el la câțiva poeți cărora le păstra un cult inalterabil: Villon, Vigny, Nerval, Baudelaire, Rimbaud, Teophile Gautier. Aceștia erau „Farurile” a căror existență istorică și literară voia s-o cunoască în amănunțime, și cam pentru asta venise el la Universitate¹⁴.

Simion Stolnicu, cenaclisat la „Sburătorul”, va face, în 1938, o călătorie de studii la Paris, din foloasele căreia, în ce privește propriile-i versuri se destănuie cu aerul unui pasionat: ...poezia „Legat” comportă o preumblare anticipată prin hățșurile vieții extraordinarului poet François Villon, așa cum ne-a fost analizată la cursul de comentarii. Cine poate ști astfel că prin simple deslușiri personale ca în versul: „Am vrut să fur colegiului de toamnă un filon” - este vorba de College de France, poetul a frecventat și comis un jaf? Analogie exterioară. Am vrut să furăm Toamnei un fior poetic: „Dar n-am găsit un unsprezece norocos

între regi” – despre Ludovic al XI, care adeseori i-a fost de folos urgisitului Villon. (...)

„Și eu lipii urechea de resturi de zăpezi/ Chipuri de mătase din purpur medieval// Ringale și Ruxandre le reunuizez” nostalgie pentru frumusețile inefabile ale trecutului „Les neiges d'antan”. Aceeași „Ringale și Ruxandre” substituie reginele și doamnele glorioase prin frumusețe, cochetărie ș.a, precum Marguerite de Burgogne: „Oui comanda que Buridan/ Fut jete en un sac en Seine.”

Vom merge cu gândul la pefidia veneticeii soții a lui Alexandru cel Bun, dar și la grația ei feminină, mai luminoasă, mai atrăgătoare sub aureola timpului. Ruxandrele vor fi simboluri de domnițe românești de altădată, corespunzând sublimei candoare a acelor : Flora, la belle Romaine, Archibiada sau Thais, personaje din „Ballade des dames du temps jadis.”¹⁵

Legături primejdioase

Escaladarea dreptei, anii războiului și instalarea comunismului de după, am putea spune că nu l-au făcut pe poet să cadă în uitare, ba chiar l-au resuscitat, în ipostaza sa de răzvrătit (din „clasa de jos”). În tinerețea sa buzoiană, elev de liceu și colaborator al revistei „Zarathustra”, Ion Caraion scrie versuri de rezonanță villoniană, precum cele incluse în manuscrisul cu care, cobitor, voia să debuteze editorial, „Închisorile noastre, taică”: *Mări, câtui albia fântânii/ Se-adună chiotu-n ulcioare,/ Portăreii curții și jupânii/ Ne-au gătit de ieri spânzurătoare.// Și-au să vină corbii să ne rupă,/ Și-au să vină vânturile duiumuri/ după ce-om sfârși cu toți și după/ Ce ne-or putrezi ciolanele pe drumuri.// (...) Ne-au rămas doar cântecele goale,/ Să ne fure Noaptea ca un câine -/ Noi, cei bolnavi de febre și răcoale/ O să bem aicea până mâine.*¹⁶ E o încercare de adaptare pe valahă, cum încercase și Stolnicu și cum o va mai practica, în tălmăcirile sale, Alex Alexianu, despre a cărei întreprindere Irina Petraș nota: *François Villon e, așadar, silit, cu blândețe și tact, e adevărat, să adopte „mersu’ răsăritean”, să vorbească „pe șleau” în graiul „rumânilor” (ne anunța Invocația care precede volumul). „Împământenirea” reușește (cu rare excepții). (...) „Cântecul doamnelor de altădată” nu poate înlocui variantele anterioare. Noul refren: „Dar zăpada/ De-altă iarnă unde-o fi?” e de o nedumerire gospodărească, depar-te de fiorul „zăpezilor de odinioară” ori de nedeslușita taină din „neaua de mai an”*¹⁷.

Prin 1942, când se dădeau luptele pentru Odesa, Marin Preda rememorează că, un anume Diaconescu, fost coleg la Odorheiul Secuiesc, i-a semnalat, entuziast, apariția versurilor lui Francis Jammes în traducerea lui Ion Pillat: *Pe lângă marii damnați, Villon, Poe, Baudelaire, apar pe lume și astfel de poți, mi-a spus Diaconescu cu o încântare extremă, vrând parcă să spună că trebuie să rămân deschis pentru toți, adică și pentru cei mai mici. Ei corespund, a continuat el, infinitelor stări afective ale lectorului, care nu e totdeauna mon semblable, mon frère, când citește Spleen-urile baudelairene.*¹⁸

Schimbările politice vor tampona, de multe ori mortal, scriitorimea, boema artistică, puțin dispusă la lesă ideologică; Tudor George, client al cârciumei „Singapore”, va denunța, peste ani, sentimentul de reclusiune fără gratii pe care l-a încercat în, cum i s-a zis, „obsedan-tul deceniu”: *Prea degerată epocă-mi fu dată,/ Villonian destin îmi dete cerul/ - Ci unde-or fi zăpezile de-alt’ dată? .../ Istoria, cum văd, și-*

ascute gerul! (...) Adaptând s-ar putea spune, totuși, că e mai bine cu un geniu la pagubă, decât cu un prost la câștig, cum reiese din polemica „Balada lui Acachie Acachievi”, datată 15.12. 1952, un harpon aruncat de pe „Corabia rataților” (al cărei armator era Emil Botta) în bur-tăverzimea obedientă și grotescă, cinovicii noii stăpâniri: *N-am studiat dogma-n...zadar!// La drept vorbind și proști-nvață,/ Dar ca s-ajungă-așa, mai rar!// Asemeni rang puțini învață:/ Am ce băga pe sub mustață,/ Și am ce linge din castron!// Măcar ș-așa, de garagață,/ Îi dau cu tifla lui Villon!*¹⁹ Villonesc, în cazul evocatorului de la „Singapore” este faptul, sesizat și de Maugham (în „Honolulu”) că locurile unde oamenii au iubit și au suferit păstrează totdeauna o palidă aromă care amintește de ceva ce n-a pierit cu totul.²⁰ Ori, cârciuma este un teren perfect adecvat iubirii (de obicei, nefericite) și suferinței de diverse sorturi.

Apăruseră volumele de tălmăcirii din François Villon datorate Zoei Verbiceanu, lui Dan Botta și lui Romulus Vulpescu, când, de exemplu, pentru a fi „tăinuți” niște poeme periculoase ale lui Ion Caraion, care-și terminase o primă repriză de pușcărie, Emil Manu este arestat; din carceră, scriitorul își amintește: *Într-una din nopțile dinainte de prima înfățișare visasem că sunt condamnat la moarte prin spânzurătoare, pentru aceleași infracțiuni care figurau și în procesul medieval al lui Francois Villon. Scrisesem cândva un poem dedicat poetului francez, intitulat „Cod penal”. Dimineața îl recitam aici în surdina, ca pe o rugăciune clandestină, eretică: „Aș vrea să-nvăț cu Francois Villon,/ Articol de articol ilegalitatea,/ Ar răsuna de strigăte cetatea/ Cu același fantomatic ton./ În visul alb ne-ar aștepta cu puști,/ Cu veacul gol pe uliți matinal/ Și-aș înțelege toată poezia/ Acestui rece cod penal./ E poate o baladă mai frumoasă/ Decât aceste cărți cu semn închis./ Margot așteaptă singură-n poem/ Iar noi întârziem sub cearcăne de vis./ Pe unde treci cresc gratii la ferestre/ Și călătești tot visu-l jefuiesc.../ Hei, François Villon, și legile și domnii,/ Când vine vremea lor, îmbătrânesc!*²¹.

Pușcăriașii politici români „au ținut aproape” de brigandul parizian, unii apucaseră, înainte de a intra în carceralitate să-l citească în traducere și li se părea o onoare, dacă învățaseră franceza în celule și lagăre, să încerce ei înșiși translații și să ceară sfaturi calificate, precum, Al. Mihalcea, ziarist, ridicat de securitate în 1958, pentru atitudine dușmănoasă față de regim; acesta rememorează: *„În cușca unde ne petrecem traiul”- îl parafrazez pe Villon, „cușca” este foarte prost spus. Viețuim într-un spațiu cu două determinări: coridorul și cimitirul. (...) La câteva luni după eliberare mă dusesem la „Secolul XX” cu câteva traducei din Verlaine. Vorbisem cu Romulus Vulpescu, pentru care aveam, atunci, adânc respect; primul traducător al lui Villon îmi arătase stângăciile tălmăcirilor mele...*²²

Respectul față de marii traducători ai lui Villon era manifest unor intelectuali de înaltă marcă; Petre Pandrea, întemnițat, între altele pentru a fi fost cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu, scria, într-un volum de memorii, despre Dan Botta: *Avea febra și slujba enciclopedistului. Dan Botta știa cele patru limbi moderne europene (franceza, engleza, germana, italiana), cele două limbi iberice, latina și greaca. Era filolog și poet, experimentator în cuvinte rare și moderne, avea un langaj aparte. (...)*

Chiar pe patul de moarte a mai găsit și a mai utilizat un cuvânt rar, un cuvânt pro-

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 13)

François Villon...

priu, un cvuvânt original. Traducerea poemelor lui François Villon mișună de asemenea găselnițe, cum le spunea, în loc de trouvailles, cel mai răsfățat stilist al limbii noastre, Emanoil Bucuța.

Tudor Arghezi, Emanoil Bucuța și Dan Botta au fost cei trei țârcovnici care au oficiat cu evlavie și cădelnițe parfumate în catedrala limbii române. (...)

Dan Botta n-a fost nimic în țara noastră, nici măcar... academician. L-aș fi putut vedea ca amiral, conducând navele, l-aș fi văzut general, conducând oști terestre, l-aș fi văzut aviator în fruntea unei escadrile, l-aș fi văzut în fruntea unei reviste, l-aș fi putut vedea tronând pe un teanc gros de opere literare. Neîmplinirea a fost destinul acestui om împlinit, ca atâția alții din generația mea, participanți și victime ale unei rebeliuni de dreapta și ale unei revoluții de stânga.²³

Ștefan Fay, își nota în jurnal amurgul aceluiași cărturar de înaltă rasă, fără drept de semnătură, după 23 august 1944, care promise îngăduinața să-l traducă pe autorul „Testamentelor”: 29 martie 1957 Ce puternică impresie mi-a făcut zilele trecute Dan Botta, și ce adânc poet era, privind pe fereastră din patul în care zăcea, cu fața cenușie și mâinile extrem de albe. (...)

Boala îl răpune. L-am cunoscut măreț - pe când lucram la volumul al III-lea din Enciclopedia României: înalt, cu umeri largi, cu înfățișare de statuie grecească, cu fruntea de bazalt și buzele de un senzualism păgân. (...) Călca odaia cu pași mari și inspitați, făcea cu brațele și palmele gesturi vaste, iar vorbele lui evocau, ca în Carmion, constelațiile. Pentru Eminescu - a cărui mască o ștergea el singur în fiecare zi, cu o batistă de mătase aurie - avea un cult la care nu se ridica nici un semen din cultura mondială. (...) Bolnav, era scufundat în Villon. Muncea în pat, înconjurat de hârtii pe care își nota variantele.²⁴

Și alți baladiști, după tezele de la Mangalia (1972), când boemi, când acordându-și lira după marșurile oficiale și-au omagiat celebrul antecesor: George Țârnea depunea: Sunt mai bun de-o vreme/ și mai plin de har -/ viața mi se toarnă/ singură-n pahar:// beau cu toată lumea/ și-nțeleg puțin/ mai pe lângă moarte/ anii cât mă țin.// Drămuiesc legenda/ ultimului ban/ drămuindu-mi frigul/ pe la câte-un han.// Și la poarta lumii/ spre a-mi da de rost/ mă întreb sfîlnic/ cine ce mi-a fost.²⁵

Versurile lui par a fi o glosă la „Bala- da zicerilor mărginașe” a Magistrului, tălmăcite, mai apoi, de baladistul clujean Horia Bădescu: Știu totul principe iubite,/ Știu cui sau nu norocu-i vine./ Știu gura morții cum ne-nghite,/ Știu tot dar nu mă știu pe mine.²⁶

Cărți de vizită moldave

S-a „desecretizat”, la moartea scriitorului, un poem de sertar, botezat, în aceeași venerație față de Fr. Villon, „Cuvânt de rămas bun ce l-a rostit magistrul Mihai Ursachi aflându-se pe patul de moarte”, datat „, 1971, Decembrie 12”: Iubitelor, vă las acum./ Adio-ți zic deci, Nicoleta./ Adio Nuți Muți, Geta,/ căci viața asta-i doar un scrum.// Adio ție, Minodora,/ un trai deplin și fericit/ cum altădată ne-am dorit/ nu ne-a fost dat amândorura.// Căci tu fiind de felul tău/ muiere pururi fără saț,/ ți-au trebuit atâți bărbați/ câte femei am avut eu.// Și

iarăși încă zic adio/ elevei mele Artemisa/ cu carnea tare cum e tisa./ Pe unde este, Domnul ție-o.// Aș zice doar la revedere/ grecoacei, numele Marcela/ și mort îți scoală daravela,/ pe drept cuvânt, halal muiere!// Dar clipele mi-s numărate,/ mireasă, tu, cu neagră coasă,/ îngăduie și îmi mai lasă/ atâtea clipe cât păcate.// Atunci aș mai trăi o mie/ de ani bogați între gagici/ și când ar fi să plec de-aici/ încă-aș muri pre veresie!// Însă cum florile se scutur/ în primăvară, de cais/ tot astfel anii noștri ni-s,/ ce i-am trăit ca niște fluturi.// Dar de la Una, cea la care/ pe nume vrednic nu-s să-i spun,/ Îmi iau acuma rămas bun/ ingenunchind pentru iertare.²⁷ Întâmplător, și Ursachi a fost, în prima tinerețe, pensionar la fortul Jilava, ca „frontierist”.

Luca Pițu, într-o decodare a propriului cognomen, va desluși antecedentul creat de cel ce a scris „Missa solemnă”, precizând, într-o autobiorafică notă: Magister Casvaneus: o mască de dânsul inventată? Que nom! que nom! que nom! Înaintea sa e Țicăuanul, Magistrul Abstractor de pe Stradela Dochia, iar înaintea acestuia din urmă stau transunerile vulpesiene din Villon și Rabelais, foarte căutate, cetite, pe de rost învățate de congenerii ursachieni, sau colegii lui facultativi, spre finea Anilor Cincizeci. (...) Oricum, și Villon și Rabelais, ca oameni cu studii superioare, își spuneau, chiar și ironic, meșteri, căci erau magistri artium, M.A. rămânând până azi titula banală în lumea anglo-saxonă.²⁸

Din dulcele târg al Ieșilor, la pe finele „epocii de aur”, Emil Brumaru imaginează un „Mic testament”, din care recuperează „Opt strofe deteriorate”: În una mie nouă sute opt ș' nouă,/ De-ntâi februarie, - ntr-o zi de miercuri,/ Iubita, dându-mi cincisprezece ouă,/ Mi-a zis râzând: Ai grijă cum te strecuri/ Prin viață, oare n-a sosit momentul,/ La cizeci de ani bine-ndesați/ Să-ți întocmești în tihnă testamentul/ Așa cum fac bărbații ce-s bărbați?// (...) Las ciobul de sifon sfânt în pantoful/ Lalelei Curulat, pe-Alecsandri,/ În demisolul unde cade oful/ Perdelelor de-amor portocalii/ Și-obiectul douădoi, și-o furculiță,/ Și-o lingură de lemn pentru mâncat,/ Și un motan din cea mai veche spiță/ Ce-i va sări, pe geam, direct în pat.// Tot ei îi las și dintele din față/ Ce în curând în ceașcă o să-mi cadă,/ Când ceaiul-l sorb bolnav disdiminează./ Nu-i alb ca o bucată de zăpadă/ Dar nici gălbui ca-n oală-un pipi strajnic/ Făcut de dânsa după ce-a băut/ Șampanie și-apoi sloboade./ Ștergându-se cu fusta la minut.²⁹

Încă nerăcorit și mimând un misoginism cu ața la vedere, probabil și gonit de un sentiment al vârstei (aici ar face să fie amintit un precept al marchizului de Sade: Nu există mijoc mai bun pentru a ne familiariza cu moartea decât acela de a o asocia cu o idee libertină, de hărțuirea lecturilor de altădată, poetul va recidiva, cu grație și aplomb, adăugând un pospai de horror național și scene naive din frescele cu judecata de apoi, în „Povestea boiernașului de țară și a fecioarei...: François Villon, François Rabelais/ Nu știu în curul tău ce e./ Decât doar Îngerul Emil Brumaru,/ Când o să-ți bage-ntr-însul parul/ Precum Vlad Țepeș și în vârful/ Îți va slăvi frumosul stârv.// Acum, când mi-am scos cu cleștele dinții---/ Și nu mai pot țipa la cioflingari,/(De-ajuns mi-e luminișul cald al minții/ Unde plutesc alene fluturi mari./ Nu meriți nici un rând, de-aceea-ți scriu:/ Tu meriți pula unui bidiviu,/ La tine înhămat ca la șaretă,/ Iubita mea gingaș dezblehuetă!// Și nici prăjiturile la carten./ Ci-o laudă à la François Villon,/ Oh, curul să și se

descrie bine,/ Ca unei pițipoance pârtoștine;/ Ce fel de drugi îți trebuie-ntre craci,/ Dacă există-n el atâția draci?³⁰

Tot între moldavii ce-l omagiază empatic pe Magistrul, în Evul Mediu se îmbătrânea mai în viteză și poetul, la alungarea din Paris va fi fost destul de giorșăit de excese, stres, nomadism, putere și temniță, se numără și putneanul Dumitru Pricop, care imaginează o epistolă (auto) compasivă „Villon către... Villon”: Sfânt anonim mă mistui prin scursori/ Prin biblie sterpe și biserici joase/ prin negura aceasta de duhori/ și de gândaci care-mi pătrund în oase./ Mă macină contractul social/ cum șarpele din suflet mă irită/ și simt că doar atunci îmi sunt egal/ când sufăr de ciroză sau bronșită./ Au putrezit pe osul meu de crai/ chiar anii logodiți cu Poezia/ când încă mai eram stăpân pe grai/ și-i învățam pe-nvinși teologia./ O, simt prin sânge fructul încă pur/ cum mi-a rămas fidelă vechea febră/ când îndrăzneam Destinului să-i fur/ din când în când metafora-i superbă.// Și dacă nu-s spurcat de patrafir/ și nu-mi adie viscolul sutana/ e c-am sfințit cu Versul Sfântul Mir/ plecând apoi în iaduri cu Satana.../ Îmi merit soarta, Doamne, am greșit/ o știe curva de Margot mai bine/ dar de-ai fi supt din fructul ei oprit/ abandonai preceptele Divine./ Iertai păcatul celor veșnic beți/ puneai Apocalipsa pe chitară/ și cu golanii ăștia de poeți/ te-ai fi pierdut ocnaș și pierde-vară./ Nu mă ierta. Nu știu să mă mai rog/ decât la sânii târfelor frumoase/ chiar dacă viața am s-o las zălog/ acestor viermi ce-i simt de viu în oase.³¹ Ar trebui adăugată, totuși, o observație a lui Ion Pillat: În orice caz, toți marii poeți religioși francezi: Villon, Racine, Baudelaire și Verlaine au fost catolici. (Ion Pillat, Op. cit., p. 255.)

Tot un răsfăț, cu asupra de măsură, identitar îl întâlnim, ca adaos într-un interviu cu Spiridon Popescu, în revista Convorbiri literare”, de mai an: Sânt un François Villon, născut din flori./ În jurul meu roiesc spânzurători/ Cu frânghii putrezind de nerăbdare/ Să mă strivească, Doamne, ca pe-o floare./ Să nu le dai putere-asupra mea./ Tu mă ridici prin vers la rang de stea./ Dar, vai: în loc să-ți port recunoștință/ Și să mă închin spre ceruri cu credință,/ Eu-ți ies pe-ascuns în drum - lichea mai sânt -/ Te tâlhăresc și-ți fur chiar Duhul Sfânt.³²

Alte zone, alte evocări

Un alumn și un evlavios pomenitor a celui care, după Lanson, era personificarea spiritului parizian, șiret, bufon, deochiat pitoresc, dar minat în permanență de înregistrarea perpetuei agonii a ființei umane, este Octavian Soavian, care îi operează o simpatetică, patetică și magistrală trecere în „Cartea pomelnicelor”: Vânat cu șbilțul ca pungașii/ Cândva pe ulițe pustii/ Tu frate bun cu toți apașii/ Și strașnic stâlp de pușcării// Puțin a crâsmă și-a povarnă/ Ci-n slove tare pehlivan/ Ce te-ncălzeai pe timp de iarnă/ Lângă-al Margotei burdihan// Și tocmai îngânai irmoase/ Când gaborul te-a pus

► urmare în pag. 14

(Urmare din pag. 14)

François Villon...

la țarc/ (Din vremea Bertei picioroase/ Și-a Sfintei Verguri Jeanna D'Arc)// Iar gădele ți-a pus cravată/ Și-un popă gângav ți-a cântat/ Ci unde-i neaua de-altă dată/ Și unde Carol Împărat?// Thaisa fără marafete?/ Al doamnei Flora nu știu ce?/ Pe unde-i Petrea cel scape?/ Fecioara Franței unde e?// Diac setos după libații/ Dedat cu hoții și sperjur/ Abia de gât cu spânzurații/ Pricepi cât tragi de mult la cur// Cu limba-nvinețită, biata/ (Ea ce pupase-atât curvet)/ În timp ce-ți stihuiеști dieta,/ Rugând pe sfântul Paraclet// Să îți aprindă luminița/ (Un sfârc acolo de un ban)/ Bătrâna ta armurărită/ Sau Berta mare la bulan// Ca - sus pe pajiștea-nflorită/ Alunul latru și ceacir/ François Villon numit odată/ Să intre-n rai cantr-un tractor/ Și tot în hanțe și-n otrepe/ Holbându-se în jur ciufut/ Pe Sfântul Petre să-l întrebe:/ - Ce dai bătrâne de băut?// Și-apoi cu brânca lui hojească/ Scoțându-și ștreangul putrezit/ La Maica Sfântă să-i șoptească:/ - Măicuță bine te-am găsit.³³

Spre încredințare și întărire, atașăm cronica Norei Iuga la volumul „Textele de la Montsalvat” (Editura „Axa”, 1998, 134 p.): Uneori accentele se îngroașă, limbajul se învârtoșează, punând în drepturi ocara băscălioasă de tip villonesc: „Rămâne ca o matracucă beată/ Trăgând aghioase-n lege pe crivat/ Încât tu ieși din rânza-i descuiată/Borât sau pe sub coadă emanat”. Fără îndoială adevăratul magistrul de la care Soviany a învățat nu numai meserie, dar l-a ros până la os și a supt din el măduva poeziei rămâne François Villon: „Cunoașteți domnilor colegi/ Deviza artă pentru artă/ Voi cu pumnale noi în teci/ Și toți semnăm în marea Cartă/ Suntem frumoși ne credem regi,/ Și n-avem căpățâna spartă/ Cunoașteți domnilor colegi/ Deviza artă pentru artă/ Cu histrionii când petreci/ Să fii de-a pururea în gardă/ Noi cai troieni vor oaspeți greci/ Cu za căpăstru și cocardă/ Cunoașteți domnilor colegi”.³⁴

Un panegiric, în linia Magistrului, făptuise poetul „Libertății de a trage cui pușca” în mai vechiul „Cântec de nucă verde”, unde amintea deosebitele fete vechi, cu pulpe groase/ nemijlocite și frumoase/ (...) fiți binecuvântate-n trei/ și răsplătite-n șase/ voi, neuitatele femei/ o, preafrumosele femei/ din ultimele clase.

La împlinirea vârstei de 80 de ani, Geo Dumitrescu, așezat și cu bagaje cam făcute, furnizează un nou omagiu eternului feminin, de această dată în linia „Baladei iertărilor” a lui Villon. Se vede pigmentul dâmbovițean impregnat de Miron Radu Paraschivescu, cu al său Rică, fante de Obor, dar și cu tânguitoare onomatopoe, ce anticipează „floricелеle” vocale ale manelistului Salam; un segment al acestei „Romanțe la adio” pare rupt dintr-un șlagăr al lui Charles Aznavour - „Soția prietenului meu”, tălmăcit și interpretat pentru noi de Dan Spătaru: *Frunză grea de calomfir/ digulai-dam,/ Și pe voi vă trec în șir/ Umbre dragi din cimitir:/ Pomenească-se pios/ Că m-ați iubit prea frumos/ Digulai...pe-o sfântă rază -/ Domnul să vă aibă-n pază,/ digulai-dam, digu- digulai...// Foaie verde patru frați/ digulai- digulai-dam,/ Voi, neveste de fărtați,/ Ce-n păcat m-ademe-nețați,/ Soțioare de amici/ Amatoare de „lipici” -/ De v-am ocolit cândva/ Să mă ierte Precista!./ De v-am amânat mereu/ Să mă ierte Dumnezeu!-/ Că mai tare fu credința/ Decât pofta și puțința!.../ hai, digulai-dam, digu-digulai...//*

Frunză verde nenufar/ digulai-dam-digulai,/ Și voi fete de trotuar/ Dulce,-al întâmplării dar,/ Ce m-ați luat de ucenic/ Când eram încă prea mic/ Și, pentru un pumn de lei,/ V-ați uitat în ochii mei:/ Dragoste involuntară/ Cât stă trenul într-o gară!.../ digulai-dam, digu-digulai³⁵ Există o delicatețe a „locuțiunilor” cu patină (V-ați uitat în ochii mei) ce asigură farmecul vestust al cântecului de mahala, lumesc, în linia unui Villon trecut prin Anton Pann.

Un alt baladist de forță, din bărăganul Sloboziei, Șerban Codrin, alcătuiește, în siajul celui ce a scris „Balada doamnelor de altădată”, un adevărat „curs scurt” al amorurilor celebre, „Balada curtezanelor în liniștea/ și neliniștea tuturor vremurilor”, în care, litanic transpare un titlu (elegiac) aparținând lui Virgil Mazilescu - „Va fi liniște, va fi seară”: *Rodnic teaur cu miraje rare/ Și-abia-ncrețită barbă de profet/ Văd între două șolduri statuare/ „Originile lumii” de Courbeet./ Extaz, răsfăț, nesaț, belșug, supliciu/ Pictat cu frenezie și deliciu./ De-aceea când de voi mi-aduc aminte,/ Muze din basme de odinioară,/ Rușine-adoarme, inima nu minte,/ E liniște, neliniște, e seară.// Grecii-i spuneau pe nume, Afrodita./ Se tăvălea cu-Adonis în pârjol,/ Zei și păstori îi absorb Beau ispită/ Izvorului de miere din subsol./ Las cinstea lui Diogene soiul/ De se-ncingea de voluptăți butoiul./ Sapho, maestră de ceremonie, / Întemeia cu inima sprintărară/ Întâia-Academie de orgie,/ E liniște, neliniște, e seară...// Și Aspasia și dârze Mesaline./ Cu sânii tatuați de mușcături,/ Slujeau altarul facerii de bine,/ Ninon sub cardinalii în călduri./ Lucrezia cu-otrava și-adulterul,/ Ecaterina explorând misterul/ Unui harem de-argați cu decorații,/ Pe cizme cu noroiul de la țară,(Înfierbântați de taurine grații,/ E liniște, neliniște, e seară...// Goi pe Acropole, Serghei, poetul./ Iradiind parfumuri lucifere,/ Și Isadora își dospeau baletul/ Parșiv al nopții de inițiere-/ După scandaluri, alb sclipindu-și dinții,/ Jura Madame Georges Sand că se omoară/ De-amanți căzuți în geniul suferinței,/ E liniște, neliniște, e seară...³⁶*

La parastasul de cinci veacuri și jumătate, bașca vreo șase luni , Fr. Villon ne salută din eternitate.

NOTE

1. **Adrian Majuru** (coordonator, **Bucureștiul subteran. Creșetorie, delicvență, vagabondaj**, Editura „Paralela 45”, 2006, p. 168.
2. **Emilian I. Constantinescu**, **Stidii literare**, Editura „Dacia”, 1983.
3. **Georgeta Ene**, **Caragiale la Berlin**, Editura „Edinter”, 1992,p. 53.
4. **Ernst Jünger**, **Grădini și drumuri. Însemnări caucaziene**, Editura „Polirom”, 2002, p. 188.
5. **& comp.**, Editura „Polirom”. 2003, p. 257.
6. **Mircea Mihăieș**, **Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea**, ediția a 2-a, Editura „Polirom”, 2005, p. 148.
7. **Emil Niculescu**, **Balada doamnelor de altădată, traduceri și reverberații**, Ed. Vega Prod 94
8. **Paul Anghel**, **Întoarcerea morților**, Editura „Cartea românească”, 1987, p. 229.
9. **Mircea Doru Lesovici**, **Ironia. Ipostaze în poezia română contemporană**, Editura „Institutul European”, 1999, p. 129.
10. **Ion Pillat**, **Opere. Proză 1916-1942**, Editura „Eminescu”, 1990, p. 138.
11. **Eugen Simion**, **Fragmente critice**, Vol.3, Editura „Fundatia Scrisul românesc/ Univers enciclopedic”, 1999, p. 192.
12. **Ovid S. Crohmălniceanu**, **Amintiri deghezate**, Editura „Nemira”, 1994, p. 184.
13. **Cella Delavrancea**, **Dintr-un secol de viață**, Editura „Eminescu”, 1988, p. 530.
14. **Pericle Martinescu**, **Umbre pe pânda vremii**, Editura „Cartea românească”, 1985, p. 155.

15. **Simion Stolnicu**, **Printre scriitori și artiști**, Editura „Minerva”, p. 353-356.

16. **Ion Caraion**, **Ștreang**, în: Jurnalul literar, an 10, nr.7-10, aprilie-mai 1999, p. 32.

17. **Irina Petraș**, **Villon împământenit**, în: Steaua, nr. 8, august 1980, p. 46.

18. **Marin Preda**, **Viața ca o pradă**, Editura „Cartea românească”, 1979, p. 242.

19. **Tudor George**, **Baladele singaporene**, Editura „Cartea românească”, 1970, p. 40; 94.

20. **W. Somerset Maugham**, **Honolulu**, Editura „Univers”, 1974, p. 149.

21. **Emil Manu**, **Infernurile noastre. Jurnal de detenție**, Editura „Crater”, 1993, p. 111

22. **Al. Mihalcea**, **Jurnal de ocnă**, Editura „Albatros”, 1994, p. 352.

23. **Petre Pandrea**, **Turnul de ivoriu.Memorii**, Editura „Vremea XXI”, 2004, p. 317; 319.

24. **Ștefan Fay**, **Caietele unui fiu risipitor**, Editura Humanitas”, 1994, p. 92.

25. **George Țârnea**, **Balade**, Editura „Cartea românească”, 1976, p. 66.

26. **Horia Bădescu**, **Balada zicerilor mărginașe**; Steaua, nr.9, septembrie 1984, p. 35.

27. **Mihai Ursachi**, **Cuvânt de rămas bun...în: România literară**, nr.1, 2004, p. 11.

28. **Luca Pițu**, **Despre ei și despre mine**, Editura „Paralela 45”, 2006, p. 308.

29. **Emil Brumar**, **Samovarul erotic**, Vol,2, Editura „Polirom”,2009, p. 341.

30. **Emil Brumar**, Op. cit., p. 286-287.

31. **Dumitru Pricop**, **Villon către...Vilon**, în: Amphitryon, Râmnicu Sărat, anul I, nr.12, p.3.

32. **Spiridon Popescu**, **Sânt un François Villon**, Conorbiri literare, nr.9 (201) septembrie 2012, p. 21.

33. **Octavian Soviany**, Cartea pomelnicelor

34. **Nora Iuga**, **Când Filemon, când Flaret**, în: România literară, nr.33, 8-12 august 1999, p. 6.

35. **Geo Dumitrescu**, **Romanță la adio**, în: România literară, nr. 19, 15-21 mai 2002, p. 3.

36. **Șerban Codrin**, **Baladierul**, ediția a 2-a, Editura „Helis”, 2007, p.163.

Carla Schoppel

În prelungirea timpului

Trupul meu se întinde ca un pod șubred între cer și pământ, cu dalele scârțâind a boala morții, cu crăpăturile ca niște ochi orbecăind spre lumină.

Trupul meu învață să se întindă ca o coloană a cerului, înghițind seva numită credință, adulmecând prin stufărișul zilelor ca o libelulă ce trage să moară.

Trupul meu își înfige rădăcinile-n apă ca o tulpină care glisează între hrana pământului-mamă și pieptul lichid al negăsitului tată.

Nemaiîntâlnirea

Varsă-mi imaginea la-ntâmplare și nu-ți mai strânge pleoapele scut. Lasă-mă să-mi recunosc îndoielile când mă înnod de trecut.

Curgi peste mine și visează-mă ambră, cioplește-mi în coastă o barcă de os. Scaldă-mă-n tine, fibră de apă, să-mi visez nemurirea întimpul cețos.

Suntem două corpuri și între noi crește neîntâlnirea. Tu ești Oglinda în care lumea abundă, eu sunt Umbra incapabilă să răsară de sub lumina ta ce mă inundă.

Arcaele

Geo GĂLETARU

Clipa și extazul

Poezia și acidul
acestor bolboroseli scânteietoare..
Înaintezi pe suprafețe imprecise.

Mai indecis
Ca trestia de lângă lacul auriu.
Lucrurile și cheia cu care se intră în lume.
În pauza dintre două crime gemene.
Perfect conștient. Apa din vis. Cuvântul
Care mărșăluiește prin ținuturi iconoclaste.
Vestigiile aspre ale memoriei. Un scâncet
În iarba albastră a copilăriei. Clipa
Și extazul de dincolo de timpul tău victorios.

O voce străină

ah, arta, despre ea să vorbim cu gura plină
cu mâinile adunate în jurul paharelor de ceață
pe străzile austere cad destine melancolice
aduni dovezile unui ospăț derizoriu
e marea simulare calea spre un adevăr
intangibil
câtă nemurire pe vârful unghiilor tale câtă
neputință în micile rigole de la marginea vieții
o fereastră a zburat în somnul tău de dincolo
un fluture nemilos împarte fericirea

în piețele publice
veniți și luați lumină lumina e un țipăt un fruct
pe care îl culegem cu degetele noastre sălbatic
o amiază diafană peste lucrurile întâmplătoare
și multă înțelegere în fața zâmbetului de oțel
totul e clar și imaginea aceea îngheață în tine
totul e clar nu mai poți ieși nu mai poți reveni
o voce străină decretează dezastrele tăcute
ale zilei

Măine va fi

asa și nu altfel o descriere a cuvântului
căutându-ne căutându-ne pe după viețile blânde
escamotări de rutină legi la marginea inimii tale
o descriere a cuvântului o casă
pe dealurile albastre
atâta tot zădărniciia retinei
în crângul înflăcărat du-te acum
măine va fi mâine ceva va veni
din depărtare o respirație amară
litere albe ca un craniu sub orizont
sub lunarele pedepse de atunci
oprește acele aparențe strălucitoare
acea deriziune a petalei îngenunchate
măine va fi mâine ceva va veni
din depărtare o respirație amară
asa și nu altfel o descriere a cuvântului
și noi neînvinși oh da neînvinși

Vei fi fericit

Imperfecțiunile lumii la răspântii strălucitoare.
Lecția despre îngeri în sălile goale
ale nemuririi.
Miracolul desuet care ucide dâra de foc
a neantului.
Câtă credință, atâta deșertăciune. Câtă iubire,
Atâta cochetărie cu meandrele nimicului.
Vei visa și vei fi răstignit. Vei spera
Și nisipul îți va devora sufletul.
Vei privi viața înmiresmată din spatele tău
Și vei deveni un stâlp de sare:
Vei fi fericit.

Duminicile mele amânate

Nu mai vreau trufia verbului.
Minciuni și eșarfe colorate în ochiul
care se apropie, îndepărtându-se.
Prințul albastrelor alcooluri. Râsul care
nu mai ucide, nu mai tatonează
cărarea intimă: o existență mică,
duminicile mele amânate.
Și peste tot
zăpada neagră
zăpada neagră
zăpada neagră.

Totul va fi o poveste

și tu vei fi supus timpului, cum vei fi
supus morții. vei vedea lanurile de grâu,
merii în floare: o înțelegere a firii,
o propoziție stelară înfiorând pământul
mai presus de carnea ce se usucă și piere.
te privesc și dincolo de chipul tău e noapte,
o neagră oglindă multiplicată în pajiști fierbinți.
sinele se întoarce în lucrurile care pleacă,
precum neodihna în oasele ingerului.
vor fi arbori în amiaza ta fericită,
iar timpul va fi o poveste, va fi o poveste.

ca o zăpadă a ființelor victorioase...

Silvia BITERE

porro via

este o replică a vântului
turbat mirato
scoaterea dedesubturilor de
sub rochia de mătase a femeii
și ea umblă vie în trup de bărbat
precum o cheie ascunsă la streșina
unei case părăsite
îți dă fiori acei fiori din care se nasc monștri
o curbura desuetă a realității

nu dăruiesc priviri clandestine nimănu
istoria se scrie încet odată cu mersul nostru
și cel din urmă pas călcat este aripa unui om
o replică a zborului în care eu cred

încă îl caut pe Dumnezeu
să mă uimesc că nu port carne pe suflet

măsurătoare

am luptat pentru dreptate multă vreme
prostită am fost și sunt

îmi place să cred că raiul e o sfoară întinsă
de care stau agățate sufletele noastre
ca frunzele de tutun
și cerul capătă noimă asemenea unei morți fizice
în timp ce copilul rostogolește cercul

de mine se agață umbra
ia forma nimănu
e plin ochi și de el

odihnă trupului meu îi spun lui trupului
și nu mă cred
sărat și dulce mă ascund după borcanul cu miere
când mă fac mă numesc
Silvia!

e vară și asta îmi place

e lumină
atâta timp cât brațul îmi acoperă sfera
ochiul îngust prin care mai ieri libelule zburau
când mă ascund nu mă văd

golul este o rană imensă
când nu mai ai mamă și tată
de azi promit un destin fără urme privitorule
aștept merii să înflorească în suburbie
câinele meu este dresat și omul este dresat
ca brațul ca sfera ca mersul în nobil grai
rostesc rotundul și iar rotund
se face că trec puntea orbului
e vară și asta îmi place

beau dup tine

patria mea de fericire se numește acum
pleoapele cu gene dese răsucesc bucle
de femeie în timp
aerul ridică genunchi albi spre tâmpale
devin un derdeluș sau poate că la creștet începe
iarbă să crească
e tata mă strigă
fată să nu dai de pomană la gropar
să nu le dai să bea bea tu
să crape cripta-n ziuă muiere
otrava ajunsă în trup buza să n-o poată linge
nu știi sărutul despărțirii e trist și vesel
ca atingerea unui umăr întors
beau tată încă beau
e dulce și amară ca piatra rostogolită fierea
de-ai ști pământul nu are formă
pământul zace după noi
și sap și sap după tine

Mihaela AIONESEI

viața, atelier de conviețuit cu durerea

a treia zi de Paști
mă găsește într-un autobuz aglomerat.
nu știu ce caut, poate fericirea. cum care?
fructul acela furat din pomul altuia
când ai la îndemână grădina.
decă, cum spuneam, autobuz aglomerat,
oameni cu ochi adânciți de băutură
și suflete cărpite, duhnesc zgomotos,
limbajul lor n-are nimic în comun
cu dumnezeirea.
ce Paști? ce înviere? prilejul de a înjura
le aduce împlinirea,

îmi vine să vomit.
să-mi ascund sila, îmi lipesc nasul de geam,
simt că-mi cresc gheare,
aș scurma podeaua să pot evada.
stațiile se înădălesc, lanț de carne vie,
între o durere și alta se înalță temple de tăcere,
mirosurile se schimbă,
doar nebunia rămâne acidă.

„ne-au furat, domnilor, ne-au furat!
ne-au omorât bătrânii și copiii!
îl chem pe fiu-meu cu mitraliera
să-i împuște pe toți! a luptat în Kosovo...
mi-au dat o medalie când mi l-au adus acasă
mort.
ce să fac, domnilor, cu ea?!
nu-mi ține nici de foame

și nu mi-l aduce înapoi”.
vocea puternică e a unei mamaie
cu inima zdrențuită.
mi-e rău. îmi vine să o iau în brațe,
să o iau la fugă peste galaxii.

învăț încă să conviețuiesc cu mine, cu ei
sărmani nebuni aruncați pe-o tablă de șah
capetele noastre sunt zaruri
cu care se joacă râzând
alții mai nebuni dar cu diplome.

cineva mă bate pe umăr
„îmi faci loc?” „cobor la prima”.

prin suflet trece Bacovia cu cimitirele lui
e o zi de marți...

VITINA CU CĂRȚI

Cosmina COSMA

O viziune asupra ideii de roman

E destul de dificil să vorbești despre o persoană activă în atât de multe domenii, pentru că **Șerban Axinte**, autorul volumului **Definițiile romanului. De la Dimitrie Cantemir la G. Călinescu**, Ed. Timpul, Iași, 2011, nu activează doar în sfera criticii, ci excelează și în muzică, sau scrie poezii cu o perspectivă ce se îndreaptă, mai ales din punctul de vedere al imagisticii abordate, înspre poetica lui Mallarmé, volumul din 2012, **Păpădia electrică**, fiind exemplul cel mai elocvent în acest sens.

Îndreptându-ne însă atenția asupra acestei lucrări dedicate teoriei romanului, putem observa, încă din titlu, intenția autorului de a realiza un dosar cuprinzător cu privire la evoluția termenului de roman. Notele de subsol ce *năvălesc* aproape pe fiecare pagină a cărții, structura capitolelor divizată în subcapitole și subtitluri ce „curg” parcă în ceea ce privește desfășurarea lor cronologică, bibliografia masivă folosită, dar și tehnoredactarea care în unele locuri lasă de dorit, ne face să credem că lucrarea de față ar putea reprezenta însăși transcrierea propriei lucrări de doctorat. Credem că aceasta ar putea fi și explicația pentru care munca lui Șerban Axinte a fost considerată (comparativ cu încercările similare pe care le-au avut Ion Vlad sau Gheorghe Glodeanu) una dintre cele mai bune produse ale criticii literare din această perioadă.

Este relativ greu să aduci considerații noi în acest domeniu extrem de studiat și conchidem la această părere pentru că autorul de față nu intenționează doar o trecere în revistă a definițiilor romanului românesc, jonglând cu absorbția ideii de roman, pe care o prelungește până în prima jumătate a secolului XX. Desigur că Șerban Axinte face o „călătorie”, în care ne îndeamnă să ne aventurăm alături de el prin definițiile contradictorii în ceea ce privește această specie controversată, însă în multe locuri putem observa că intenționează să arate alte fațete ale problemei, analiza acestora contribuind la formarea unor păreri proprii, cum este de pildă dezaprobarea în ceea ce privesc afirmațiile lui Șerban Cioculescu: *Credem că Șerban Cioculescu greșeste atunci când afirmă că scriitorul ajunge la literatură în mod involuntar*. Autorul ajunge la a-l contrazice chiar pe Nicolae Manolescu atunci când acesta din urmă conchide în privința romanului *Aglaia* că personajul principal «*moare prematur de tuberculoză*», aducând în acest sens citate contradictorii chiar din opera citată. Tot legat de acest aspect, luând ca exemplu «*critica judecătorească*» a lui Titu Maiorescu, observăm că autorul este și foarte sensibil la nuanțe. De pildă, el contestă „sacrificiul” lui Maiorescu de a fi revenit în patria natală, privindu-i întoarcerea ca pe o oportunitate de care liderul Junimii s-ar fi folosit, țara având nevoie la acel moment de o persoană cu un pronunțat caracter didactic, iar ideile acestuia n-ar fi fost decât preluări ale unor judecăți de valoare emise în Germania, cu mult timp în urmă.

Prin aceste afirmații încercăm totodată

să excludem varianta pur obiectivă a acestui „roman despre roman”, explicând rigiditatea discursului despre care vorbea Bianca Burța Cernat chiar prin tematica abordată. De altfel, atât în argumentul cărții, cât și în concluziile emise la sfârșitul acesteia, Șerban Axinte trasează foarte clar liniile cu privire la scopul lucrării: *cartea se vrea o analiză a elementelor ce compun în abstract proiectul teoretic al romanului românesc*.

După parcurgerea ordonată a celor trei părți care compun studiul de față (**Absorbția ideii de roman în literatura noastră, Teorii ale romanului din secolul al XIX-lea și Teorii ale romanului în prima jumătate a secolului XX**), evaluăm scopul autorului ca fiind realizat și percepem întreaga carte ca pe un desfășurător ce notează atât primele încercări de a avea roman, cât și ideologiile literare antitetice în ceea ce privește preluarea acestui curent sau definirea lui, dar și polemicile cu privire la întrebarea *De ce nu avem roman?*, sau intrarea într-o nouă etapă de cunoaștere, marcată de restructurări și destructurări. Considerăm că bogăția de nuanțe pe care ne-o oferă Șerban Axinte prin cartea sa poate aborda o triplă perspectivă în ceea ce privește utilitatea acesteia: pe de o parte, cartea poate fi utilă pentru un public specializat, ce poate avea foarte ușor la îndemână toate perspectivele cu care autorul ne îmbie să ne înfruptăm, iar pe de altă parte, poate servi elevilor din clasele terminale sau novicilor în ale literaturii, fiind precum un nucleu ce concentrează întreaga sevă a marilor istorii literare românești. Nu în ultimul rând, o recomandăm cu căldură tuturor celor interesați de acest subiect. Așadar, **Definițiile romanului. De la Dimitrie Cantemir la G. Călinescu** este o carte ce merită a fi citită.

Maria POSTU

ALTER-EGO CU FLORI GALBENE

*Poezia, „vinul acesta
ce mândă viață...”*

E greu de ghicit că în spatele pseudonimului **Vicenția Vara** - el însuși metaforă și poem - se ascunde criticul literar, prozatoarea și eseista de excepție **Mariana Ionescu**. Și totuși, acesta este adevăratul nume al poetei care nu se mulțumește cu o singură identitate ci iată, visează la un alt alter-ego: un alter-ego cu flori galbene - după cum ne avertizează discret titlul volumului apărut la Editura Rawex, București, în 2012. Cele 62 de poeme, citite în ordinea în care au fost selectate de autoare, îi induc cititorului imaginea unui univers al purității și transparenței necontaminat de expresii colocviale sau susceptibile de a fi influențate de uzul cotidian al banalului și vulgarului. Poeta se refugiază și ne face onoarea de a ne crede apți să devenim spectatori ai unui univers ale cărui principale coordonate sunt *visul, îngerii, jocul, apa vie, apa moartă, regina, lebăda, păsările, vama, soartă, clopoțelii* etc. Și totuși, în spirit post-modernist, poeta se întoarce într-un omagiu deo-

potrivă temerar și orgolios la **Oda în metru antic** a la Eminescu și culege parcă în joacă o sintagmă pe care o transformă într-un poem original și fără să-i datoreze ceva marelui maestru, ca în poemul *Pururi tânără*: „*Pururi tânără, înveșmântată/ În cuvintele de viață îmblânzite,/ Nu credeam să-nvăț a muri vreodată,/ Dincolo de visul rupt din carnea mea visată/ Deopotrivă ca sfânt trup și hrană sieși...*”

După cum remarca scriitorul Florentin Popescu, versurile dau „impresia înșelătoare a unui jurnal liric” pe când, de fapt, cititorul atent ghicește în spatele acestor miniaturi de o cromatică discretă fiorul metafizic ce străbate fiecare poem, uneori camuflat în motivul foarte frecvent *sora geamănă*, (*Pururi tânără, O mie de lebede*), în plânsul bocitoare tandre, fără glas (poemul *În crângul auriu*) poem în care atmosfera bucolică nu e decât înșelătoare, poeta descifrând dincolo de dimineață semne ale toamnei, ale trecerii, regretul căutării prea târziu și inutil al unui timp (ne)trăit.

Dacă ar fi să o situez pe autoare într-o descendență, mi-aș permite să o așez în nobila continuitate a lui Lucian Blaga, poeta utilizând un imaginar asemănător: frunze, somn, ruguri, cerbi, (*În somn cresc frunze*) poem pe care îl gasesc de o concizie extraordinară dar de o mare profunzime, asemănător cu poemul *Gorunul*. „*În somn cresc frunze pe trupul tău,/și râuri de lapte îți invadează visele/În vis cresc flori în ochii tăi,/și fluviul sângelui trece în meleaguri neumblate.*” Asocierea unor sentimente opuse, de la tragismul sentimentului morții la bucuria de a trăi, departe de a șoca, creează un sentiment plăcut al gamei intense de trăiri pe care le încearcă poeta care și-a păstrat cu grijă în suflet, sub masca maturității fertile, ingenuitatea și bucuria de a trăi: „*Ce trufanda dimineața aceasta- /o înghiți fără grabă, dumatică/ în mici bucăți divers colorate/ vrând să-i simți cât mai bine/ gustul de prune verzi/ cu sămburele amărui/ ca o tainică izbăvire*”. Dar, să nu ne amăgim: bucuria de a trăi este contrabalansată de acel „sămbure amărui” care se ascunde în fiecare dimineață aparent fericită și din care fâșnesc ramuri în tot volumul, insinuându-se perfid în somnul nedătător de liniște și uitare, somnul *pasărei măiastre* dormind în trup de femeie (poemul **Fantezie:dansul orelor**)

Chiar dacă, aparent, simbolurile păsării, al florilor, al îngerului, al orologiului, al ispitei, apar în numeroase poeme, imaginile sunt de fiecare dată proaspete, fremătând de idei și sentimente păstrate intacte în poeme ca în recipientele secrete, din ce în ce mai necesare cititorului de poezie al veacului XXI, agresat de imagini violente și adeseori, vulgare. Poeta se înverșunează să transfigureze cu pertinența argehiziană a imaginii transformând textele în mici bijuterii cu performanța incantației aducătoare de liniște și împlinire: „*Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi -/ mai bine beți vinul acesta care/ e sângele meu înspumat,/ beți vinul acesta ce inundă viața/ rostogolită între noi,/ grăbiți-vă, trageți mai iute sorții și/ beți vinul sângelui fierbinte când/ se limpezește în marginea nopții.*” (**Beți vinul acesta...**)

Adeseori, poeta apelează la motive religioase transpuse în cromatica propriei sensibilități în care sângele, visul, anotimpul, mirele, iarba, plânsul, îngerul etc. realizează un univers infuzat de sacralitate, conservat cu o inteligență poetică originală. Iată de exemplu câteva imagini ale îngerului, asociate unor stări de spirit complexe: „îngerul lumii”, „înger risipitor”, „frumosul înger”, „îngerul-adică un copil de argint”,

(Continuare în pag. 18)

(Urmare din pag. 17)

VITRINA CU CĂRȚI

„îngerii veciei”, „lacrimile îngerului”, „îngerul cel de toate zilele”, „îngerul de zestre”, „îngerii anilor”, „paharul îngerului”, „îngerul, ca un sufleur cu experiență”.

În poemul care dă titlul volumului, poeta se detașează de acest alter-ego, de natură celestă pentru „a spori a lumii taină”, Vicenția, căreia i se adresează, adresare ce ascunde de fapt un autoportret, precum marii pictori, în compozițiile lor ascundeau discret într-un colț al tabloului, propriul chip împrumutat unuia din personajele tabloului: „Vicenția își tricotează închipuirea/ lumii înconjurătoare/ cu vietăți blajine cuturend grădini,-/ precum oglinzile ascultătoare/ voioasa lume o închipuie și ea/ pe sora mea geamănă/ purtând în brațe/ cei mai frumoși și tainici trandafiri/ ceasornicul îi dăruiește clipe curgătoare/ silabisindu-i numele neîncetat/ Vicenția care leagă bobul de nisip/ de bobul de stea/ Vicenția care simte cum florile/ de crin îi cresc în carne/ și ea le numără cu greu,/ doar cât mai poate îndura/ superba naștere a crinilor/ în carnea sa/ bolborosind rostirea primăverii./ Eu o zăresc în scânteierea clipei/ pe Vicenția, și toate cuvintele mele de diamante/ se călugăresc”. (*Alter-ego cu flori galbene*)

Unele imagini diafane deși ascund discret camuflată, prezența morții, au ceva din puritatea universului Magdei Isanos: „Într-o dimineață m-am trezit cu trupul de argint,/ totul strălucea și n-am mai zărit soarele,/ am strigat, dar nimeni nu a venit/ ca să-mi ajute să port prin iarba înaltă/ minunea ochilor și oscioarele.../ Apoi a început să cadă ninsoarea luminii/ și văzduhul clănțănea ușor,/ mă chemau în grădina crinii,/ păsări albe își aprinseră în ceruri zborul lor,/ toate orologiile căzuseră, prin fântâna trupului meu,/ în vraja încremenirii -/ se oprise o secundă de argint,/ răstăcită în marginea firii.” (*Revelație târzie*) Aici, ca și multe alte poeme, moartea nu sperie, ci are ceva suav, de icoană care deși e ușor prăfuită de timp, e picată în culorile unui maestru rafinat, trăitor zi de zi în prezența morții care îi dezvăluie doar lui secretele prin care se poate apropia de oameni fără teamă: „Se apropie noaptea cea mai lungă/ punând pași de felină/ sub o mie de văluri/ și-mi numără oasele/ și-mi numără zilele/ pe când lumina tâmpelor mele/ orbește lumea/ (...) Pe nesimțite,/ se apropie cucuveaua numită/ clopoțelul lui Dumnezeu/ și-mi ciugulește fără grabă/ sufletul înfrigorat căzut/ în prăpastia nopții./ Îngerul tace, eu abia mai murmur: /Amin, amin...” (*Clopoțelul lui Dumnezeu*). Am citat din acest poem deoarece, pe lângă sugestia morții, întâlnită și în multe alte poeme, am găsit aici o disociere a celor două ipostaze, cea vremelnică, materială, și cea eternă, spirituală, atât de frumos numită în versul „lumina tâmpelor mele orbește lumea”, proclamând victoria spiritului asupra materiei.

Poemul intitulat atât de inspirat „*Cu plânsul în raniță*” ar putea fi considerat un fel de poem-ramă, o introducere a întregului univers poetic în perspectiva condiției umane și a condiției poetice în viziunea autoare: poeta este asemenea soldatului tânăr care duce plânsul lumii în raniță și care astfel, salvează lumea prin sacrificiul său. Singurătatea, refugiul în vis, cu, sau fără speranța însoțirii cu îngerul ocrotitor, căutarea fără sorți de izbândă a fericirii, insomniile fertile pe tărâm artistic, invocarea sorei gemene, sunt toate sacrificii pe care doar Poetul le poate trăi convertindu-le în Poezie, așa cum demonstrează lectura acestui volum de versuri al poetei Vicenția Vara. Lectura și relectura

acestor poeme dezvăluie un univers poetic atât de bine structurat încât rămâi cu speranța și dorința altor cărți de poezie la fel de bine realizate.

Oana DUȚAN

a. g. secară -
poetul clasic
întru modernism

Literatura lui A. G. Secară, dincolo de excepționalul talent incisiv, măiestrit mai ales întru critica de întâmpinare - meșteșug deloc la îndemna oricui, mai ales când ai de dat piept cu orgolii - respiră o poetică pură, în care predomină toate „tertipurile” poeziei moderniste, făcându-l pe autor un clasic al modernismului și post modernismului „încă din viață”. Dotat cu o subtilitate a trăirilor poetice, literatura acestuia se lasă profund amprentată de o debordare intelectuală specifică modernului *homo universalis*. Cu flash-uri din poezia anglo-americană a secolului al XX-lea (trimiterile la Whitman sunt mai mult decât indirecte, poetul mărturisindu-și simpatiile literare) și cu ordinea trasată în poezia românească de latura filosofică a nemților, pe linia diacronică Eminescu-Nichita Stănescu, trecând peste Kant, Schopenhauer și ajungând la Kirkegaard, Balotă, T. S. Eliot, poezia lui A. G. Secară se raportează la un interval de cvintă (nu vă imaginați o geografie pentagonală a poeziei!), de poezia lui Nichita Stănescu: „kantian/ aducându-ți aminte/ kirkegaardian/ de jurnalul seducătorului/ houllebecqian/ visând/ la nemuriri de piele, carne,/ sânge, semințe”... sau „mareșalii borges, eminescu, homer shakespeare/ cu armatele lor de cuvinte și imagini/ eu cu cuba mea/ cât un deget/ jucându-mă de-a partizanii/ cu poezia armatelor demnilor înaintași/ fidel castro nu m-a visat cred vreodată... sau „despărțirea de t. s. eliot e simplă/ marea problemă e memoria/ memoria este ispita retrăirii/ înțelegerii celui-lalt/ și Dumnezeu este suma lacrimilor/ care n-au nici un rost. Numai și aceste câteva spicuri fac din poezia-intertext a lui Secară o emblema a criticii poetice și a conștientizării acesteia până la sublimul manifestat inconștient. Dar nici intratextul nu-i este străin poetului, făcând nu numai aluzii autoironizate la propria creație, ci monologând întru intratext, relevă cititorului că: „în unele clipe a. g. secară scriind, era chiar fericit/ adică se simțea entuziasmat, plin de orice,/ poate chiar și de sine - /iar gândurile îl purtau prin viața sa/ cât pot cuprinde gândurile dintr-o viață/ când se scrie literatură și de dragul literaturii” sau „ei, da, a. g. trăiește acum în concubinaj cu poezia/ și nu vrea să-i dea papucii (morocănoși, cu ursuleți, / (dăruieți de mama/ caliopea)/ n-a fost în viața lui îndeajuns de hotărât/ decât o dată/ și atunci n-a murit nimeni/ nici vreun ștrumpf, sau vreun spiriduș, dar au fost niște lacrimi/ care au sărat o pizza și o omletă/ deja digerate/ (dar neconsumate)”.

Citindu-l pe A. G. Secară trăiești tot timpul cu impresia că metafora simbolică încărcată de sensuri a poetului - emblema optzecistă - își dezbracă kimonourile semantice întru nuditatea simplității. Departe de a fi banală, această simplitate, (lipsită din păcate de muzicalitatea ritmică, dar îmbogățită de armonia versului alb), strigă cu puterea fonemelor limbii române profunzimea hai-ku-urilor. Pare că poezia lui A.G. Secară e un amalgam de două, trei hai-ku-uri, cu înțelesuri proprii, din a căror diversitate se naș-

te sensul global. Preferând o expresie accesibilă tuturor: „boala grea pe canale în carnaval/ viața-ți zâmbește de dincolo de mine/ ploaia șade pe visuri ca fusta/ pe statuia necunoscutei ce mi-a zâmbit și a murit/ eu, gondolier orb ne-crezând/ cum trebuie/ în frumusețea trandafirilor/ din paradis umilit/ mă întorc iarăși pe partea cealaltă... necum savantă”, dar profund filosofică și încărcată de intertextualitate așa cum ni-l relevă poemul *moby pink și inocența* sau trimiterile la marea literatură rusă: „poezia mea - doar un șoricel / ascunzându-se de râsul lumii/ ea nu râde/ despre ea Dostoievski/ nu ar fi putut spune că-i cunoaște sufletul.” (he, hei, câtă literatură dospește în „lanul minții” lui Secară!), poezia Domniei Sale șade „de veghe în lanul” literaturii române contemporane.

Sensibilitatea lui A. G. Secară e tipic masculină, lipsită de ipocrizia edulcorației poetului făcut din literatura altora, născută din empatie și nu din pastişare. Marca dominantă a acestui tip de sensibilitate este inteligența, măsura și cumpătarea. Fiecare poezie rafinează o trăire măsurată, însă profundă, reținută în expresii simple, clasice, comune, ce dezvoltă însă poezie din asocieri și îmbinări neașteptate. Deși ușoare ca lectură, versurile lui A. G. Secară scot spiritul din toropeală, îl alertează la interpretări multiple, cel mai adesea relevate prin împărțirea aceluiași lecturi subsidiare. Această marcă de intertextualitate cu *magna litera mundi*, impune calitate și superioritate versurilor, dând o aură de intelectualism profund și rasat, înclinând balanța în favoarea maturizării versului poetului. Apar astfel trimiterile directe la toți confrății întru litere care i-au marcat spiritul atât de profund și indirecte, regăsibile în toată sensibilitatea-i poetică.

Însă nimic nu caracterizează mai bine poezia lui Secară decât obsesia pentru cuvânt, pentru „tăcerea asurzitoare” (Andrei Vremir) a acestuia și pentru (poli)valențele sale semantice. Dus pe culmile gloriei versificației (chiar și în rimă albă!), „cuvântul” își găsește loc în rândurile poeziei lui Secară cu o obsedantă cadență, reamintind (pentru a câta oară oare?) puterea de creație și înfăptuire a verbului. Astfel, pentru Secară, pâinea poetului este „viața noastră cea de toate cuvintele”, la fel cum se manifestă torturant energia creată în foneme închegate - cuvintele: „cuvintele/ne grăbesc/se grăbesc/întotdeauna/cuvintele ne pot rătăci de noi/ repede/ dacă nu le respectăm/ libertatea de a fi altceva decât noi. Și tot cuvântul aduce libertatea: „fiți libere cuvintelor/ părăsiți acest poem/ fără poveste gândurilor sale/ fără iubirile sale ratate/ lăsați poetul fără mine/ lăsați-l fără inspirația de mucava/ să vedem (de) ce este într-adevăr pustia asta de viață... Sau: „tu, cuvânt/ născând cuvânt după cuvânt/ mereu altul, în ciuda asemănării/ dintre mine și mine/ dintre Dumnezeu și Dumnezeu”

Departe de a mai fi un anonim în spațiul literar românesc, a. g. secară se individualizează cu puterea brétoniană a supraréalismului, pedalând în acorduri moderniste pe energia ficțiunii înmagazinate în „leagănul Poeziei”, „care te duce încolo/ și te aduce înapoi/ între seninătatea uitării de sine/ și zvârcolirea amintirii de tine/ între foame și blânda lăcomie de a fi/ între adormire și lenea dulce de dinainte de a te trezi/ între plăcere și durere/ între cuvânt și necuvânt”...

(Urmare din pag. 18)

Octavian MIHALCEA

MINIMALISME GREU DE UITAT

Volumul lui **Ciprian Măceșaru, Roșu pentru pietoni** (Editura CHARMIDES, Bistrița, 2012), ilustrează momente înfrigurate, așteptări mereu nerăbdătoare în vederea marii întâlniri cu starea lirică, acolo unde simplitatea orientează fundamental traseele. Inevitabil, viața participă la elaborarea acestor versuri, experiențele-limită fiind supuse unor redimensionări estetice. Aici găsim cam toate caracteristicile ființei poetului, mai mult sau mai puțin dezirabile, actuale sau de mult lăsate în urmă: *pe stradă treceau picioarele/ sophiei loren, apoi sânii ei,/ gâtul, ceva mai târziu ochii,/ ca niște bucăți dintr-un adevăr/ mult mai simplu decât tot ce mi/ închipuisem până atunci/ despre viață./ nu mai eram poetul-vodcă,/ nu mai eram poetul-moarte,/ de-acum eram poetul-sophia loren./ am fugit până la tine/ mai repede decât orice tramvai,/ autobuz sau metrou,/ te-am găsit aruncând/ pieile pe care le lăsasem în urmă,/ pieile mele vechi, de poet-drac./ mi-ai zâmbit și ai plâns,/ te-ai adâncit în brațele mele/ și a fost bine, și a fost prima oară.*

Ciprian Măceșaru „fotografiază” diverse ipostaze accentuat legate de existență, spre a extrage apoi substanța fiecărui pas făcut. Tonul confesiv se apropie mult de frusta notație jurnalieră. Iubirea pune în valoare autenticitatea poeziilor, mereu răspunzătoare pentru toate închișturile și, ulterior, revitalizările. Persistă misterul femeii din cealaltă cameră, pe care amorul o învăluie ardent. Minimalismul formal propus de autor poate atinge și asemenea teritorii evanescente: *inimile noastre despica valuri,/ își recăpătaseră glasul./ tremurând ca niște vitralii,/ piepturile noastre se atingeau cu disperare,/ ca pentru ultima oară.*

Plecările și revenirile par a sta sub pecetea inițiativă a unor experiențe nesupuse uitării. Îndeplinirea acestui mereu inedit ritual pasional parcurge etape esențiale, împreună cu multiplele transfigurări ce marchează tot ceea ce poate înconjura perechea de îndrăgostiți. Este subliniată inconștienta fermecătoare proprie tinereții, fiind posibilă inclusiv abordarea „*la lăgère*” a temei morții: *eram tânăr/ și-mi convenea/ să vorbesc despre moarte./ fericit, rupeam foile din calendar,/ nu aveam habar despre mine./ de unde să știu/ că fericirea se pierde devreme/ și se-nțelege târziu?/ îi furam morții bicicleta/ și pedalam îndrăcit/ până sărea lanțul.*

După cum poetul deja știe, „*fugit irremediabile tempus*”, de aici anumite atitudini modificate cu aerul unei înțelegeri ce, totuși, nu ar refuza o iluzorie întoarcere în timp. Cu sinceritate, interiorul dă la iveală incontestabile scenarii autoironice: *în memoria mea/ se nasc cele mai frumoase/ adevăruri./ în memoria mea/ sunt bărbatul cu șapte capete,/ bărbatul care scuipă foc/ și e imprimat pe tricourile gagiciilor./ în memoria mea/ nu am zâmbet de șoricel/ și nici nu îmi tremură glasul.*

Periodic, febrile interogații dau discursului poetic o considerabilă anvergură existențială. Totul pe un salvator ton ludic. Proiecția onirică a imaculatului Nord și concentrarea versului nasc imagini remarcabile: *lângă mine/ doarme femeia din nord./ pun capul pe spatele ei./ prin ziduri scurmă gândacii zilei de mâine,/*

zgomotul lor e tot mai puternic./ mângâi spatele alb al femeii,/ spatele frumos și impunător ca un aisberg./ mângâi gâtul ei ca o autostradă/ ce se aruncă în soare./ somnoroasă, nordica îmi spune ceva/ în limba ei imposibilă./ de mâine, răpus de nostalgie,/ îmi voi lua nopțile și voi trăi numai ziua.

Se acreditează ideea că o mereu altă existență ar putea să ia locul celei actuale, alungând fricile. Complexitatea lumii, amestec de extaz și suferință, urmează nebănuite trasee labirintice demne de a fi reamintite în momentele limită, atunci când peste pahar și inimă se lasă o cortină eterică. Vodca unsuroasă ca un ochi de drac însoțește abisurile ce nu întârzie să apară, cu nebănuite intensități flagelante atacând regiuni sufletești odată senine. Condiția poetică e singulară, așadar, „ceilalți” se situează într-o exterioritate indiferentă. Iubirile au loc în zodia dualității, ca semnele unei configurații asumate ce pot aluneca oricând pe o linie sinuoasă, greu de stăpânit: *îmi/ umplu/ buzunarele/ hainei/ cu bucățele/ de sfoară./ ajung acasă,/ pun haina pe jos,/ în mijlocul camerei,/ apoi mă culc pe ea,/ încovrigat ca un câine./ visez,/ o noapte întreagă,/ corpul tău viu./ mirosul/ încheieturilor tale/ răzbate prin haină.*

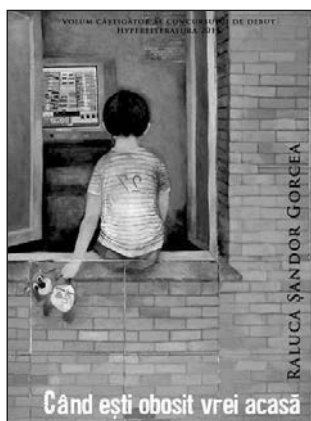
Treptat, circumstanțele negative devin preponderente. Ultragierile fac parte din natura umană. Supusă multiplelor amenințări, interioritatea lansează acest veritabil edict regenerativ: *să împletești malul cu apa,/ să mergi până dincolo de lanul putrezit,/ să-i lași pe copiii din mlaștini/ să cânte despre lumina din ei,/ să împletești viața cu moartea,/ să întinzi mâna, să o pui stavilă,/ să ascuți spovedania ce se ridică la orizont,/ ca un abur, din gâtleejul umed al lumii,/ să fii om, să ieși dintre ceilalți.*

Demersul în vederea atingerii propriei împliniri va trebui internalizat cu asiduitate, pentru a nu declanșa deja binecunoscutele reacții ale celorlalți. În concluzie, *nu ai voie să strigi,/ riști să stârnești/ avalanșa./ nu încerca/ să convingi pe cineva/ că fericirea ta/ chiar există.*

Deasemenea, din opacitatea transcendenței derivă hiatusuri repetate, maculări în ritm cotidian. Statutul idealului e desprins de mundaneitate, acolo unde amalgamările urmează legi atât de imprevizibile proprii adâncirii în oglinzi mișcătoare. „Politica” lui Ciprian Măceșaru va fi cea a următorului pas, toate posibilele consecințe fiind asumate. Totuși mai sunt și vor mai fi fragmente stabile într-un areal centrifug aproape generalizat. Iată o incontestabilă certitudine: *numai inima îmi spune că e cu mine,/ o aud clipă de clipă străduindu-se/ să-mi transmită ceva important.*

Mihai LOVIN CAȘOCA

Cântec pentru o călătorie lungă

Raluca Șandor Gorcea, profesoară de engleză la liceului Al. I. Cuza din Ploiești a publicat, în septembrie 2012, la Editura Herg Benet, volumul de versuri **Când ești obosit vrei acasă**, premiat la concursul organizat de Hyperliteratura, în 2011 pentru debut editorial.

Cartea a fost, în general, bine primită, Răzvan Tupa descifrând în versurile acesteia: „*aventurile unei voci care trebuie să treacă peste dificultățile ridicate de ceea ce, de obicei, numim talent.*”

Este adevărat că un cronicar-poet-editor-etc, o acuză pe autoare de: „*sensibilitate și sinceritate, cei doi mari dușmani ai poeziei adevărate*” (sic!). Cum însă poeziile celui în cauză se cam dau de-a dura pe zgura unui postmodernism obosit, rămânem de partea sincerității poetei, care mărturisește: „*Am trăit și eu cu ai mei printre ceilalți. Nu am biografie literară, am doar biografie. Din pricina asta s-a întâmplat să scriu, uneori. Mai bine, mai rău, oricum, s-a tot întâmplat. De-abia când nu se întâmpla era cu adevărat rău. Ca și cum ai sta așa cu o boală și ai aștepta să îți treacă de la sine.*”

Sigur, după ce ai constatat că: „*viața începe de fapt/ când te urci prima oară pe bicicletă/ și agăți zmeul de ghidon/ apoi muști dintr-un măr / și sar schije de lumină și iarbă*”, o asemenea iluzie (a renunțării) nu are nici o șansă: boala poeziei este incurabilă, chiar dacă: „*tu rămâi / ghemuit în burta luminii bătrâne*”, și doar taci cuvintele sau le urli pe dinăuntru.

Joaca-jocului (recursul la copilărie) devine, în acest caz, un drept de a zbura peste munții înalți ai realității, cu aripi de hârtie creponată:

„*Îți amintești, Ioana/ mâncam șarlotă la cornet din stația lui 5/ aerul era un autobuz de vanilie traversându-ne leneș gura/ aveam cheile atârinate la gât o lălăiam pe stradă/ râsul nostru mușca din lume ca dintr-o tabletă de glucoză/ (...) mai știi serile de duminică miroseau a șampon de urzică și a oțet/ era mirosul tristeții/ și peste tot se deschideau geamuri/ și eram cu toții chemați acasă/ știi ioana / aș vrea azi să mă cheme acasă / din nou/ și tu nu te-ai supăra dacă aș pleca/ fără să mai stau măcar/ 5 minute și gata*” (**pe vremea când lângă blocul nostru zburau o grămadă de fluturi**)

Expansiunea universului este proiectată astfel nu de la explozia nimicului inițial, nu de Big Bang-ul violent, ci de la privirea prin „oceanul întors”, de la blândețea tristă a lui odată ca niciodată: „*Leu.../ un câine mare, când trecea pe trotuar umbra lui ajungea până la noi la etajul 1/ vara era cel mai bine/ umbra lui era răcoroasă ca și cum ai fi stat sub un nuc/ sau așa credeam (...) era un câine deștept/ l-au otrăvit când apucase deja să ne iubească atât cât să încapă într-o poveste/ Leu încă să înfășurat peste blocul nostru/ (...) Oamenii îi spun cer dar noi știm mai bine*” (**Un vis în care eram un câine din ață mov**)

Orașul se recompune și el din fotografii de album, lăsând în spatele colajelor spațiile albe ale unui acum inevitabil: „*imaginam oameni aruncându-se de pe uzine/ agățați de mii de baloane cu heliu/ ținându-și strâns servietele/ așa se întorcea fiecare/ acasă/ tata adusesese o ciocolată în foiță de aur/ a desfăcut-o încet și ne-am învelit în ea cu toții / ca într-un soare de toamnă/ seara/ un om în alb a deschis gura/ gura lui era un joben roșu de unde ieșeau săbii/ în care erau înfipite inimi - încă băteau în aer/ nu mai era aer/ pe fața mamei soarele se spărgea fără zgomot/ mi-am acoperit urechile/ era liniște ca într-o inimă*” (**Lumea când pleacă fără să îmi spună cine sunt eu**).

(Continuare în pag. 20)

(Urmare din pag. 19)

VITRINA CU CĂRȚI

Sigur, există, în poezia Ralucăi Șandor Gorcea, și gust de *bomboane*, ce par prea dulci pentru cine nu vrea să vadă cât de sticloase sunt sau cum se transformă ele în bube (dureros de dulci) în fața cărora prezentul (clipă mereu rămasă în urmă), nu are imunitate: „*erau lucruri simple/ mirosul de săpun și fier de călcat în-cins/ soarele de toamnă ca o vulpe sărind/ pe acoperișuri,/ pe blocuri, până în balconul nostru/ înfășurându-se moale în jurul lumii,/ erau Mama și Tata/ atât de înalți decupând aerul bucătărie/ și privirea mea se ridica în/ zepelinul auriu al luminii dintre ei(...)/ erau lucruri simple/ hai/ acasă*” (**Când ești obosit vrei acasă**);

Sau: „*dintr-o dată frigul/ se umple de mandarine/ un sac transparent (...)/ vom intra în el/ ca într-o cameră/ în același timp// ținându-ne de mână// shhhh/ în liniștea de sub părul tău/ întinericul cântă*” (**minutul Lumière**).

E suficient acel banal „*hai acasă!*” sau degetul lui „*shhhh*” dus spre buze, pentru ca ieri să fure ceva din azi și amintirea să se acutizeze.

După părerea noastră simplitatea... complicată a metaforelor („*mama spală ceașca la robinet/ pe deasupra trece o pasăre roșie/ ca un bandaj*” (**Înainte de micul dejun, încerc să cred lucruri imposibile**), ușurința de a sări cu-vintele, ca la șotron, din undeva în altundeva și, mai ales, vibrația sărată, de ocean, presimțită într-o lacrimă, sunt tot atâtea motive pentru un cântec pentru o călătorie lungă spre altundeva: „*adun măceșe în pumn sunt reci/ și netede ca niște ciocuri de pui/ deasupra cerul curge repede/ o apă care se varsă peste noi dintr-odată/ cu tot cu păsări/ mai mari mai mici/ oamenii spun că ninge/ și ninge/ vor aprinde becuri colorate între blocuri/ mama va aduce în haină ceața/ până pe hol/ și va zâmbi// ne strângem toți într-o cameră/ și se face/ cald/ (...) tata își ține obrazul/ aproape de aparatul de radio/ acolo stă vocea/ americii/ și/ america are vocea șoptită a tatei/ în care te legeni/ și apoi ajungi/ altundeva...*”

Ion ROȘIORU

Un roman
cu miză etică

Prozatorul **Dumitru Dănăilă** își ancorează și acest roman - e vorba de **Rătăcit printre milionari** (Editgraph, Buzău, 2013) - în realitatea imediată, tema cărții fiind una de stringentă actualitate și anume aceea a banilor și a cunoscutei lor atotputernicii cel mai adesea nefaste și devastatoare. Numai că protagoniștii cărții aci în discuție reușesc să se mențină departe de forța dehumanizatoare pe care ochiul dracului o exercită, de regulă, asupra celor slabi de înger. Romanierul are forța necesară să se abată de la cunoscutul scenariu balzacian, sau, spre a nu merge prea departe de meridianele literare românești, de cel slavician și de a demonstra că omul poate rămâne senin și netulburat în fața averii căzute din senin pe capul lui și căreia nu e nevoie să-i devină în chip inevitabil rob.

Tiberiu Bănucu e, la demarajul narațiunii, un proaspăt pensionar care ține cu orice preț să-și vadă îndeplinit un vis nutrit din cea mai fragedă copilărie și anume acela de a vedea cu ochii săi Parisul. Face economii și atunci când se ivește o oportunitate pleacă în excursia pe care o fostă elevă a sa, Zoica Tohăneanu, o

organizează în Orașul-Lumină. O dată ajuns acolo, lucrurile iau o turnură neașteptată. Cel care ani în șir a predat istoria se pomenește că intră, dintr-un exces de conștiință, în istorie, de data aceasta ca actant. Deși cardiac, într-o seară când iese să se plimbe *per pedes* în jurul hotelului în care românii fuseseră cazați, face un efort extraordinar să scoată un accidentat dintr-o mașină grav avariata într-un accident rutier. Drept care își pierde cunoștința și se trezește într-un spital unde rămâne mai multe săptămâni. Se întoarce în țară nu cu gândul că voiajul vieții sale a fost ratat, ci cu conștiința împăcată că a făcut exact ceea ce trebuia atunci când îl salvase pe misteriosul parizian în jurul căruia se urzise, parcă într-un chip concertat, un adevărat complot al tăcerii. Nici o clipă nu-i trecuse și nu-i trecea prin cap că ar fi putut fi recompensat pentru gestul său. Timpul avea însă să demonstreze că lucrurile stăteau cu totul altfel. Revenit în orașul său de provincie și la tabieturile sale de fost om al automatismelor cotidiene (casă, școală, arhive, plimbări de întreținere prin cartier, cultivarea relațiilor platonice cu o fostă și devotată colegă de serviciu, convorbiri telefonice cu copiii acum la casele lor etc.), domnul Bănucu este contactat, prin intermediul unui translator, de avocatul celui pe care, prin intervenția sa promptă îl salvase din ghiarele morții iminente preconizate printr-un atentat de tip mafiot. Urmarea acestor tratative *diplomatice* este că sexagenarul valah se trezește proiectat în lumea milionarilor în euro. Se gândește cu groază, frământările și tribulațiile sale psihice fiind dintre cele stresante și deloc puține, că noua ipostază financiară îi va schimba radical viața tihnită și cumpătată de până atunci, „liniștea colibei”, cum ar spune Slavici, urmând să fie totalmente spulberată. Cere chiar o săptămână de păsuire înainte de se decide să accepte uriașa și secreta recompensă bănească pe care Alain, un mare și recunoscut om de afaceri, patron al unei prospere clinici medicale, printre altele, i-o propune și pe care ar refuza-o cu plăcere dacă Iosefina, prietena sa mult mai practică și mai cu picioarele pe pământ, nu l-ar sfătui s-o accepte și s-o redirecționeze spre și în scopuri umanitare dintre cele mai nobile. Prioritate au, în acest sens, descendenții direcți cu inerentele lor probleme de ordin pecuniar ca mai toți românii ce traversează interminabila tranziție generată de Evenimentele din Decembrie. Celor doi copii, Sorin și Antoneta, ambii bancheri (adică funcționari la niște bănci din capitală), le e cumpărată o vilă somptuoasă, cu intrări separate, mașini mai arătoase și le sunt înmânate sume de bani ce urmează să fie investite în afaceri personale.

Aproape inexplicabil, i se cumpără o locuință și fostei soții a lui Tiberiu Bănucu, cea care îl părăsise cu decenii în urmă și se stabilise în Canada unde, o dată aventura consumată, capricioasa Cerasela s-a pomenit singură și condamnată să-și trăiască restul de viață într-un scaun cu roțile și la cheremul unei însoțitoare românce, Mirela Șerban. E renovată, după ultimul strigăt arhitectonic, casa părintească și transformată într-un adevărat conac. Milionarul își vede împlinit și un vis umanist mai vechi: tipărirea unei cărți pe care își adună numele, cum ar spune Arghezi, și în care își ordonează articolele despre istoria urbei unde-și derulase apostolatul și-și câștigase simpatia a sute de elevi ce-l gratulează, ca de altfel și membrii familiei, cu porecla admirativă de Dacu. Cartea e dedicată Iosefinei care e răsfățată de autor cu apelativul Clio. Cu prilejul pensionării Iosefinei, cei doi donează o sumă respectabilă de bani școlii în care activaseră ca profesori pen-

tru care meseria jucase un rol prin excelență terapeutic, adică îi ajutase să-și țină la distanță singurătățile pe care se străduiau, cum glumește el, să le pună alături și pe care, în cele din urmă, le topesc într-unul și-același creuzet matrimonial. Nu sunt respinși nici străinii care, simțindu-l îmbogățit peste noapte, fac apel la ajutorul lui... nerambursabil: o doamnă care riscă să fie aruncată în stradă de Banca la care nu-și mai putea achita ratele, ghida turistică al cărei băiețel risca să-și piardă vederea dacă nu era operat de urgență într-o costisitoare clinică oftalmologică din străinătate și așa mai departe. Toate aceste fapte caritabile se înscriu într-o tradiție creștinească bine conturată și onorată la români: mulți dintre cei care au descoperit vreo comoară au ridicat cruci și troițe pe la răspântii de drumuri rele, au săpat fântâni, au înzestrat orfani ori au înălțat biserici întru pomenire.

Totuși, pe domnul Bănucu, căsătorit între timp cu Iosefina, continuă să-l obsedeze ideea că banii obținuți altfel decât prin muncă onestă ar vehicula un blestem vectorizat spre și asupra urmașilor. Trama narativă e ingredientată și cu astfel de semne. Astfel, Sorin (Ninel), căzut subit în patima alcoolului, e la un pas de a se despărți de Despina sub pretext că aceasta a devenit supraponderală și de a se căsători cu Felicia, asistenta medicală blondă și materialistă până-n vârful unghiilor ei de panteră hămesită. Antoneta Bodulan se îmbolnăvește grav de rinichi și se află la un pas de disconfortul fără sfârșit al dializei. Norocul ei va veni din partea generoasei mame adoptive care-i va dona, dovedindu-se compatibil, un rinichi salvator. Frumos și ingenios mod de a contribui la *re-nașterea* ficei pe care n-a avut-o altminteri niciodată! Despina, prin tratament adecvat, dar și ca urmare a unei voințe de fier, își va recăpăta și ea suplețea de odinioară, așa cum îi stă bine unei soții de proprietar de hotel proaspăt achiziționat și renovat pe litoralul românesc. Și nici visul lui Tiberiu Bănucu, umanistul care n-a abdicat niciodată de la principiile sale morale, n-a rămas unul definitiv și irevocabil clasat: „Cear putea să fie mai important pentru profesor decât să reia călătoria pariziană la care a visat toată viața? Nimic. Nici banii căzuți parcă din cer, care l-au așezat printre oamenii avuți, nici cartea lui, mai strălucitoare și mai de preț decât banii, nici căsătoria cu Iosefina, care l-a mântuit de suferințe și l-a înălțat sufletește. Nimic nu e mai important decât vizita la Paris. Și totuși ezită să spună da. Se teme că iar i se va întâmpla ceva rău, ca în vizita din iarnă, întreruptă brutal. Și, mai mult, s-a șubrezit rău de-atunci. Nu e chiar așa. Altceva spunea Alain despre șubreenia lui: „Ți-e teamă că se dărâmă șandramaua? Corpul vreau să zic, în care te-ai instalat de peste șase decenii! Ține ea, șandramaua până la Paris... Când vei veni încoace, o reparăm, facem din ea o construcție solidă, să reziste o mie de ani. Să știi că sunt patronul unui spital renumit. Te dau pe mâna celor mai buni doctori, nici n-o să te mai recunoști, iar frumoasele Parisului or să se dea în vânt după tine!” Frumoasele Parisului sunt pentru profesor muzeele! Ce s-ar mai da în vânt după ele!” (p.81). Din nefericire, această călătorie, respectiv sejurul în Capitala Lumii, e grăbit de un eveniment tragic: moartea subită a providențialului Alain, ca urmare a unui accident cerebral survenit tocmai când ar fi putut să se bucure nestingherit de viață, în cazul în care adevărații milionari ar cunoaște și astfel de clipe de respiro existențial. Tiberiu și Iosefina iau parte la funeraliile binefăcătorului lor și se lasă o vreme călăuziți prin

(Continuare în pag. 21)

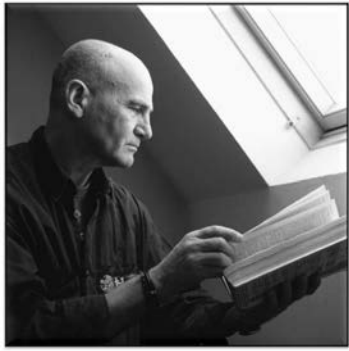
(Urmare din pag. 20)

Un roman cu miză etică

prin muzeele pariziene de văduva Danielle, o ființă nu mai puțin mărinimoasă decât cel ce tocmai s-a mutat în lumea celor drepți. Profesorul român trăiește acum și aici, deși umbrite de dispariția unui prieten, cele mai frumoase clipe din existența sa: „*Dacă n-ar fi cocleala pe care o simte pe suflet de când Alain a plecat spre cele veșnice, ar spune profesorul că pentru el viața a atins apogeul frumosului, a atins deplinul, că n-a fost niciodată așa de captivantă și de intensă cum este în aceste zile când orașul visat din pruncie stă supus la picioarele sale*” (p.86).

Rătăcit printre milionari, roman cu miză etică și structură de basm modern sau de reportaj liric este, totodată, și o meditație, întâlnită și în cărțile precedente ale lui Dumitru Dănilă, despre coeziunea, în sens larg, a familiei tradiționale amenințate de dezagregare și măcinată de inerentele conflicte între generații, precum cel întreținut de Lioara, fiica Antonetei, pe care o preocupă mai mult excursiile cu prietenii la munte decât cartea. Ea visează o meserie din care să câștige enorm și să muncească extrem de puțin, eventual deloc. Romanul poate fi abordat și ca o frumoasă, discretă și platonice poveste de dragoste ce se întâmplă și se împlinește în pragul vârstei a treia, ca urmare a unei lungi și exemplare prietenii. Însă marea miză etică a atât de alertului roman este aceea de izvod întru a nu deveni sclavul banului și cum trebuie privit acesta ca mijloc și nu ca scop al puterii și al ambiției ce-l reduce pe orice îmbogățit ce s-a folosit de diabolice inginerii financiare lipsite de orice scrupul la propria-i carcasă și care nu lasă să-i scape printre degete niciun sfanț pricăjit dacă nu-i și televiziunea prin preajmă să-i nemurească fariseica imagine publică și, mai ales, electorală, somându-l, totodată, pe Dumnezeu să-l noteze în catastifele lui și să țină cont de acete sale de milostenie în cazul în care va ajunge vreodată după gratii.

Alexandru JURCAN

Auschwitz în iulie

O singură dată în viață - nu mai mult!- trebuie văzut locul unde s-a revelat tragic infernul terestru. Am fost prevenit de câțiva prieteni că impactul mă va răvăși multă vreme. Nu am crezut, numai că... așa s-a întâmplat. A trecut deja o săptămână de când am pășit în locurile malefice, dar nopțile mele nu s-au limpezit, lumina întârzie, mai ales că am început să citesc uriașul roman **Binevoitoarele** de **Jonathan Littell** plin de aceleași atrocități.

Da, bine scrie acolo la intrare: „*Cine uită trecutul, riscă să-l re-trăiască*”. Sute de vizitatori stau la coadă, într-o așteptare silențioasă. Bine că vin oamenii și aici, nu numai pe sta-

dioane sau la megaconcerte. Energiile negative te acoperă de la început. Revolta te strânge de gât. Cum a fost posibil? Câți psihopați mai are istoria? Munți de pantofi, lanuri de păr tăiat, jucării orfane - totul într-o simfonie a morții. La Birkenau, mai departe puțin, pătrunde linia ferată în uzina morții. Pământul e răvășit de valurile de cenușă a miilor de morți. O cenușă bântuită de curentul morbid de imagini dezlănțuite. Cărămizi, caniculă, crematorii arogante, spânzurați, teren arid, blestemat. Fâșia de ciment lungă cât spaima, în care se desenează găurile la trinelor mirosind a promiscuitate jalnică...

M-am amintit de atâtea filme pe tema holocaustului (**Alegerea Sofiei, Lista lui Schindler, Pianistul, La vita e bella, Băiatul cu pijamaua în dungii...**), însă impactul realului e altceva, aerul e pătat de aburii scheletelor fantomatice, de speranțe zdrențuite, strigăte sângerânde. Sărma ghimpată, clădiri clonate, praf, căldură, cărămizi murdare...

Oare e goală cutia Pandorei? În Indonezia are succes un bar decorat cu obiecte naziste. Se vorbește de neonazism. Hiroshima nu s-a stins. În Siria mor acum sute de mii de oameni. Mai există înțelepciune? Am învățat suficient lecțiile istoriei?...

Marian DRĂGOMIR

a vorbi

trăiesc într-o lume a vitezei scriu în linie și vorbesc păsărească fără tril și degradez verbul a fi

desigur că fac asta cu familia și cu semnele grafice uzate carne de tocat licențe

dar e mai cinstit să reinstalez fluxul ce depășește clikul și rup tăcerea

culoare

în momentul când Dumnezeu a părăsit creația a rămas un poet care răspunde la întrebare ce este un astru

cu siguranță că în liniștea stelelor el recrează viața și ce spune este vortexuri de putere până la piatra de pe plajă

construiește stâlpi de foc o nebunie ce izbucnește un univers vertical

suntem speranță

iar Dumnezeu este culoarea

pericol

este periculos să uiți locul nașterii să înăbuși vocea celor morți ce se răscoală când te cheamă în vise

este periculos să renunți la hainele cu care te-ai învățat de dragul modei

este periculos să refuzi îngerii în fața cărora mama îngenunchea rugându-se să supraviețuiești în locul unde ai ales să te naști

este periculos să uiți camera rece unde singurătatea ți-a fost alinare

totul este în van

dragă mamă nu pot termina fundația dar o poți învinui pe ana

blândă cum e ea aproape a ucis iubirea pentru corpul uman

doresc totul până ce lepăd sufletul pe pietrele de la râu

facerea

spun că niciodată dar niciodată vorba nu a fost mai slabă

de ce atâta vehemență când știu că poemul se alcătuiește din două materii

buna credință a cititorului sacrificiul mândria demnitatea așa cum martirii sprijineau facerea lui Dumnezeu

și creația derizoriul administrativ pe care îl suportă poetul și știți la capitolul acesta nu am stat niciodată bine

Copacii

există un ritm al copacilor un dans ce curge de când viața a învățat să devină verde

copacii au lucruri pe care luna trebuie să le învețe melodii vechi ca universul șoptite în adn

eu și copacii împărțim drumul spre soare

să știe copacii mai multe despre univers decât cei ce se adăpostesc sub umbra lor

ascultă muzica pomilor este fredonată de sângele meu

Sorin LUCACI

femeia cu părul roșu

femeia cu părul roșu ține în brațe un poem cât o zi de post îl plimbă prin tot orașul îi cumpără haine de firmă

îl dezmiardă îi șoptește vorbe frumoase câteodată îi spune lucruri obscene la auzul cărora ar roșii până și un adult

darmite un poem atât de fragil precum poemul ascuns în poem

pentru ipocriți poezia e un cub de zahăr zice femeia cu părul roșu

pentru inocenți o frânghie cu un nod marinăresc la un capăt pentru cei singuri poezia e un pește uriaș într-un acvariu fără pereți de sticlă

femeia cu părul roșu îi radiografiază inima în care se văd alergând iepuri de câmp

și siluete goale cu părul la fel de roșu și sâni uriași sper că nu mă înșeli cu altele îi spune femeia cu părul roșu

ronțâindu-i lobul urechii stângi

te gândești numai la tâmpenii

de-aia nici nu poți dormi noaptea

dar te asigur că la moartea ta îți voi scrie un epitaf la fel de frumos ca picioarele tale

ARCADE LIRICE

Anișoara Iordache

**LUMEA
LUI GOK**

cântec

corbii au străluciri și frăgezimi de lebede
croncănitul stânjenitor este de-acum
un tril melodios
pentru că
numai în lumea lui gok
oglinzile dezvăluie privirilor perfecțiunea

elefanții au picioare subțiri de gazelă
se pot cățăra chiar în copaci
de urechile mici și gingașe atârnă cercei
pentru că
numai în lumea lui gok
oglinzile dezvăluie privirilor perfecțiunea

cine este această nimfă
ce pășeste dezinvoltă
prin jungla bine dichisită a mall-ului?
ea
a scăpat de coșmaruri
nu-și mai urăște
sânii
picioarele
mersul
a aruncat la gunoi hârtiile de divorț
pentru că
numai în lumea lui gok
oglinzile dezvăluie privirilor perfecțiunea.

vecinul de la parter

praf de rumeguș
chipul frumoasei kiki
cu trandafirul roșu între dinți
este multiplicat la infinit pe pavajul simțirii

să aveți grijă de porci
ni s-a spus
să nu-i stresăți

vâscul doar tulbură melefagul
din apartamentul bețivului de la parter
lumina azurie de la meduzele albastre
pictate pe tavan
răvășește
durerea nevastei
ce mult ar vrea să înceteze
pyrrhiche-ul
scaunele să nu mai fie trântite de pereți
geamurile să nu se mai spargă
ușa să nu mai fie scoasă din țâțâni
copilul să nu mai sară speriat din somn

vecinul de la parter
este un fanatic apărător al drepturilor
rămătorilor

a descoperit
că nu numai undele electromagnetice
dar și vibrațiile sonore de frecvență joasă
pot
tămădui
patrupedele
de
violența gurmandă

fratele mai mare

circuitul a început să pulseze
bacteriile se simțeau stânjenite pe ciupercă -
nu mai aveau intimitate
prin gunoaie se descoperise culoarea
înmiresmatului liliac

așa
ne-am dat seama
că fratele mai mare
stătea la ultimul etaj

nimeni nu ajunsese acolo
ne era îngăduit numai să coborâm

insule de furnici distrugeau tot ce găseau în cale
de aceea
fratele mai mare
avioane făcea din conștiința noastră

ce frumos zburau prin găurile de memorie
de discernământ

Corina PETRESCU

După amiază cu scrumieră

Aș vrea să păstrez această după-amiază
Și cuvintele nerostite și
Gesturile neduse până la capăt
Și străzile fără importanță, alese din mers
Și ura și bucuria și clipele de tăcere
Îmbrăcate în minciună,
De fiecare dată, alta,
De fiecare dată, prima.

Aș vrea să păstrez toate întrebările
cu răspunsuri cu tot,
Chiar și pe cele pe care nu ni le-am pus
vreodată și la care
Atât de așteptatele răspunsuri nu s-au inventat.
(Precum lanterna fără baterie pe butonul căreia
apeși în zadar.)

Noi citeam printre cuvinte și
scormoneam printre gânduri.

Aș vrea să păstrez acest creion invizibil
cu care scriu
Și puntea pe care se revarsă cascada infinită
Direct pe pagina mea.
Aș vrea să păstrez focul și extazul din el.
Aș vrea să mai pot simți magia mângâierii
Și cântecul ei misterios,
Cântec de lebdă rănită.

Dar, întorc o pagină și, odată cu tine,
Toate acestea se transformă în scrum.
Și nici scrumiera de sticlă

Nu mai e la locul ei
Decât o amintire.

Cu mine rămân dorul și o
Nemărginită nostalgie.

Prea târziu

Pe sub ușa ta se stecoară firav
Un rămas-bun al luminii.
Se aud pașii întunericului, grăbit,
Iar rădăcinile copacilor freamătă a nerăbdare.
Îți întinzi brațele spre cer, dar el nu îți răspunde.
Îl cauți cu gest de cerșetor și aproape că
nu se vede.

Rădăcinile copacilor se prind
într-un dans furios...

Ai vrea să pleci, dar destinațiile
Au, toate, biroul de bilete închis
Sau desființat.
Te simți pierdut deși zorii zilei se adună deja
Precum o amintire frumoasă din copilărie.
Adori lumina dimineților și totuși ceva
Te reține în celălalt dans, al întunericului.
Bați la ușă și ea nu se deschide sau
Nici nu ai bătut?

Rătăcești și ți se pare că este prea târziu.
Prea târziu pentru ce?
Puțin prea târziu.

Prea...târziu!

Ceașca noastră cea de toate zilele

Ceașca mea de cafea,
Plină ochi de tulburătoarele imagini
Cu magnolii de sfârșit de iulie,
Se uită la mine, pune întrebări
Și-mi întinde o brichetă,
Aburind trist spre lumânarea pe care
Ar fi trebuit să o aprind.
I-am explicat de atâtea ori că, pentru mine,
Lumânarea, busuiocul mărunț,
nu cel alimentar, tămâia,

Toate înseamnă o înfrângere,
O recunoaștere a imposibilităților
De a ne declara puternici
În fața întunecimii morții.
Nu știm niciodată când
Ne vine rândul și nouă și sperăm,
Până în ultima clipă că
Dumnezeu ne-a dat doar viață și lumină,
Nu și întunericul de dincolo.
În fiecare zi ni se pare că suntem la început,
În fiecare zi ne dorim să rămânem undeva,
pe loc, dar
În fiecare zi distanța se micșorează inevitabil
Iar noi ne bem obișnuita ceașcă de cafea
Fără să știm dacă ne este dat
Să o mai terminăm o dată
(Și încă o dată)
Sau nu.

Răsfoiri

REVISTA REVISTELOR CULTURALE

SPAȚII CULTURALE

(Anul VI, nr. 29, august 2013)

♦ În editorial (Povestea, eterna poveste!), **Daniel Drăgan** reface triada autor - poveste - personaj, din perspectiva unui viitor care a început să vorbească o limbă tot mai străină: „Prin excelență proza este poveste. Și istoria este poveste te. Și

Geneza este tot poveste. Înainte de a zice să se facă lumină, Creatorul știa ce se va întâmpla, știa cum este lumina. Lumina era preexistentă în gând, în poveste. Povestea provoacă gândul, caută și modulează cuvântul. Ea irumpe în toate formele realității, inclusiv în realitatea virtuală, onirică, imaginativă. Povestea este în totul și dintotdeauna, iar naratorul este un produs la intersecția realității cu conștiința umană. (...) Îndeletnicirea de a croșeta texte ca o simplă demonstrație de virtuozitate stilistică se poate salva de superfluu doar în măsura în care vom avea de a face tot cu o poveste, pe care scriitorul o ignoră nenumindu-o astfel, o poveste despre țesătura zadarnică, despre strădania și căutările neobosite ale autorului dornic de înnoire formală care, până la urmă, tot poveste ajunge a fi.”

♦ Ispititoare **Domnișoara Nimeni** (titlul poemului din care se cităm) - **Florentina Loredana Dalian** - povestindu-se în oglindă: „Eu am crescut jumătate/ la țară jumătate la oraș/ n-am învățat fandoseli dar nici/ să zic hai sictir cu toată gura nu știu/ îmi iese un hai sictir așa mai anemic/ din care ei înțeleg doar/ hai/ când și când romanticii îmi mai oferă/ câte o orhidee/ sălbatică/ așa ca mine când/ dau să muște fiarele sau când/ iubesc până la/ nu lacrimi nici vorbă/ și astea s-au cam demodat.../ odată un sculptor mi-a dedicat/ o domnișoară - nu râde -/ o domnișoară care se numea Nimeni (...)// Când și când/ mă întreabă oglinda - tu cine ești/ În fața ei am curaj/ îi răspund hai sictir/ Eu sunt femeia pe care/ bărbații o mai iubesc când și când/ căreia poezii îi mai dedică/ nu versuri nici vorbă/ și sculptorii domnișoare/ și căreia romanticii - doar uneori -/ îi mai oferă orhidee (...)// Adică nimeni/ rostește oglinda/ neîntrebată/ și dând să pleznească/ nu de invidie/ nici vorbă”

♦ Interviu acordat de **Nichita Stănescu** lui **Radu Cârneli**, apărut în august 1982, în **Contemporanul**, este reluat de revista rămniceană, sub semnul celor 80 de ani pe care i-ar fi împlinit, în această primăvară, poetul necuvintelor. Iată un fragment, dintr-un răspuns ce prevestește măreția frigului de sfârșit de secol și de lume: „Poezia nu poate fi decât de dragoste: tristă, disperată, angoasată, împlinită, exuberantă, fericită, este o depășire a noastră - spre chipul uman cu chip uman - a zonei politice, sociale sau religioase. Nu este o reînnoire la specie, fiindcă mitologia a fost izgonirea din rai, istoria izgonire din mitologie, iar politica alienarea din istorie. Poezia care este numai și numai de dragoste, este, fără îndoială, o regăsire a sensurilor fundamentale, o împlânzire a eposului către liric, o reînnoire a nefirescului - ca fiu răstăcitor! - la fires-

cul socotit vatră.”

PAGINI ROMÂNEȘTI ÎN NOUA ZEELANDĂ (Anul IX, nr. 96, iunie 2013)

♦ **Akili**, personajul lui **Cristi Dumitrache** trece, cu pasul și gândul, printr-o superbă câmpie de maci: „Akili (...) era obosit, și-avea în spate o raniță cu de-ale gurii. Mergea uitându-se în urmă, grăbit dar atent să nu strivească acele frumuseți ireale. Nu voia să fie condamnat la plângerea vreunei corole de mac, nici să își rostească iertările prin câmpul inundat de revelații. Oricum, avea să iasă curând de-aici, și-apoi, pe-aici și-e drumul, frate. Nici nu știa de ce îl răscoleau visele de ieri, nici nu se prefăcea că nu le vede. Ochii minții îi alergau spre iedera din răsărit, mintea i se odihnea la umbra ei.... Zărea, cu coada ochiului, culori și cadre de tablou, perforate doar de amiaza fierbinte, răcorite de vreo boare de ploaie, minunându-se în fața potretului divinelor iele.”

♦ **Adrian Irvin Rozei** (Aș dori din piept să-mi scotm inima cu dor cu tot) încearcă - în serialul prezentat de PRNZ - să elucideze o parte din tainele peregrinărilor **inimii Reginei Maria a României**.

Inima reginei a fost înmormântată (în 1938), din ordinul ei, la Balcic. După pierderea Cadrilaterului (1940), inima a fost adusă lângă castelul Bran, a doua reședință a Reginei. În anul 1968, comuniștii au spart cu răngile sarcofagul de marmură și au luat caseta cu inima. Caseta a fost trecută în Tezaurul Istoric, iar inima reginei zace pe undeva, într-o cutie de plastic, în subsolul Muzeului Național de Istorie.

Redăm - din materialul D-lui Adrian Rozei, scurtul fragment în care Prințesa Ileana (fiica cea mică a Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria), arhiducesă de Austria prin căsătorie, descrie dramatica despărțire de relicva aflată, pe atunci, la Bran:

„Înca odată a rămas Mircea să fie singurul păzitor al casei noastre. (Prințul Mircea - n. 13 ianuarie 1913, a murit de febră tifoidă, în 1916, la Bufta. În 1941 a fost reînhumat, la cererea prințesei Ileana, într-o mică capelă la Castelul Bran - n.n.) De data asta inima mamei lui, aflată în stânca de peste valea îngustă, îi ține companie. Am vrut să o luăm cu noi, dar sarcofagul de marmură era atât de bine cimentat în stâncă încât nu am putut nici să-l deschidem, nici să-l mișcăm.

Apoi m-am gândit că poate era dorința mamei ca inima să rămână cu poporul ei, în pietrele și pământul românesc.”

CAFENEUA LITERARĂ

(Anul XI, nr. 126, iulie 2013)

♦ Despre câți dintre actualii diriguitori culturali nu s-ar putea spune, așa cum o face **Gheorghe Grigurcu** (Starea de bine): „E atât de înrudit cu trecutul, încât dorința sa de a-l retrăi pare un incest”

♦ Din răspunsurile la **Ancheta Cafe-nelei** (*Poezia postmodernă*) am reținut trei poziționări (oarecum similare):

„Poezia nu se scrie după manuale. ci manualele după poezie. Etichetele de tipul celor ce definesc poezia din punct de vedere generaționalist, ca devenire istorică, al tipului de scriitură (modernă, postmodernă, minimalistă etc.) au un dublu rezultat. Pe de o parte, împing în față, fără să conteze neapărat criteriile sau valoarea, autori, mai degrabă în grup decât ca individualități, ceea ce nu e tocmai rău într-o epocă de un inflaționalism mortal. Pe de altă parte, își asumă, în schimb, riscul de a îngheși, de-a valma, într-o formulă limitativă, databilă, de subordonare momentului imediat, autori fără un program estetic comun, integralist.” (**Ion Cocora**)

„Suntem în interiorul unui talmeș-balmeș cu pretenții de doctă apreciere și savantă expertiză. Nu știm cum să catalogăm actualitatea dar ne înfigem colții în cadavrele unor evenimente perimate. Vom fi sancționați de timp, nu de istoriile literare, din ce în ce mai ambigue și mai predispuse unor compromisuri financiare tacite.” (**Ștefan Doru Dăncuș**)

„Am primit (pe această temă - n.n.) un electrizant răspuns de la **Nichita Stănescu**: «Americani și Europa Occidentală - de câteva decenii - nu mai au poezie de valoare; poezii americani postmoderni din generația 80, sunt niște onaniști în fața Monei Lisa...!». Dar să nu uităm că este un răspuns dat de un poet (nu de un critic/ istoric/ teoretician literar)... ” (**Ioan Pachia - Tatomirescu**).

♦ **Adrian Dinu Rachieru** realizează o excelentă „fotografie” a personajelor lui Fănuș Neagu (**Fănuș Neagu, un dionisiac?**): „Vicleniile și aromele Levantului, vorbele colorate și metaforele deșirate încropesc biografii fabuloase. Scornind fapte teribile și iubiri nebunești, protagoniștii - cu simțuri parșive, în jubilație - se golesc de gânduri. Personajele («colțuroase») nu agreează masca barocă, jocul duplicitar, metoda «simulării»; dimpotrivă, nu se menajează, dar nici nu se diferențiază. Ele propun un stil, pornit din bucuria de a exista. «A fi năuc e treaba inimii», proclamă astfel de eroi, pendulând între vocația petrecerii și «pragul» fricii. Dezordinea fanteziei alătură notațiilor lirice aluviunile unui „basm enorm», dezvoltat pe latura carnavalescă. Indiferența ce scrie, Fănuș Neagu dă senzația de irealitate. Din textele sale răsare un unic personaj, plin de aiurările Orientului, îngânând povești, nins de «lapovițele de aur» ale toamnei”

♦ **Virgil Diaconu** a fost surprins, din nou, alergând după... vrăbii: „Eu fabric iluzii, eternități pe care/ le fac cadou prietenilor cu diverse ocazii./ Firește, nu am aflat dacă cineva a dat de cireșe./ sau de mâinile prințesei. Sau dacă a auzit/ ciripitul vrăbiilor. Al zăpăcitelor vrăbii./ Încă nu am aflat. Am vreme, moartea este lungă.” (Citat din poemul **Portret cu cireș în brațe**)

(Continuare în pag. 24)

(Urmare din pag. 23)

REVISTA REVISTELOR

ACTUALITATEALITERARĂ

(Anul IV, nr. 32 - 33, iunie - iulie 2013)

♦ **Nicolae Silade** își intitulează editorialul: **Despre lungul drum până la sine însuși**, o confesiune în oglindă a scriitorului lugo-jean: „A fost un drum anevoios, asemeni urcării pe cel mai înalt munte al lumii, o continuă ardere interioară, cu momente de disperare adâncă, dar și cu nebănuite revelații, după care, ajuns în vârf, simți că nu mai urmează decât înălțarea la cer. În acel moment am înțeles că asceza mea abia începe. Și, timp de trei ani și jumătate, am încercat să mă apropiu de propriul eu, de acel impersonal din cuvântul Dumnezeu. La care, pentru a ajunge, trebuie să călătorești cu mintea spre începutul lumii și chiar mai încolo, trebuie să mergi înspre sfârșitul ei și chiar mai departe, pentru a înțelege că «nu există geneză mai mare decât există astăzi, nici apocalipsă mai mare ca acum», cum spunea Walt Whitman. Când însă înțelegi asta, ești deja în afara lumii, ca să nu zic deasupra ei, ești deja în afara timpului și începi să vezi altfel lucrurile, începi să vezi cu adevărat. Dar ești singur sau, cel mult, te simți singur, pentru că «cine mai poate să-ți fortifice singurătatea are încă oameni înlăuntrul său», cum spunea Elitis. Și drumul tău spre tine însuși nu se oprește aici, drumul tău spre tine însuși continuă până când, desprins de cel care ai fost, ajungi la tine, cel care ești.”

♦ „Omul nou” - utopicul și ineptul personaj al trecutului generației mele - a devenit, în zilele de azi, „Omul-proiect” din excelentul poem semnat de **Simona-Grazia Dima**:

„Neterminat, pe-un bulevard înaintând,/ Își ține capul în mâini, uriașul/ cap de mucava pe care apar, înspăimântate, semne./ greieri pe un monitor de camfor -/ din computerul nimănui. Parcă damnat,/ strânge de pe jos/ mucuri de țigări, lipitori,/ mănâncă reclame, afișe,/ mulți îl critică, fiindcă apare întruna la televizor;/ încurcătura a veșnicei tranziții obștești,/ (...) Să fim atenți la el -/ noi suntem el,/ omul-proiect/ cum, modest și nedrept,/ l-am putea numi,/ (...) Ce știți voi despre el, voi, care-l blamați/ pentru capul stângaci, un reziduu/ al tehnicii? El pare că merge,/ în loc de munți îl așteaptă contururile/ de fierăstrău ale orașului, mălul de iluzii.”

♦ Comentând volumul **Memoria la timpul prezent** (Editura TipoMoldova, 2011), semnat de **Constantin Coroiu**, doamna **Magda Ursache** face o interesantă digresiune despre românii, mereu neschimbați, aflați sub vremuri schimbătoare: „Vreți să vedeți cum se îngroapă adevărul epocii staliniste și nu numai? Citiți memoriile lui Brucan, Generația irosită (de el însuși). Și câți nu dețin «memoria» a ce n-a fost, nu s-a întâmplat sau «scornicesc» ce bine se trăia înainte.

Vreți lecția vocației? Deschideți memoriile lui N. Breban, unde veți afla mărturia fabuloasă: «Ce m-aș fi făcut fără literatură»; sau Jurnalul suedez al Gabrielei Melinescu: «poezia încălzește la propriu și la figurat»”.

În acest vertij de singurătăți și inerții manipulate, în lumea noastră de votanți la ur-

nele din eterna Duminică a Orbului, clasa muncitoare nu putea să meargă decât... în Paradis!”

♦ Nuanțată în griurile dintre alb și negru, răspunsurile **Simonei Andrei** (artist fotograf) la interviul realizat de **Ștefan Ciobanu**, dezvoltă câteva peisaje interioare din ceea ce artista numește: „nu studio”, ci „loc de joacă”: Lucrez - mărturisește S.A. „... în alb și negru pentru că, în acel moment, se face liniște. Am nevoie ca zgomotele lumii să rămână undeva în urmă, înfundate. (...) Am nevoie de orizont. Suprapunere de planuri pentru că nimic nu este «doar» așa cum se vede, pentru că sunt o fire duală și îmi place să asectez vizual dualitatea.”

Asta îmi amintește de un bun și regretat prieten, care spunea că nu te vindeci de orbire decât protezându-ți ochii cu lentila de gheață a obiectivului aparatului de fotografiat.

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

(Anul III, nr.7 (22), iulie 2013)

♦ „De ce nu polemizăm?” - se întreabă retoric **Florentin Popescu**, după mai multe reproșuri pe această temă primite la redacție.

„Nu ne-am propus așa ceva, n-ar avea sens s-o facem, de vreme ce nu urmărim publicitatea imediată și de o factură discutabilă. Destul că unele tabloide sunt pline de injurii și vulgarități, de efemeride ce dispar de îndată ce a trecut ziua în care au văzut lumina tiparului. Destul că lumea noastră culturală are numeroase condeie care se bălăcăresc ca la ușa cortului, ca și cum asta le-ar asigura notorietate și gloria, ca să mai venim și noi lângă ei.”

♦ În rubrica **Seniorii literaturii noastre** este prezentat **Constantin Mateescu**, un adept al lumii văzută din interiorul ființei, cu discreție și detașare: „Dar ea (discreția - n.n.) poate fi și un scut de apărare împotriva imposturii și agresivității. După evenimentele din '89, am aflat cu stupefacție câți dintre colegii noștri, oameni de litere, unii dintre ei cu o onorabilitate indiscutabilă, au colaborat cu organele represivității comuniste. Faptul că n-am dus o viață literară „normală”, că nu am frecventat localul doamnei Candrea elogiată astăzi de confrăți la despărțirea de Casa Monteoru, că nu am chefuit cu oamenii redacțiilor și nici cu ai regimului, mi-a adus o groază de dezagremente și piedici, în publicarea volumelor predate editurilor, dar mi-a asigurat, în schimb, spațiul aseptice indispensabil pentru a-mi scrie cărțile în liniște.”

♦ Există însă și un revers al medaliei, pe care îl descoperim în **Viața în fișe de roman**, rubrică semnată de **Vasile Szolga**. Autorul își imaginează că a ajuns într-o lume paralelă, non-conflictuală: „Marele zid Chinezesc nu se construiește: împotriva cui să se apere chinezii? Nu existau cetăți: împotriva cui să construiești cetăți de apărare? dacă toți oamenii erau buni. Nici palate nu erau. O lume de case mici; un fel de colibe. (...) Nu existau nici statui: pentru cine să ridici statui, când toți erau la fel de buni și egali? Opere literare? - nici atât. (...) Era, așadar, o lume paradisiacă, în care trăiau numai sfinți; dar o lume tare plicticoasă. ... Am revenit bucuros în lumea noastră, cu bune și rele, dar o lume a oamenilor...”

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

(Anul III, nr.8 (23), august 2013)

♦ În editorial (**Lipsa de repere. Citiții fără busolă**), **Florentin Popescu** aduce din nou în discuție diferența dintre calitate și cantitate, tot mai evidentă în literatura zilelor noastre: „Cum să te orientezi (ca cititor - n.n.) de vreme ce în mai toate revistele recenziile seamănă una cu alta de parcă ar fi trase la xerox? Peste tot se găsește câte un neica nimeni (dar și câte un neica cineva, uneori - n.n.) să scrie despre un alt neica nimeni în niște termeni atât de elogioși că ți-e jenă să duci lectura până la capăt. (...) Azi se scrie mult, se tipărește mult, dar se și laudă mult, în dreapta și-n stânga. Apar cronici atât de elogioase încât ai crede că autorul recenzat mâine-poimâine va lua indiscutabil Premiul Nobel pentru Literatură, sau, mă rog, dacă nu-l va lua, va fi, în orice caz, în apropierea lui”.

♦ Din grupajul de poezii semnat de **Ileana Mălăncioiu** am ales, pentru sufletul cititorilor, poemul **Păsărea tăiată**: „M-au ascuns bătrânii, după obicei,/ Să nu uit de frica pasării tăiate/ Și ascult prin ușa încuiată/ Cum se tăvălește și se zbate./ Strâmb zăvorul șubrezit de vreme/ Ca să uit ce-am auzit, să scap/ De această zbatere în care/ Trupul mai aleargă fără cap. // Și tresar când ochii, împietriți de groază,/ I se-ntorc pe dos ca să albească/ Și părând că-s boabe de porumb/ Alte păsări vin să-i ciugulească./ Iau cu-o mână capul, cu cealaltă restul/ Și le schimb când mi se pare greu/ Până nu sunt moarte să mai stea legate/ Cel puțin așa, prin trupul meu./ Însă capul moare mai devreme/ Ca și când n-a fost tăiată bine/ Și să nu se zbată trupul singur/ Stau să treacă moartea-n el prin mine.”

SINTAGME LITERARE

(Anul I, nr. 3, august 2013)

♦ Revista editată de **Asociația Culturală „Vatra Dudeșteană”** și finanțată de Consiliul Local Dudeștii Noi este, indiscutabil, mult mai mult decât o revistă rurală; și asta, în primul rând, datorită profesionalismului și trudei scriitorului **Geo Galetaru**, redactorul-șef al publicației.

♦ Monica Rohan scrie o poezie delicată, calmă, aparent senină, în adâncurile căreia „toate rânile s-au făcut dragoste”: „Reverberând în oglinzi spinii-nfloresc/ Zăpada străpunge armura/ Floarea-de-calciu în vârful degetelor/ răsare-n splendoare/ Ochiul trezit absoarbe cuvintele/ Bate lacrima cerului în inima de pământ/ îndelung-însetată...”

„Spectacolul” liric este nu doar consistent, dar și de bună calitate: „suntem contaminați/ de istoria propriei noastre neputințe/ de mesajul necitit al zilei/ hipnoticul ritm al unor tobe/ ne programează respirația interioară/ parfumul roșu al nopții/ urcă în visele neterminate/ în iubirile netrăite încă/ totul se așterne precum zăpada mieilor” (**Ileana Adriana Chidu**); „femeia adormise iar în visul ei eram eu/ iar în mine umbra ta cu mine în brațe/ cu mine ghemuită, abia perceptibilă/ un vis de fetus închega zvonurile” (**Camelia Iuliana Radu**); „telefonul sună/ este mama/ care mă așteaptă de cinci săptămâni/ într-un zepelin/ să-mi dea vestea cea mare/ că nu mai avem niciun vecin și că tata s-a pierdut/ prin casă// în regulă îmi achit datoriile/ de mâine mă mut în altă dimensiune” (**Silvia Bitere**)

Și exemplele ar putea continua.

Proză în concurs

Viorel SAVIN

Precum căderea puiului din cuib

(fragment de roman)

Obosită, sau din neatenție, alunecă pe spate.

Pentru o clipă capul i se scufundă și îi intră un fir de apă caldă în nas. Se înecă și, până realizează că de fapt se afla tot în apa mlaștinii, se zbatu încercând instinctiv să se ridice cât mai sus, tușind în același timp cu putere, pentru a-și elibera căile respiratorii. Când își reveni, realizează că pierduse punctul de sprijin, salvator. Încercă să-l recupereze, tatonând cu picioarele pe sub apă. Probabil că trunchiul de copac, colțul de stâncă sau ce o fi fost lucrul acela de care se sprijinise, se afla pe undeva, foarte aproape de dânsa, dar... nu reușea să-l regăsească. Își impuse să nu intre în panică, deja resimțea oboseala în mușchii brațelor și ai picioarelor, - aceștia răspundeau tot mai greu, acționau tot mai lent la obligația de a menține ritmicitatea efortului de rămânere cu căile respiratorii deasupra apei -, și decise să facă pluta, ca să se odihnească.

Își întinse brațele pe lângă urechi și, făcând din coșul pieptului centrul de greutate, și le echilibră, folosindu-se de portanța apei, cu picioarele.

Rămase nemișcată, plutind pe spate. Respira relaxată. Trebuia doar să aibă grijă să nu adoarmă din nou. La un moment dat observă că cerul întunecat începe să prindă contur la orizont.

„...nu se poate! Cum să se facă ziuă atâta de repede?!...”

Din poziția în care se afla urmărea cu ochii larg deschiși de uimire arcul de lumină ivit la marginea cerului. Plin de mister și, pentru dânsa, de revigorantă speranță, acesta se îngroșa tot mai mult; cucerea ușor, ușor, însă ferm, înaltul; până ce câștigă destulă putere ca să tragă pe boltă și luna.

Lumina rece, dintr-odată în exces după ridicarea lunii peste orizont, arginta mlaștina. Auzi dinspre trestii zgomote scurte, înfundate, scoase de păsări trezite din somn; foșnete de tulpini uscate, freamăte de aripi însoțite de cârâieli nervoase amendate în mod repetat de orăcăituri poruncitor al unui buhai de baltă. Scormonind cu privirea penumbra din direcția căreia venea larma, zări cu coada ochiului la nici trei metri distanță, malul bălții.

Nevenindu-i să creadă că îi fusese mereu atât de aproape se răsuci pe burtă și, temându-se parcă să nu rateze din nou, se aruncă în spre malul salvator cu răsuflarea oprită, bătând voinicește apa cu brațele și picioarele. De cum îl atinse, zgrepțănând cu degetele amorțite în clișă, agățându-se cu ultimele puteri de smocurile de iarbă găsite în cale, se săltă, gâfâind, deasupra.

Ajunsă pe teren solid se târî pe coate, departe de apă.

Când se simți în siguranță, se opri.

Își puse brațele pernă, unul peste celălalt, își sprijini obrazul de ele, oftă adânc și, rămasă în nemișcare pe burtă; începu să plângă tăcut. Era modul cuminte de a accepta înfrângerea ce o invadase.

Nu după mult timp îi dispăru senzația că pământul se leagănă. Se ridică în genunchi, apoi, prinzând curaj, se înălță în picioare și își roti brațele, încercând să și le dezmoștească.

Tălpile îi alunecau în sandalele înnoiroate. Se descălță și, și le șterse frecându-le îndelung de iarbă.

Răcoarea nopții îi era accentuată de cămașa umedă, lipită de sâni, și de pantalonii mulați pe pulpe, mult îngreunați de apă. Se dezbracă. După ce stoarse, răsucind cu putere în mâini chiloții, blugii și cămașa, începu să le scuture în aer, pentru a le usca cât de cât.

Luna lumina până departe, - până aproape de șoseaua pe care, după răsăritul ei, abia de se mai ghiceau farurile mașinilor ce se îndreptau spre oraș. În lumina indiferentă, reflectată din cer ca de ochiul mort al unui pește uriaș, peisajul i se prezenta ireal, ca și cum l-ar fi descoperit într-o oglindă.

Începu să se învârtă în loc, fluturându-și hainele la capetele brațelor, - se simțea ca o pasăre cu aripi bizare, încercând să se desprindă de pământ.

„...numai dacă reușesc să zbor, numai dacă reușesc să zbor...!”

Se rotea din ce în ce mai repede, din ce în ce mai repede...

„...numai dacă reușesc să ies din trupul de carne...!”

Amețea și își simțea mintea rotindu-i-se ca un titirez, trasă mereu în sus...

„...numai astfel mă pot regăsi! Numai astfel voi ști cu siguranță că exist!...”

Își pierdu echilibrul și căzu în genunchi. Privi cu ochi rătăciți în jur. Apoi, își cufundă fața în hainele strânse mototol:

„...de ce fac asta?...”

Își sprijini ghemul cu haine pe pulpele goale și, ridicându-și ochii către fața lunii atinsă de pelagră, strigă:

„...nu, nu sunt nebună!... Și știu că nici tu, vacă galbenă, nu exiști cu adevărat atâta timp cât nici eu nu-mi amintesc cine sunt!... Dar, oare, eu..., cu adevărat, sunt?... Luate-ar dracu’!...”

Iritată fără să-și poată explica de ce, se îmbracă în grabă și o porni pe mijlocul drumului, făcând pași mari și repezi: trebuia să ajungă neapărat în orașul ale cărui lumini se ghiceau în zare. Totul în jur, în lumina rece a lunii era încremenit, ca poleit cu alamă.

Pe măsură ce mergea, hainele jilave se încălzeau pe dânsa, accentuându-i plăcut senzația de vigoare și de sănătate a corpului tânăr.

...La ieșirea din mlaștină drumul cotea puțin spre stânga, pe sub dealul pe coama căruia trecea șoseaua principală, dar se sfârșea pe neașteptate într-o mocirlă îngustă, cu miros fetid, sub crengile elastice ale unor sălcii tinere.

Fără să se piardă cu firea căută ceva cu care să exploreze mărul stătut. Găsi un capăt solid de creangă și, folosindu-l drept sondă și toiag, și călcând cu mare prudență pe trunchiul aproape putred al unei răchite, trecu în partea cealaltă. Aruncă bastonul improvizat și, ieșind dintre sălcii, intră aproape în beznă urcând coasta printre alunii deși, cu crengile întrețesute ca într-o cuvertură, deasupra. După ce ieși din tunelul vegetal în lumina lunii, continuă să escaladeze taluzul abrupt, cu mare dificultate. Aju-

tându-se cu mâinile, ajunse în patru labe între tufișurile de deasupra parapetului. Se ridică în picioare la marginea lui și inspiră adânc, aerul. Nici o clipă nu avu revelația că se afla în locul din care, spre ghinionul lui, Pierre o culesese.

Invadată de bucurie privea în stânga și în dreapta, de-a lungul șoselei: era intens circulată, deci avea toate șansele să găsească pe cineva care să o transporte până în oraș.

Coborî taluzul până la marginea asfaltului, trecând prin șanțul puternic marcat de urmele unui incendiu violent.

„...mașina vreunui tâmpit de șofer o fi luat foc...!”

Își răsfirea părul pe umeri - i se uscase -, își băgă cămașa deja uscată și ea, în blugi și, aducându-și aminte că era a lui Pierre, și-o netezi pe șolduri, strâmbând din nas.

„...trebuie să scap urgent de ea!” își zise, după care începu să facă semne mașinilor care mergeau spre oraș.

În pofida așteptărilor, mașinile treceau în viteză pe lângă dânsa fără să oprească. Un șofer cretin făcu o glumă, prefăcându-se că era gata, gata să o lovească. Fu nevoită să sară în șanț, în mijlocul uriașei pete de funingine rămasă de la incendiul care avusese loc nu demult, acolo. Înciudată, își ridică degetul mijlociu în urma lui.

După ce urcă din șanț pe marginea șoselei, un alt șofer încetini și coborî geamul portierei. Când se apropie de dânsul, zâmbindu-i încrezătoare, acela se grăbi să îi arunce cuvinte de neînțeles, probabil niște înjurături murdare în limba franceză, după care demară în trombă cu roțile mașinii scârțâind asurzitor pe asfalt. Se răzbună, plătindu-i la fel ca celuilalt, cu degetul ridicat în urma lui.

Treceau și mașini grele înspre oraș, dar ceva din lăuntru ei, fără să poată înțelege de ce, și mult mai autoritar decât și-ar fi putut închipui, o oprea să facă vreun semn înspre ele.

După mai multe încercări ratate de a opri mașinile mici, hotărî să ajungă în oraș, mergând pe jos.

Pășind decisă, dar încă prizonieră a întrebărilor obsedante și fără răspuns cu privire la pierderea memoriei ei, avu impresia după o vreme că în urmă-i, pe acostament, pășește tiptil un câine uriaș. Nu avu curajul să se întoarcă, dar îl simțea mare și negru, cu ochii-i urmărind-o sticlind. La un moment dat îi simți răsuflarea rece pe gât și aproape că se chirci în mers, de frică. Își ridică brațele la apărare și, când se simți complet luminată de farurile unei mașini care îi venea din spate, se întoarse pregătită să-l prindă de gât. Dar, spre uimirea ei, nu o urmărea nimeni. Iar șoferul din cabina TIR-ului care o scălda în lumina farurilor, crezând că fata de pe șosea îi face semn să oprească, frână lângă dânsa și îi deschise portiera.

Derutată, fata își șterse cu cotul transpirația de pe frunte și, ignorându-și intuițiile, urcă. Șoferul mustăcios, cu o pălărie uriașă de cowboy pe cap, o întâmpină cu un șuvoi de cuvinte străine, râzând bine dispus cu gura până la urechi.

Neînțelegându-l, fata nu-i putu răspunde și, clătănând cu politețe din cap, se ghemui cât mai departe de dânsul, cu umărul sprijinit de peretele cabinei. Șoferul răsă cu glas mare și o bătă pe umăr.

Simțindu-i umezeala cămășii, deveni grijuliu și, cu ochii ațintiți pe linia de mijloc a șoselei, îi pipăi din nou umărul. Apoi îi palpă cu mirare vădită, mâna până la cot și abdomenul.

Fata îi simțea degetele puternice în car-

(Continuare în pag. 26)

(Urmare din pag. 25)

Precum căderea...

ne, dar nu avea putere și nici nu-și imagina cum ar fi putut să reacționeze. Șoferul, acum cu mustața căzută pe lângă colțurile gurii, își trase mirat mâna umedă, și-o șterse de cracul pantalonului și îi adresă cu aer protector câteva cuvinte. Fata bănuia că îi pusese o întrebare, dar nu avea cum să-i răspundă, așa că se ghemui și mai mult în colțul cabinei.

Șoferul tăcu o vreme. Apoi, gânditor, spuse ceva ca pentru sine. Clătină din cap și, întinzându-și mâna, îi pipăi șoldul; apoi, piciorul până la genunchi; apoi îi băgă mâna între picioare și îi strânse stofa pantalonului între degete. Fata strigă oripilată și sări în picioare pe canapeaua camionului.

Pe deplin edificat, șoferul dădu drumul la căldură, își șterse mâna udă cu cârpa aflată pe bord, apoi, vorbindu-i prietenos, îi făcu semn să se așeze la loc și să încerce să doarmă. După cum comunica cu dânsa, era convins că ea aude, dar nu poate vorbi.

Dintr-odată ascultătoare, fata se cinchi în colțul ei, coborându-și picioarele de pe bancașetă.

Șoferul manevra volanul liniștit și tăcut, privind drept înainte pe urma farurilor ce corectau metru cu metru lumina amăgitoare a lunii. Căldura plăcută, mirosind discret a petrol, i se ridica de la picioare, topindu-i parcă blugii pe pulpe și înfășurându-i aromitor bustul și capul...

Motorul torcea odihnitor. Doborâtă de oboseala adunată întreaga noapte, nu-și mai putu ține pleoapele deschise și, fără să știe când, adormi.

...Portiera izbită cu putere, o trezi.

Își frământă ochii copilărește, cu pumnii, ca să-și alunge somnul. Când și-i deschise îl văzu prin parbriz pe șoferul mustăcios cu pălărie și cizme de cowboy urcând niște scări largi, luminate a giorno, către un ghișeu deasupra căruia era scris din tuburi de neon cuvântul pe care și-l traduse imediat: „Recepție”. Luna fusese acoperită de nori, iar noaptea își reintrase în drepturi.

Încă amorțită de poziția incomodă în care dormise, încercă să se orienteze. Parcaseră între două mașini de transport greu, chiar în fața clădirii cu etaj pe fațada căreia trona, alături de firma amintită, alta mult mai mare, alcătuită din silueta albastră a unei femei în bikini peste mijlocul căreia trecea o centură roșie, parcursă de litere aurii care, aprinse succesiv, în final formau cuvântul „Restaurant”. În dreapta și în stânga clădirii ce părea adormită se aliniau, față în față, două șiruri de căsuțe cochete cu numere maro pictate pe uși luminate individual, de pe stâlpi, cu becuri de stradă. Dincolo de spatele căsuțelor aflat în întuneric se profilau clădirile înalte ale orașului.

Se întinse, căscă îndelung și coborî din cabină. Perimetrul parcării era tangent cu șoseaua și gândi că în mai puțin de un sfert de oră putea ajunge în oraș, unde ar fi putut afla cu mult mai ușor...

„...adică, ce să aflui mai ușor? se întrebă. Nu știi măcar cine sunt, darămite să mai știi... Și ce să întreb?”

Șoferul, revenit cu pași moi, pe neauzite, o prinse de umăr. Fata tresări violent și îi aruncă mâna într-o parte. Vădit amuzat, șoferul râse cu bonomie și o prinse cu mâna stângă de după ceafă. Apoi, apropiind-o de sine, îi clătină în fața ochilor, în semn de negație, arătătorul de

la cealaltă mână.

Scâncind de durere, fata încercă să-și elibereze gâtul din menghinea de fier a degetelor lui, dar el răsă din nou, cu aceeași falsă bunătațe, și scoase din buzunar o bancnotă pe care i-o băgă în buzunarul cămășii. Fata se zbătu și mai tare, lăsându-se în jos.

– OK, OK!... îi spuse șoferul și făcu semn că a înțeles.

Dând aprobator din cap, scoase încă o bancnotă din buzunar și i-o puse și pe aceea, cu forța, în buzunar. Țipând cu disperare, fata se trânti la pământ.

Pe ușa ghișeului de primire un bărbat se precipită afară și începu să coboare scările, nehotărât, înspre ei. Șoferul îi strigă ceva, cu amenințare în glas. Bărbatul înlemni, își ridică mâinile în semn de neimplicare și se retrase fără să pronunțe un singur cuvânt.

Strigând din ce în ce mai înspăimântată, fata se zbătea pe jos, încercând să-și smulgă brațul din strânsoare. Enervat, șoferul se aplecă peste dânsa și o palmui.

De groază - sau din reflex de apărare? -, fata leșină. Căzuse ca o legumă pe asfalt. Șoferul mormăi ceva, plictisit, puse un genunchi în pământ și o ridică în brațe.

...Fata se trezi întinsă într-unul din cele două paturi ale camerei de motel. Șifonierul de lângă dânsa avea ușile deschise în lături, arătând o stivă de perne și pături deasupra căroră atârna pe un umeras, cămașa șoferului. Îl auzi în baie lipăind, pufnind și icnind de plăcere sub duș.

Deși era încă amețită în urma șocului suportat, fata sări în picioare și, din câțiva pași ajunse la ușă, încercând să profite de faptul că bruta era ocupată. Apăsă clanța cu putere, dar ușa camerei era încuiată. Se întoarse în loc și cercetă camera cu priviri deznădăjduite: lângă masă, bruta își aruncase cizmele și pălăria, pe scaun, își pusese vesta, pantalonii și maieul, iar în fața băii își lăsase chiloții cenușii. Cu o rapiditate pe care nu-și imaginase că o poate atinge apucă pantalonii și vesta de pe scaun și le goli pe jos buzunarele. Dar nu găsi cheia.

Pe masă se aflau o sticlă cu vin și o cutie deschisă, cu pizza. Mai puternică decât frica, foamea i se impuse și, înșfăcând din ambalajul de carton două bucăți triunghiulare le puse una peste alta, alcătuiind o porție țeapănă din care mucă cu nesaț.

Mestecând cu gura umplută până la refuz, în timp ce căuta cu priviri rătăcite o salvare urgentă, constată cu teroare că în baie, zgometele dușului încetaseră. Prin ușa întredeschisă răzbătea găfăitul șoferului care se freca zdravăn cu prosopul, - după scâncetele de satisfacție pe care le emitea cu intermitențe își putea imagina locurile asupra căroră acționa mai mult sau mai puțin insistent: pe piept, pe spate, pe la încheieturi...

– Oh..., ho..., oha, hah...!

Se gândi să-l încuie, dar ușa băii avea cheia pusă pe dinăuntru.

„...numai fereastra...!”

Înghiți mâncarea aproape nemestecată și luă încă o îmbucătură strașnică în timp ce analiza perdelele de stofă aurie ce acopereau peretele în care bănuia că s-ar afla fereastra. O descoperi întredeschisă, în spatele perdelelor. Își băgă în buzunarul blugilor restul de pizza și se precipită peste pervaz exact în clipa în care în ușa larg deschisă a băii apăru șoferul. Purtându-și semeț chipul cu mustață deasupra trupului gol cu burta prăvălită amenințător peste cheștiile lui bărbătești, iradia o caraghioasă mul-

țumire de sine, și fata, simțindu-se deja în siguranță, nu se putu abține să nu pufnească în râs, întinzându-și degetul arătător către dânsul: se răzbuna copilărește, râzând, pentru felul în care o tratase. Râdea sinceră, în hohote nestăpânite.

Faptul că râdea cu atâta enormă satisfacție, îl umili îngrozitor pe vanitosul șofer. Cu fața schimonosită de furie, și nemaipomenit de caraghios în postura în care se afla, urlă ceva ca o poruncă teribilă către dânsa. Însă fata dispăru în noapte, continuând să râdă.

Înjurând sălbatec, șoferul luă în fugă de sub cutia de pizza cheia camerei, descuie ușa și se aruncă în întuneric. Alergând spre șosea, fata se profila deja pe cortina de lumini a cătorva faruri grăbite să intre în oraș, dar el, convins că o va ajunge în câteva clipe, o luă la goană după dânsa, fără să se sinchisească de faptul că era gol pușcă. Decis, viguros, și mai ales motivat, ajunse în câteva secunde în urma ei, pe acostamentul șoselei.

Fata își întoarse capul și constată cu groază că individul alerga chiar în spatele ei, micșorând distanța îngrijorător de repede. Sprintă cu toată forța, apoi după ce restabili distanța pe care o considera sigură, continuă să alerge cu pași egali, controlându-și respirația.

Cei doi alergători ciudați erau ajunși și întrecuți de mașini cu claxoanele acționate ca la manifestațiile specifice de protest, sau de susținere ale unor evenimente speciale. Uneori, când privea peste umăr ca să verifice dacă nu s-a modificat distanța dintre ea și următorul, fata distinge prin geamurile portierelor șoferi contorsionați de râs. Unul dintre ei chiar încetini și, coborând geamul portierei, începu să se scâlâmbăie făcându-i galerie imbecilă, ca la fotbal. Scârbită scuipe înspre individ, determinându-l să o apostrofeze adânc ofuscat și să demareze brusc. Un altul, distrându-se strașnic la rându-i, arată către individul care o urmărea în pielea goală ca un țap epilat, și își flutură palma deschisă pe lângă tâmplă, semn că următorul nu era în toate mințile. Apoi, cu un gest convinsgător, o invită să urce în mașină. Îl refuză, făcându-i semn să o lase în pace.

Se simțea în plină forță, și capabilă să se descurce singură, cu atât mai mult cu cât bruta care încerca să o ajungă... abia de mai reușea să păstreze distanța dintre ei. Se pare că începuse să obosească. Era convinsă că, dacă nu voia, el nu avea nicio șansă să o ajungă.

Își zise, invadată de o imensă satisfacție: „...îl duc așa, până la dracu-n praznic. Și apoi...!”

Spre norocul ei farurile unei mașini care venea dinspre oraș îi descoperi pe acostament o traversă masivă de beton, rămasă de la cine știe ce lucrări de întreținere. Surprinsă, izbuti să o evite în ultima clipă, sărind-o.

Gata, gata să cadă, își aruncă brațele înainte, făcu câțiva pași mari, încercând să-și mențină echilibrul, dar nu reuși. Căzu în genunchi. Cel care o urmărea scoase un strigăt de victorie și își spori viteza. Se apropia cu pași uriași, parcă înghițind distanța dintre ei, - nu mai

(Continuare în pag. 27)

(Urmare din pag. 26)

Precum căderea...

avea scăpare. Hipnotizată de groază se chircoi și închise ochii. Simțea deja cum degetele lui obișnuite să manipuleze metalul, o înșfacă de păr.

Însă el, orbit de furie, nu avu norocul să observe traversa de beton. O lovi în plin cu mijlocul tibiei, ca și cum nici nu ar fi existat. Osul piciorului i se frânse pocnind surd, ca un vreasc rupt în două. Scoase un răcnet teribil și căzu, aruncat peste cap. Grohăind de durere, durul devenit dintr-odată o inertă movilă de carne, zvâcni de câteva ori, încercând să se ridice de la pământ. Abia mai suportând suferința atroce își depăna brațele și piciorul valid prin aer, - piciorul drept zăcându-i în praf, îndoit bizar de sub genunchi într-o parte. Arăta ca un crab răsturnat cu burta în sus.

Încă nevenindu-i să creadă că a scăpat de primejdie, fata îl privea cu prudență de la distanță. Complet gol, tânguindu-se răgușit și cu burta imensă de mare băutor de bere tremurându-i ca o piftie gălbuie în marginea uneltelor lui intime, o dezgustă.

Când el își întinse disperat mâna, cerșindu-i ajutor, nu avu nici o reținere să-i arunce: – Ești un om rău...!

Apoi, dezvelindu-și caninii într-un rânjet pe care nu și-l putu reprima, îi întoarse spatele și își continuă drumul.

„...în oraș am cele mai multe șanse să aflu cine sunt.”

...Trecu fără emoție din întuneric în lumina difuză ce domina orașul. La orizont cerul fu spintecat de un fulger lung, care persistă mai mult decât de obicei, iar hohotul lui victorios îi veni rostogolit în auz când nici nu se mai aștepta să-l perceapă.

„...se pregătește să plouă!”

Trebuia să-și găsească un adăpost. Văzu în fața ei, lângă trotuar, o cabină telefonică și grăbi pasul.

De undeva, din penumbra unei stradele laterale, își făcu apariția o mașină de poliție. Circula încet, cu zece, cincisprezece kilometri la oră. Îi văzu pe cei doi polițiști din interior cum scotoceau atenți, cu privirile, împrejurimile. Înainte să ajungă în dreptul ei, reuși să se ascundă după gardul viu ce înconjura cabina cu pereții de sticlă.

Stătea în genunchi, cu răsuflare gătuită de emoție și observa printre crengile rare de lemn câinesc mișcările polițiștilor, pregătită să o ia la fugă. Mașina opri în dreptul cabinei. Polițistul de pe bancheta din dreapta coborî geamul portierei și îi cercetă interiorul cu o lanternă. Cel care ținea volanul îi spuse ceva, făcându-l să izbucnească în râs. Stinse lanterna și ridică gemul portierei la loc, comentând înveselit la culme cele auzite. Colegul lui îi răspunse hohotind, înclinându-și capul pe spate și demară la fel de încet ca mai înainte.

Tăcută, mașina semnalizată doar de luminile girofarului depăși cabina telefonică. După ce se depărtă la suficientă distanță ca să o poată urmări fără să fie observată, fata împinsă de ceva de dincolo de voința ei, porni după dânsa. Pășea cu teamă, dar și oarecum amuzată: știa precis - de unde știa, nu putea să-și răspundă -, că polițiștii verificau în primul rând locurile cele mai ascunse ale orașului.

Ea se descoperise fără memorie într-o țară străină, rămăsese, nu-și amintea cum și de ce, pe cont propriu și era terorizată de situația în care se găsea. Nu putea cere ajutor nimănui: nici unei rude, nici unui prieten sau vreunei cu-

noștințe apropiate. Pe deasupra, pe lângă faptul că resimțea acut și înnebunitor senzația că a săvârșit tot felul de fapte interzise, nici măcar nu știa ce vrea sau ce trebuie să facă. Iar dinspre lumea ei pierdută în trecut, despre care nu-și aducea aminte absolut nimic, îi veneau doar impulsuri de necontrolat.

În condițiile astea nu putea să prevadă ce-i va rezerva viitorul; nici măcar cel imediat, așa că trebuia să-și găsească rapid un loc de refugiu, bine ascuns. Sau..., de ce nu două ascunzișuri? Sau, poate, chiar trei? Dacă reușea să se țină după mașina poliției care își făcea rondul de noapte scotocind cotloanele orașului, cu siguranță că i se putea ivi ocazia să aleagă. Urmând „stafia” unei mașini de poliție, mergea în pas gimnast, ascunzându-se pe după copacii care mărgineau strada, - ca și cum s-ar fi mișcat într-un film fără sonor, cu desene animate.

„...Poliția și Cinesunta! Cinesunta!?... Ce nume tâmpit mi-a mai putut găsi, Pierre...!?”

Refuză să se gândească la Pierre. Continuă să străbată străzile cu nervii încordați la maximum.

Norii buluciți deasupra orașului încă nu dădeau voie nopții să plece în legea ei și o biciuiau din ce în ce mai des cu fulgere zgomoase. Lumina becurilor stradale începea să se estompeze progresiv, semn că zorii se grăbeau să-și intre în drepturi. Răcoarea dimineții se făcea tot mai simțită, răscolită de o adiere umedă.

Clădirile înalte, printre care în bizara ei urmărire ajunsese, se luminau de sus în jos, grăbindu-se parcă să o lase descoperită; simțea că acestea o dezaprobă, că o resping pentru ceea ce face și că o urau, - una dintre ele chiar îi aruncă în față, pe trotuar, un ghiveci de ceramică cu plante ornamentale! Sări într-o parte, ocolind cioburile pline cu pământ, dar fără să scape din priviri mașina.

„...nu joc eu după muzica voastră...!”

Picată din lumea crudă tactil, auditiv și olfactiv a mlaștinii în care devenise (redevenise?) conștientă de sine, direct în semi-obscuritatea încărcată cu o misterioasă electricitate statică a orașului, avea senzația că traversează un spațiu ireal și ostil. Așa că... se pomeni că nu i se părea nefiresc să intre în conflict deschis cu lucrurile care se încăpățâneau să o agreseze, precum clădirea de peste stradă, prin fața căreia tocmai trecea: își lăsă pe neașteptate să-i cadă cu zgomot jaluzelele de la parter, făcând-o să tresară puternic.

Clădirea înaltă și rece de care tocmai se lovise cu umărul în mers, iată: încerca să-i arunce în cap, de pe acoperiș, o pisică ce mieuna de mama focului, atârnată cu ghearele de uluc, iar un ziar desfăcut ca un liliac uriaș fâlfâi pe deasupra, obligând-o să-și facă, de spaimă, cruce cu limba...

Exasperată de adversitatea difuză cu care de o bună bucată de vreme era întâmpinată peste tot, și care îi întinsese nervii atât de dureros încât și-i simțea gata, gata să plesnească, renunță să se mai ascundă. Alergă în mijlocul străzii, sări în sus de câteva ori, până prinse ziarul din aer de un colț și, mototolindu-l, îl aruncă la pământ, răzbunându-se pentru sperietura pe care i-o provocase:

– „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau!...”

Nu-și termină replica, venită pe limba ei din cine știe ce colț de memorie, că și văzu mașina poliției oprindu-se din mers, cu stopurile înroșite instantaneu și cu semnalizarea pusă spre stânga.

Dându-și seama că se dăduse de gol, reveni în fugă pe trotuar, alergă vreo douăzeci de

metri înapoi, până la străduța pe care o lăsase în urmă și, cu respirația uscată de efort, se strecură în goană, după colț.

În spatele ei liniștea dimineții fu spartă de scârțâitul strident al roților pe asfalt și de urletul motorului mașinii poliției, ambalat cu furie. Încercă în mod repetat să se refugieze în interiorul clădirilor, forțându-le ușile, dar acestea erau bine sigilate, unele cu câte două sau trei încuietori, și își zdrelea degetele degeaba în broaștele lor metalice.

Când reuși să întredeschidă o ușă uitată neîncuiată, aceasta declanșă alarma - un orăcăit de avertizare de coșmar! -, făcând-o aproape să leșine de surpriză. Sări îndărăt pe trotuar și continuă să alerge de-a lungul străduței căutând cu disperare un loc unde să se ascundă. În urma ei, la concurență cu alarma pe care tocmai o declanșase, sirena mașinii poliției se văieta asurzitor, urmărind-o.

În momentul în care, extenuată, decide să renunțe la fugă, întrezări printre casele din stânga un bulevard intens luminat. Parcă hipnotizată de acesta și împinsă de frica uriașă pe care o resimțea față de poliție, se lăsă pradă instinctului de conservare și, dintr-un salt, se rostogoli către bulevard peste gardul viu tuns de curând. Căzu în genunchi, se ridică și, sigură de alegerea făcută, traversă în goană, pe lângă colțul casei din dreapta, pajiștea și rondul de flori, afundându-se până la oul piciorului în pământul reavăn. Sări în același mod peste gardul viu ce mărginea proprietatea dinspre bulevard și ateriză, de data aceasta în picioare, pe trotuar.

Încercând să-și domolească respirația accelerată de emoție și de efortul făcut, își scutură sandalele de pământul cu care se încărcaseră între flori. Lucidă, reuși să-și impună să se calmeze: câștigase timp. Iar ca să o prindă...

Auzea clar sirena mașinii care gonea de-a lungul străduței pe care îi lăsase pe polițiști cu degetu-n gură: cu siguranță că goneau spre intersecția cu bulevardul pe care dânsa deja se afla. Cercetă împrejurimile locului și, dintr-odată foarte interesată, insistă cu privirea asupra perspectivei ce i se deschidea dincolo de bulevard: în spatele unui simulacru de zid se întindea o pădure. Sau... poate un parc cu copaci bătrâni și foarte înalți.

Simți pe mâini, pe obraz și pe ceafă răcoarea câtorva picături de ploaie. În lumina timidă a zorilor circulația se intensificase, dar nu ezită nicio secundă și traversă bulevardul în fugă, acompaniată de claxoane contrariate și de înjurături. Când ajunse la zidul care i se înălța până la brâu, se sprijini cu mâinile de el și, privind peste umăr, zări cu coada ochiului mașina poliției care, scoțând sunete isterice de avertizare intra în mare viteză pe bulevard. În aceeași fracțiune de secundă se săltă în mâini, încăleacă zidul, trecu dincolo și se lăsă la pământ. Apoi, alergând în patru labe ca o maimuță alungată de spaimă, se îndreptă spre tufișurile de la poalele copacilor. Ajunsă acolo, intră în mijlocul lor și, camuflată între crengile dese, se ridică în picioare. Picăturile de ploaie loveau delicat frunzele arbuștilor.

Undeva, un fulger anemic alunecă cu zgomot înfundat pe vâlătucii norilor.

POEZIE ÎN CONCURS

Oana Mihaela POP

între a fi și a nu fi

de ceva timp moartea îmi trage cu ochiul
și îmi zâmbește perfid chiar și în vise.
mă tot invită la cafea și îmi oferă țigări scumpe
deși eu nu fumez decât cuvinte.
e atât de darnică și de binevoitoare,
încât uneori îmi verific pulsul
pentru a mă asigura că trăiesc.

alteori, cuprinsă de neliniște,
mă așez între verbul a fi și a nu fi
și stingheră, picur secunde,
ori număr copiii nenăscuți ai femeii cu coasa.

și totuși, orice aș face,
ajung mereu la concluzia că ne naștem morți,
apoi ne reinventăm și învățăm să murim
din nou... a 2013-a oară.

e seară iar
și tu doamnă, ți-aprinzi țigara râzând.

Leonard ANCUȚA

rochia neagră de mireasă

bătrîna spunea că dacă vezi trei mirese într-o zi o
să-ți poarte noroc. eu le-am văzut pe toate
îmbrăcate
în rochii negre, cu volane strălucitoare
ca antracitul.

nu știu dacă îmi merge bine.

vorbim din cînd în cînd însă
toate viziunile noastre sunt
periferice. între noi un fluviu format

din dorințe:
lasă-te de fumat, lasă-te de băut,
nu mai pierde timpul
de-aiurea și fă ceva bani că așa nu ajungi
nicăieri. și nu-i de-ajuns.

mă trezesc dimineața suficient de bătrîn
dar încă sper
că sunt adevăruri care ne mai mișcă.
ca un reumatism ce-și face simțită prezența

înaintea unei ploii
reci în noapte de primăvară.

și totuși e bine. cineva mi-a falsificat
semnătura pe mai multe
documente oficiale și acum tot ce mi-a rămas
e s-aștept

momentul în care ultimul lucru
care îmi va umple viața va fi
sunetul salvării.

așa a zis bătrîna: că-mi va fi bine.
rochia ta neagră de mireasă
bucetul de trandafiri albi și corbi albi
rotindu-se deasupra mea.

și liniștea aia imensă
între strigătele prelungi ale sirenei.

Sorin VÂNĂTORU

Al treilea război mondial

Un boschetar aurolac împinge capacul, iese din
canal, și se postează melancolic la marginea șo-
selei, cu mâna întinsă în fața unui Mercedes care
tocmai se apropia, condus de un bancher.

În loc să-l miluiască, bancherul trece prin mo-
cirla de lângă bordură, stropind boschetarul din
cap până-n picioare. Bancherul îl privește o cli-
pă în oglinda retrovizoare, ia mâna de pe volan,
se închină precipitat, moment în care intră pe
contrasens și izbește o mașină care ia foc, aceas-
ta izbește mașina unui broker de pe Wall Street

care lucra pe laptop, brokerul transmite eronat
niște date la Fondul Monetar Internațional, al că-
rui director împinge furios ușa și iese din birou
lovind din greșală pe femeia de serviciu care
scapă măturoidul pentru curățenie peste butonul
de pornire a liftului, în care șeful băncilor chi-
nezești tocmai intra, acesta e prins în ușă,

ambulanța vine, șoferul acesteia mai trage un
fum și aruncă țigara exact pe o dâră de benzină
de lângă Ambasada Chinei în SUA, care ia foc,
China rupe relațiile cu SUA, din cauza șocului
președintele SUA face infarct, scapă telefonul
din mână și în cădere apasă butonul nuclear.

Florina ISACHE

Ereditar

Mama și-a tăiat părul și l-a depus la o bancă.
Cu depozit la vedere.
Mama este o femeie din flori.

Împletește ciorapi pentru cei plecați,
spală morții, îi așază în sicrie.
Îi așteaptă să se întoarcă.
Acestea sunt fericirile.

De la o vreme, tata o ține închisă într-o cutie
de plastic, ca pe o haină de sus.

Mama trăiește poezia ca pe o viață.
Își dorea să mă fac medic. Să o vindec de sine.

Eu am ales să fiu ea.

SEMNAL

O altă noapte frumoasă în tipografie și prima copie a **Ob-
servatorului** de Toronto. Mare bucurie să vezi primul exemplar, deși,
uneori, greșelile nu mai pot fi reparate.

Observatorul, dacă vreți, are o creație interesantă. După
pregătirea pe computer, merg în tipografie unde, de ani de zile, fac
fil-mele negative, paginez, pregătesc plăcile, le pun pe mașini...
tipărim. Dimineața distribu-ția. Vorba unui prieten mucalit: **one
man show** - tu ți-l pregătești, tu ți-l tipărești, tu ți-l distribu-ți, tu ți-l...
citești. De aceasta dată, însă, este un număr festiv; se împlinește o
sumă rotundă de când ne ocupăm de editarea **Observatorului**. Ne face
plăcere să împărtășim prietenilor această bucurie a noastră.

Sa ne auzim cu bine,
Puiu Popescu

Concursul național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” - Ediția a VII-a, 2013

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează
ediția a VII-a a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”

Regulament

◆ Pot participa toți creatorii de literatură, indiferent de vârstă sau afilierea la U.S.R. sau alte asociații ale scriitorilor. Concu-
renții vor trimite, până la data de 15 septembrie 2013 (data poștei):

◆ Pentru **SECȚIUNEA POEZIE** - maximum 15 poezii, încadrate în format „A4” (cel mult 8 pagini culese cu Times New
Roman, corp 14, obligatoriu cu diacritice), pe suport electronic (e-mail sau CD).

◆ Pentru **SECȚIUNEA PROZĂ** - maximum 12 pagini format „A4”, culese cu Times New Roman, corp 14.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest
lucru).

◆ Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG
sau TIF.

◆ CD-urile expediate prin poștă se trimit pe una din adresele: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str.
Agatha Bacovia, nr. 13A, Mizil, județul Prahova, sau Lucian Mănăilescu, str. Unirii, bloc 35 C, ap. 14, Buzău, c. p. 120237.**

◆ Textele prin e-mail vor fi expediate la adresa: lmanailescu@yahoo.ro Vom confirma primirea textelor imediat ce aces-
tea ne-au parvenit. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neprimirea textelor)

◆ Juriul, format din 5 membri U.S.R. va acorda Marele Premiu și câte trei premii pentru fiecare secțiune. De asemenea vor
fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare sau instituții de cultură. Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru
a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie, urmând să confirme prezența. În cazul neapărării la festivitate premiul
se redistribuie.